

ULKOMAALAISET OPISKELIJAT ETELÄ-SAVON VOIMAVARAKSI

Kokemuksia ja esimerkkejä

| *Anna Kähkönen (toim.)* |

Mikkelin ammattikorkeakoulu

A *Tutkimuksia ja raportteja | Research Reports*

| 79 |

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

Anna Kähkönen (toim.)

ULKOMAALAISET OPISKELIJAT ETELÄ-SAVON VOIMAVARAKSI

Kokemuksia ja esimerkkejä

Mikkelin ammattikorkeakoulu

A: Tutkimuksia ja raportteja - Research Reports

79

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU
Mikkeli 2013

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU
A: Tutkimuksia ja raportteja - Research Reports
PL 181, 50101 Mikkeli
Puhelin 015 35 561

© Tekijät ja Mikkelin ammattikorkeakoulu
Kannen kuva: Juha Jukarainen
ISBN 978-951-588-376-6 (nid.)
ISBN: 978-951-588-377-3 (PDF)
ISSN 1795-9438
Ulkoasu: Mainostoimisto ILME Ky
Taitto, kannen ja sisällön painatus: Kopijyvä Oy Mikkeli

ESIPUHE

Suomen korkeakouluissa opiskelee yli 15 000 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Mikkelin ammattikorkeakoulussa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä vuonna 2012 oli noin 300. Suomessa tekniikan ja liiketalouden alat ovat suosituimpia ulkomaalaisten opiskelijoiden keskuudessa. Mikkelin ammattikorkeakoulussa (MAMK) ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita opiskelee Information technology-, Environmental engineering- ja Business management -koulutusohjelmissa.

Tämän julkaisun tavoite on levittää tietoa MAMKin Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hankkeen toiminnasta ja tuloksista, kuinka opiskelijoiden integrointi alueelle on onnistunut. Hanke sai kaksivuotisen rahoituksen Manner-Suomen ESR-ohjelmasta toimintalinja 4:sta. Ennen hanketta ulkomaalaisten opiskelijoiden kontaktit työelämään olivat vähäiset, ja moni opiskelija siirtyi opiskelemaan Etelä-Suomen ammattikorkeakouluihin, koska ei löytänyt alueelta osa-aikatyötä ja harjoittelumahdollisuuksia.

Hankkeen tavoitteena oli kehittää korkeakoulun, yritysten ja ulkomaalaisten opiskelijoiden välistä yhteistyötä, ja sen päätavoitteena oli konkreettisesti löytää harjoittelupaikkoja, projekti- ja opinnäytetyöaiheita alueen yrityksistä ja organisaatioista. Tavoitteeseen pyrittiin tiedottamalla opiskelijoista yrityksiin, positiivisella julkisuudella lehdistössä (lehtikirjoittelut) ja lehtoreiden tekemillä suorilla yhteydenotoilla yrityksiin. Lisäksi opiskelijoita ohjeistettiin työn hakemisesta Suomessa ohjaamalla opiskelijoita henkilökohtaisesti, pitämällä infotilaisuuksia ja kirjoittamalla ohjeita oppaan muotoon. Yrityksille tehtiin esitteitä ja opas, joiden kautta tiedotettiin yhteistyön muodoista, harjoittelukäytänteistä ja yrittäjien aiemmista kokemuksista. Opiskelijoita kannustettiin opiskelemaan suomen kieltä Sano Se Suomeksi -kampanjan ja Nojatuolimatkojen avulla. Lisäksi jo muissa korkeakouluissa hyväksi havaitsema ystäväper-

hetoiminta lanseerattiin Mikkelissä. Ystäväperhetoiminta mahdollisti opiskelijoiden tutustumisen Suomen kulttuuriin, kieleen ja alueen asukkaisiin.

Hanke sai rahoituksen vuoden 2011 alusta, jolloin Suomen talous- ja työllisyys-tilanne oli epävaka. Yhteistyö yritysten kanssa oli vaikea aloittaa, sillä yrityksillä ei ollut resursseja ja aikaa kansainvälisten opiskelijoiden harjoittelijaksi ottamiseen. Vuosina 2011–2012 Mikkelin ammattikorkeakoulun ulkomaalaisten opiskelijoiden harjoittelumahdollisuudet paranivat projektiryhmän tekemän tiedottamisen, kontaktoinnin ja yhteistyön ansiosta. Vuosina 2011–2012 yhteensä 27 ulkomaalaista opiskelijaa suoritti harjoittelujakson alueen yrityksessä tai organisaatiossa. Hankkeen aikana yhteistyötä rakennettiin pienin askelein, ja hankkeen päättymisen jälkeen vieraskielisillä koulutusohjelmilla on paremmat yhteydet alueen elinkeinoelämään.

Hankkeen aikana toimintaa arvioitiin ja osallistujilta kerättiin palautetta. Projektiryhmä haastatteli työharjoittelun suorittaneita ulkomaalaisia opiskelijoita, ja yrittäjien kokemukset kerättiin opinnäytetyönä tehtyjen haastattelun avulla. Nämä kokemukset ja niiden kautta hyväksi koetut hyvät käytänteet on kerrottu tämän julkaisun artikkeleissa.

Tämä julkaisu on jaettu kolmeen eri teemaan. Julkaisun ensimmäisessä osassa kuvataan lähtökohtatilannetta ulkomaalaisten opiskelijoiden työelämäkontakteista ja tavoitteista työllistyä alueelle sekä yritysten kiinnostuksesta ulkomaalaisia opiskelijoita kohtaan. Siinä kerrotaan myös hankkeen toiminnasta ja tuloksista yleisesti. Sen lisäksi käydään läpi Suomen ja Tanskan hyviä käytänteitä ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimisesta alueelle. Toisessa osassa syvennytään yhteistyöhön yritysten kanssa. Siinä kuvataan hankkeen aikana luotu toimintamalli opintojen aikana toteutuvasta yritysyhteistyöstä. Lehtorit kertovat kokemuksistaan työelämälle tehdyistä projekteista opintojaksoilla, ja yrittäjä jakaa kokemuksia pitkästä yhteistyöstä ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa. Lisäksi siinä kerrotaan tutkimustuloksista, jotka koskevat opiskelijoita.

den ja yrittäjien työharjoittelun kokemuksia. Kolmannessa osassa perehdytään toimintamalleihin, kuinka ulkomaalainen opiskelija voi tutustua Suomen kulttuuriin ja kieleen. Lopuksi kerrotaan hankkeen arvioinnista ja johtopäätöksiä. Kokonaisuudessaan artikkelit kuvaavat hankkeessa tehtyä toimintaa ja tuloksia pääasiassa korkeakoulun mutta myös opiskelijoiden ja työelämän näkökulmista.

Mikkelissä 24.4.2013

Anna Kähkönen

Projektipäällikkö

Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi

SISÄLTÖ

ULKOMAALAISET OPISKELIJAT ETELÄ-SAVON VOIMAVARAKSI HANKKEEN LÄHTÖKOHTA-ANALYYSI, TOIMINTA JA TULOKSET	1
---	---

Kähkönen Anna

BENCHMARKING ULKOMAALAISTEN OPISKELIJOIDEN ALUEELLE INTEGROINNIN JA TYÖHARJOITTELUN KÄYTÄNTEISTÄ SUOMESSA JA TANSKASSA	19
--	----

Ojamies Osmo, Puttonen Aila

AMMATTIKORKEAKOULUN JA YRITYSTEN YHTEISTYÖMALLEJA	35
--	----

Kähkönen Anna, Ojamies Osmo ja Puttonen Aila

TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ VIERASKIELISISSÄ KOULUTUS- OHJELMISSA – ESIMERKKEJÄ YRITYSYHTEISTYÖSTÄ	51
---	----

Aaltonen Heli, Huurinainen Seppo, Koivisto Matti, Kähkönen Anna

KANSAINVÄLINEN OPISKELIJA TUO UUSIA IDEOITA JA NÄKEMYKSIÄ YRITYKSIIN – YRITYSTEN JA ULKOMAA- LAISTEN OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA TYÖHARJOITTELUSTA	63
---	----

Kähkönen Anna

SUOMEN KIELI JA TYÖKULTTUURI TUTUIKSI	79
---	----

Isokääntä Tarja ja Kähkönen Anna

YSTÄVÄPERHETOIMINTA SUOMEN KULTTUURIIN JA KIELEEN TUTUSTUTTAJANA	91
---	----

Kähkönen Anna

HANKKEEN ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	105
--	-----

Keto Ulla ja Kähkönen Anna

ULKOMAALAISET OPISKELIJAT ETELÄ-SAVON VOIMAVARAKSI HANKKEEN LÄHTÖKOHTA-ANALYYSI, TOIMINTA JA TULOKSET

Kähkönen Anna

Tässä artikkelissa avaan *Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi* -hankkeen lähtökohta-analyysiä, joka pohjautui Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiaan (2009), Etelä-Savon maakuntaohjelmaan (2011–2014) ja Mikkelin ammattikorkeakoulun (MAMK) kehityssuunnitelmaan (2010–2015). Lisäksi lähtökohta-analyysissä perehdyttiin alueella tehtyihin tutkimuksiin ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden integroitumisesta alueelle sekä MAMKin omiin tilastoihin. Artikkelissa kerron myös projektin tavoitteista, projektin toiminnasta ja tuloksista.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian (2009–2015) mukaan korkeakoulut toimivat aktiivisesti monikulttuurisen korkeakoulu yhteisön ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi. Korkeakouluilla on keskeinen rooli talouden ja yhteiskunnan kansainvälistäjinä. Kansainvälisten verkostojen kautta korkeakoulut vahvistavat alueen potentiaalia, osaamisen tasoa ja alueen elinkeinoelämän monipuolistumista. Suomessa työvoiman supistuminen johtaa työperäisen maahanmuuton tarpeeseen ja tarve houkuttaa työvoimaa ulkomailta kasvaa. Työperäisen maahanmuuton edistäminen ja maahanmuuttajien kouluttaminen ovat ajankohtaisia tehtäviä.

Toimiminen kansainvälisessä työelämässä edellyttää kaikilta korkeakoulututkinnon suorittaneilta hyviä kieli- ja vuorovaikutustaitoja sekä monipuolista kulttuurista osaamista. Voimavarana kotikansainvälistymiselle ovat Suomeen saapuvat ulkomaalaiset tutkinto- ja vaihto-opiskelijat ja opettajat. Kiinnostus

vieraskielisiä koulutusohjelmia kohtaan on kasvanut, ja Suomen korkeakoulut ovat lisänneet vieraskielistä tutkintoon johtavaa koulutusta. Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän lisääntyessä Suomessa ei ole osattu hyödyntää opiskelijoiden osaamista ja kulttuurien tuntemusta. Vieraskieliset koulutusohjelmat tukevat ulkomaalaisen työvoiman saatavuutta, mahdollistavat vastavuoroisen opiskelijaliikkuvuuden ja tarjoavat suomalaisille opiskelijoille mahdollisuuden kotikansainvälistyä omassa korkeakoulussaan. Osallistuminen vieraskieliseen opetustarjontaan ja sen järjestämiseen edellyttää henkilökunnalta ja opiskelijoilta monikielisyyttä ja kulttuurien tuntemusta. Työelämäyhteistyö kansainvälisissä tutkintoon johtavissa koulutusohjelmissa parantaa opiskelijoiden sijoittumista suomalaiseen työelämään ja lisää koulutusohjelmien houkuttelevuutta ja läpäisyä. (Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015, 12–15;18;29.)

Etelä-Savon maakuntastrategia

Etelä-Savon koulutuksen ja tutkimuksen strategisissa linjauksissa vuosille 2009–2015 painotetaan koulutuksen ja tutkimuksen tärkeyttä maakunnan kehittämisessä. Koulutuksessa tuotetaan osaamista elinkeinoelämän ja alueen tarpeisiin. Etelä-Savon koulutustaso on maan alhaisempia, ja alueen väestö eläköityy muuta maata nopeammin. Nuorison muuttaessa kasvukeskuksiin osaavan työvoiman saaminen vaikeutuu. Maakuntaohjelman mukaan työperäistä maahanmuuttoa tulisi lisätä alueen kilpailukyvyn säilyttämiseksi. Kansainvälinen yhteistyö on entistä tärkeämpää, ja tämän yhteistyön kasvu näkyy vahvasti myös tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa.

Kansainvälinen MAMK

Yrityselämän kansainvälistyminen vaatii osaavaa ja kielitaitoista työvoimaa kontaktien ja verkostojen luomiseen. Etelä-Savon maakunnassa on noin 9 000 yritystä, joista noin kolmella sadalla on kansainvälistä liiketoimintaa,

50 vientiyritystä ja 222 tuontiyrittäystä (Fonecta 2011). MAMKin kehittämissuunnitelman (KESU 2012) tavoitteena oli keskittyä tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja opetuksen integraatioon, laajentaa Venäjä-osaamista sekä panostaa yhteistyöverkostojen toimivuuteen Suomessa ja ulkomailla. MAMKissa opiskelee noin kolmesataa ulkomaalaista tutkintoopiskelijaa. Vuonna 2012 näistä opiskelijoista yli 200 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa opiskeli kolmessa tutkintoon johtavassa osallistuvassa koulutusohjelmassa, jotka ovat Business Management, Environmental Engineering ja Information Technology. Vuoden 2012 opiskelijatilaston mukaan eniten opiskelijoita on Venäjältä (72 %), Kiinasta (7,2 %) ja Vietnamista (5,9 %) muiden eri kansallisuuksien jakautuessa alle kahden prosentin osuuksiin (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kansallisuudet MAMKissa

Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat kansallisuus (%) MAMKissa									
Vuosi	Yhteensä	Venäjä	Kiina	Vietnam	Nepal	Nigeria	Viro	Ukraina	Muut
2012	304	72,0 %	7,2 %	5,9 %	1,0 %	0,7 %	1,6 %	1,0 %	10,5 %
2011	305	60,7 %	12,8 %	6,2 %	4,3 %	1,3 %	1,6 %	1,6 %	11,5 %
2010	293	48,8 %	18,8 %	6,1 %	7,2 %	2,4 %	3,1 %	1,7 %	11,9 %
2009	232	37,1 %	29,3 %	4,7 %	6,5 %	3,0 %	3,4 %	2,2 %	13,8 %
2008	168	19,0 %	38,7 %	4,2 %	3,0 %	10,7 %	4,8 %	1,8 %	17,9 %
2007	127	19,7 %	40,9 %	1,6 %	2,4 %	10,2 %	3,9 %	2,4 %	18,9 %
2006	124	15,3 %	40,3 %	0,8 %	4,0 %	9,7 %	0,8 %	2,4 %	26,6 %

Tutkintoihin sisältyy 20 työviikon (30 op) laajuinen pakollinen työharjoittelu. Työelämäyhteistyötä tehdään myös opintojen aikana opinnäytetöissä, työelämäprojekteissa sekä tutkimuksiin liittyen. Vain harva ulkomaalainen opiskelija on saanut työ- tai harjoittelupaikan Etelä-Savosta. Vuosina 2009–2010 vain kuusi ulkomaalaista opiskelijaa oli saanut harjoittelupaikan Suomesta, näistä kolme Etelä-Savon alueelta. Ulkomaalaisten opiskelijoiden työhön sijoittuminen Etelä-Savoon oli haasteellista, ja sen edistäminen edellytti uudenlaisia toimintamalleja ja tiivistä yhteistyötä työelämän, opiskelijoiden ja ammattikorkeakoulun välillä.

Koulutuksen korkea taso kiinnostaa

Etelä-Savon ELY-keskus ja Mikkelin ammattikorkeakoulu (2011) selvittivät ulkomaalaisten korkea-kouluopiskelijoiden sijoittumista Etelä-Savoon. Tutkimukseen vastasi 76 opiskelijaa, joista puolet oli miehiä ja puolet naisia. Vastanneista 84 % opiskeli Mikkelin ammattikorkeakoulussa ja 16 % Aalto-yliopiston Mikkelin yksikössä. Vastanneista suurin osa puhui äidinkielenään venäjää ja useat olivat opiskelleet suomen kielen alkeita. Mikkeliin opiskelijat hakeutuivat opiskelemaan koulutuksen sisällön ja korkean tason vuoksi, ja opiskelijoilla oli tavoitteena hankkia kansainvälisiä valmiuksia. Ulkomailta tullaan opiskelemaan muun muassa liiketaloutta, informaatio- ja ympäristötekniikkaa. Töitä haetaan myös näiltä aloilta, mutta moni oli valmis ottamaan vastaan kaikenlaista työtä opintojen ohessa. Runsas kolmannes (36 %) oli etsinyt töitä Etelä-Savosta, mutta vain 10 % vastanneista oli saanut työpaikan. Tutkimuksen mukaan opiskelijat tietävät varsin vähän työvoima- ja yrityspalveluista. Kolmasosa tunsi valtakunnalliset sähköiset työvoimapalvelut ja neljäsosa Mikkelin työ- ja elinkeinotoimiston.

Tutkimuksessa selvitettiin myös opiskelijoiden vapaa-aikaa. Eniten aikaa kului urheilun ja kulttuurin sekä opiskelijaelämän parissa. Ulkomaalaisilla opiskelijoilla on myös halua kehittää paikkakunnan harrastustoimintaa – osa vastaajista oli sitä mieltä, että Mikkeli on liian pieni paikka monipuoliseen harrastamiseen. Opiskelijat arvostavat suomalaisessa kulttuurissa eniten suomalaisia ihmisiä. Yli puolet vastanneista mainitsi suomalaisten hyvän käyttäytymisen ja rehellisyyden miellyttävimmäksi asiaksi suomalaisessa kulttuurissa.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden harjoittelumahdollisuudet

Etelä-Savon kauppakamari ja Mikkelin ammattikorkeakoulu (2010) selvittivät ulkomaalaisten opiskelijoiden ura- ja työllistymismahdollisuuksia Etelä-Savon alueella. Kysely lähetettiin neljälle kymmenelle eteläsavolaiselle yritykselle, jo-

hon vastasi yksitoista eteläsavolaista yritystä ja kaksi Venäjällä ja Suomessa vientitoimintaa harjoittavaa suomalaisyritystä. Kyselyistä ilmeni, että yhteistyö koulutusorganisaatioiden kanssa on toimivaa ja yrityksillä on positiivisia kokemuksia yhteistyöstä koulutusorganisaatioiden kanssa.

Useimmat yritykset ovat halukkaita palkkaamaan ulkomaalaisen opiskelijan tai mahdollistamaan ammatillista erikoistumista tukevan harjoittelupaikan. Osalla yrityksistä on jo positiivista kokemusta korkeakoulun kansainvälisistä opiskelijoista, osa taas haluaa palkata kokeneita ammattilaisia. Venäjän kielen taidon osaamattomuus koettiin esteeksi Venäjällä tapahtuvalle harjoittelulle, kun taas suomen kielen osaamattomuutta ei katsottu suureksi esteeksi kansainvälisessä toiminnassa. Yhdeksän yritystä suhtautui positiivisesti MAMKin kanssa tehtävään yhteistyömahdollisuuteen, ulkomaalaisten opiskelijoiden työhön sijoittamiseen ja uran kehittämiseen.

Kyselyyn vastanneissa yrityksissä työharjoittelumahdollisuudet ovat monipuoliset, mutta pääasiassa myynnin, markkinoinnin ja projektin johtamisen tehtävissä. Suurin osa yrityksistä (70 %) on valmiita maksamaan palkkaa harjoitteluajalta, joko yksittäisen korvauksen tai tuntipalkkaa. Yritykset olivat valmiita ottamaan harjoittelijan koko- tai osa-aikaiseksi. Hyväpalkkaisen harjoittelupaikan saamiseksi suomen kielen osaaminen on lähes välttämätöntä, joskin työnantajat suhtautuvat suvaitsevasti suomen kielen osaamattomuuteen edellyttäen kuitenkin että sitä opiskellaan.

Työharjoittelu ja työelämässä tapahtuva oppiminen Etelä-Savossa

Työharjoittelua ja työelämässä tapahtuvaa oppimista kartoitettiin keväällä 2010. Etelä-Savon kauppakamarin toimeksiannosta Mikkelin ammattikorkeakoulun Business Management -opiskelijat Jatta Piira ja Toni Pahla tekivät kyselyn työharjoittelusta ja työelämässä tapahtuvasta oppimisesta eteläsavolaisille

yrittäjille. Eniten vastauksia saatiin teollisuusyrityksiltä, tukku- ja vähittäiskaupasta, maa-, metsä- ja kalatalouden sekä hallinto- ja tukipalvelutoimintojen toimialoilta. Kyselyyn vastasi 57 yritystä, joista yli 70 prosenttia oli PK-yrityksiä.

Yritysten ja oppilaitosten yhteistyön suosituimmat muodot olivat opinnäyte-työt (40 %), hankeyhteistyö (33 %) ja opiskelijoiden tekemät toimeksiantoprojektit (10 %). Oppisopimuskoulutus, harjoittelut, luennot, toimialaesittelyt ja tapahtumat mainittiin muina yhteistyön muotoina. Opiskelijan tärkeimpinä ominaisuuksina pidettiin palveluallttiutta ja asennetta, halukkuus itsensä kehittämiseen ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelijalta edellytettiin myös organisaatio-osaamista ja halukkuutta kehittää työyhteisön toimintamalleja ja työtapoja. Substanssiosaamisella ja viestintätaidoilla on myös suuri merkitys opiskelijan menestymisen edellytyksille.

Kyselyn mukaan yrityksillä ei ole kovin suuria mahdollisuuksia ottaa ulkomaalaista opiskelijaa työharjoitteluun, sillä vain muutama arvioi voivansa ottaa kansainvälisen opiskelijan harjoitteluun. Työharjoittelujärjestelyjen avuksi yritykset odottivat riittävää ohjausta, taloudellista tukea, opasta ja koulutuksia. Oppilaitoksen yhteydenotot ja välitystehtävä koettiin tärkeäksi. Tiedottaminen ja opiskelijoiden osaamisesta kertomisen lisäksi opettajien ja yritysten välisten kontaktien tulisi olla tiiviimmät. Yritykset puolestaan voisivat tuoda paremmin esille harjoitteluun ja työelämässä tapahtuvaan oppimiseen sopivia työtehtäviä. Opiskelijoiden toivottiin kertovan selkeästi omasta osaamisestaan ja oppimistoihiveistaan harjoittelun aikana. Oppilaitosten ja yritysten yhteistyöfoorumeita toivottiin myös perustettaviksi.

ULKOMAALAISET OPISKELIJAT ETELÄ-SAVON VOIMAVARAKSI PROJEKTI

Etelä-Savon maakuntaohjelman (2010) mukaisesti Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -projekti edistää yritysten kilpailukyvyyn vahvistamista ja kansainvälistymistä. Projektin tavoitteena on luoda toimintamallia ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimiseksi työelämän voimavaraksi ja luoda verkostoja ja toimintamallia korkeakoulun ja yritysten välillä. Vieraskielisten koulutusohjelmien työelämäyhteydet ja aktiivinen yhteistyö elinkeinoelämän kanssa auttavat myös kehittämään koulutusohjelmia vastaamaan paremmin alueiden tarpeita.

Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -projektin tavoitteena on integroida kansainvälisiä opiskelijoita paremmin alueen elinkeinoelämän tarpeisiin työharjoittelun, projektien ja opinnäytetöiden luomien mahdollisuuksien avulla. Projektin kohderyhmäksi muodostui Mikkelin ammattikorkeakoulun vieraskieliset tutkintoon johtavien koulutusohjelmien Degree Programme of Business Management-, Degree Programme of Environmental Engineering- ja Degree Programme of Information Technology -opiskelijat. Näistä koulutusohjelmista Business management -koulutusohjelmalla oli jo pitkät perinteet sen alkaessa jo 1990-luvun puolivälissä. Environmental Engineering and Information Technology -koulutusohjelmat on käynnistetty uudelleen muutamien vuosien tauon jälkeen.

Vieraskielisten koulutusohjelmien haasteina ovat olleet vähäiset työelämäkontaktit alueen yritysten kanssa. Tutkintoihin sisältyy 20 työviikon (30 op) laajuisen pakollinen työharjoittelujakso, jonka opiskelijat ovat suorittaneet yleensä omassa kotimaassaan tai muualla maailmalla. Vieraskielisissä koulutusohjelmissa opiskelijoiden oppiminen työelämäympäristössä on ollut vähäistä. Ulkomaalaisten opiskelijoiden on ollut vaikea löytää työharjoittelupaikkoja,

opinnäytetyöaiheita ja osa-aikatyötä alueen yrityksistä. Sopivien yhteistyöyri-
tysten löytäminen suomen kieltä osaamattomille opiskelijoille on ollut haasta-
vaa. Alueen yritysten kynnys rekrytoida ulkomaalaisia työntekijöitä on korkea,
mikä johtuu kielitaidon ja kulttuurillisten erojen tuomista haasteista. MAMKin
harjoittelutilaston mukaan vain kuusi ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa suo-
ritti työharjoittelun Mikkelissä vuosina 2009–2010.

Projektin laadulliset tavoitteet

Projekti edistää yhteistyötä ja luo uusia toimintamalleja yritysten, MAMKin
sekä työ- ja elinkeinopalvelujen välillä. Projektin tavoitteita voidaan katsoa eri
näkökulmista. Ulkomaalaiset korkeakouluopiskelijat hyötyvät projektin tulok-
sista hankkeen tuoman tiedon ja työelämäkontaktien kautta, ja lisäävät opis-
kelijoiden mahdollisuuksia suorittaa harjoittelua, projekteja ja opinnäytetöitä
Etelä-Savossa. Projektin toiminta lisää opiskelijoiden mahdollisuutta työllistyä
valmistumisen jälkeen. Alueen yritykset pystyvät hyödyntämään ulkoma-
laisten opiskelijoiden osaamista mm. yhteisissä kehittämishankkeissa, mark-
kinoinnin ja myynnin tehtävissä, tuote- ja maakartoituksissa ja analyyseissä.
Lisäksi yritykset tulevat hyötymään projektin aikana syntyvistä verkostoista
korkeakoulun henkilökunnan ja opiskelijoiden kanssa, perehdyttämishjeis-
tuksesta ja hyvistä käytännöistä.

MAMKin haasteena on ollut opiskelijoiden siirtyminen Etelä-Suomen kasvu-
keskusten korkeakouluihin. Opetuksen integroiminen työelämäprojekteihin,
opiskelijoiden harjoittelumahdollisuuksien parantaminen ja opiskelijoiden
verkostojen kehittäminen alueella sitouttaa opiskelijoita suorittamaan opinnot
Mikkelissä ja myös parantaa opiskelijoiden mahdollisuuksia työllistyä alueel-
le. Korkeakoulun näkökulmasta koulutusohjelmien vetovoima kasvaa ja opis-
kelijat saadaan pysymään paremmin Etelä-Savossa sekä suorittamaan tutkinto
loppuun saakka. Projekti vahvistaa monikulttuurisuutta ja luo positiivista ima-
goa alueesta tulevaisuuden työvoiman sijoittumiseksi Etelä-Savoon. Projekti

myös vastaa alueen väestörakenteen muutoksesta johtuvaan lisääntyvään työvoimatarpeeseen ja parantaa työvoiman koulutustasoa. Projektin tavoitteena oli saada osaavaa alueella koulutettua työvoimaa edistämään yritysten ja julkishallinnon kansainvälistymistä sekä yritysten kilpailukykyä.

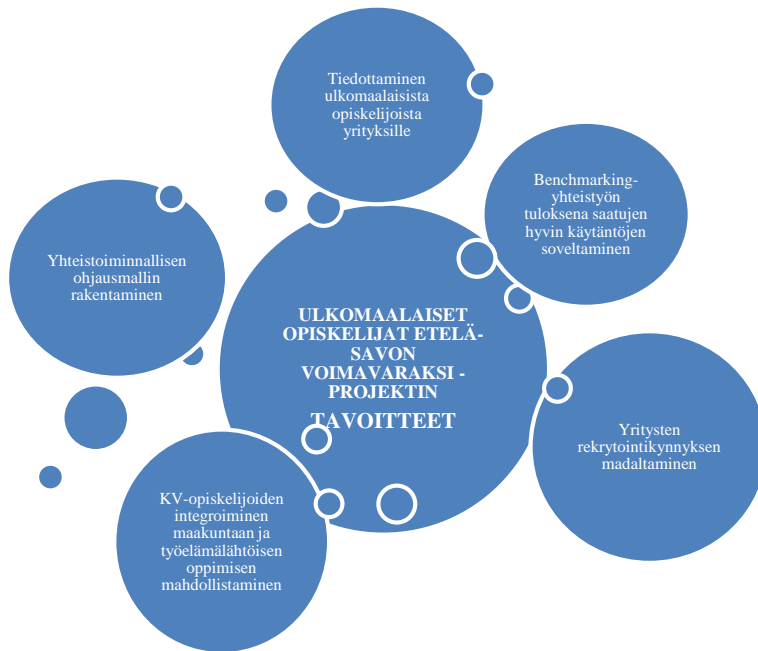
Projektin tavoitteet

Projektin tavoitteena oli saavuttaa seuraavat tulokset vuosien 2011–2012 aikana:

1. Yhteistoiminnallinen ohjausmallin rakentaminen, jolla sitoutetaan ulkomaalaisia opiskelijoita eteläsavolaiseen työelämään jo opintojen aikana kansainvälistymisen vahvistamiseksi ja osaavan työvoiman turvaamiseksi Etelä-Savossa.
2. Osaavan kansainvälisen tietotaidon jalkauttaminen maakunnan yrityksiin opinnäyte- ja projektitöiden tekijöiksi ja harjoittelujaksoille.
3. Eteläsavolaisten yritysten ulkomaalaisten työntekijöiden rekrytointikynnyksen madaltuminen.
4. Monikulttuuristen ja monimuotoisten työyhteisöjen vahvistaminen.
5. Ulkomaalaisten opiskelijoiden työelämälähtöisen oppimisen mahdollistaminen ja sitouttaminen tutkintonsa loppuun suorittamiseen MAMKissa.
6. MAMKin ulkomaalaisten opiskelijoiden kiinnittyminen maakuntaan Etelä-Suomeen siirtymisen sijaan.
7. Tietoverkkoon rakennettu monipuolinen, helppokäyttöinen ja interaktiivinen yhteistyöforum, joka toimii tiedotuskanavana ja ulkomaalaisten opiskelijoiden sekä yritysten kohtaamispaikkana.
8. Perehdyttämisopas työnantajille, opiskelijoille ja MAMKin eri toimijoille.
9. Pohjoismaisen benchmarking-yhteistyön tuloksena saadut hyvät käytännöt ja niiden soveltaminen.

Kuvio 1 havainnollistaa projektin tavoitteet, jotka toteutettiin hankkeen aikana. Hyvien käytäntöjen ja havainnoimisen jälkeen yhteistyöfoorumien rakentamisesta luovuttiin, sillä muiden korkeakoulujen kokeilujen perusteella uskottiin, ettei foorumilla olisi käyttäjiä. Näiden tavoitteiden lisäksi hankkeeseen

lisättiin toimintoja, jotka tukivat hankkeen toteuttamista ja opiskelijoiden integroitumista alueen voimavaraksi. Tällaisia toimintoja olivat Sano se suomeksi -kampanja, ystäväperhetoiminta, nojatuolimatkat ja työelämäsertifikaatin testaaminen.

KUVIO 1. Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -projektin tavoitteet

Projektin toimenpiteet ja tulokset

Projektin konkreettiset toimenpiteet tarkentuivat projektin aikana. Projektin alussa projektiryhmä teki *lähtökohta-analyysin*, joka pohjautui Opetusministeriön tekemään Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiaan (2009), Etelä-Savon maakuntastrategiaan (2011–2014), MAMKin kehityssuunnitelmaan (2010–2015) ja MAMKin tilastotietoihin vieraskielisistä koulutusohjelmista sekä lisäksi alueella tehtyihin tutkimuksiin vuosina 2010–2011.

Alueen yritykset eivät olleet kovin tietoisia ulkomaalaisista opiskelijoista, millä aloilla heitä opiskeli ja mistä maasta he Suomeen saapuivat. *Tiedottaminen ja tiedotussuunnitelman laatiminen* oli hankkeen ensimmäisiä tehtäviä, jotta ulkomaalaisten opiskelijoiden osaaminen saadaan yritysten tietoisuuteen. Tiedottamisen yhtenä toimenpiteenä oli rakentaa *interaktiivinen yhteistyöfoorumi* verkkoon, mutta aikeesta luovuttiin, sillä koettiin, että foorumille ei ole tarpeeksi käyttäjiä Etelä-Savon alueella. Muiden korkeakoulujen samantyyppiset foorumit eivät olleet kovin aktiivisia. Lisäksi foorumin ylläpitäminen hankkeen jälkeen oli epäselvää. Tiedottamisen avuksi projektiryhmä työsti *Kansainvälisen harjoittelun oppaita* opiskelijoille ja työnantajille. Projektin aikana ulkomaalaisista opiskelijoista pyrittiin kehittämään mediaa kiinnostavia juttuaiheita, jotka liittyivät muun muassa yritys yhteistyöhön ja ystäväperhetoimintaan. Projektin tuloksista on muun muassa muotoiltu mediatiedotteita ja projektiryhmä on kirjoittanut aiheesta mielipidekirjoituksen paikalliseen sanomalehteen.

Projektin alussa projektiryhmä tutustui kahden ammattikorkeakoulun toimintaan, jossa integroitiin ulkomaalaisia opiskelijoita Suomeen. Projektiryhmä vieraili myös Tanskassa Tietgen Business Collegessa ja Work In Denmark-toimistossa Odensessa. Tanskassa työperäiseen maahanmuuttoon ja korkeasti koulutettujen työntekijärekrytoimiseen on kehitetty pitkälle. Projektiryhmä osallistui myös Helsingin yliopiston koordinoiman VALOA-projektin workshoppeihin, koulutuksiin ja verkostotapaamisiin. *Benchmarking-yhteistyö* Kajaanin ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun sekä Tietgen Business Collegen (Tanska) kanssa antoi projektille uusia näkökulmia ja ideoita projektin toteutukseen. Esimerkkeinä konkreettisista toimenpiteistä olivat *ystäväperhetoiminta* ja *Nojatuolimatkat*, jotka molemmat osaltaan kannustivat opiskelijoita tutustumaan Suomen kulttuuriin ja kieleen sekä muodostamaan verkostoja ja kommunikoimaan paikallisten kanssa.

Vuorovaikutus korkeakoulun ja yritysten välillä on tapahtunut henkilökohtaisilla tapaamisilla, tilaisuuksissa, projektin järjestämässä workshopissa ja monikulttuurisuuskoulutuksessa sekä tiedottamisen eri keinoin. Yrityksiltä on kerätty tietoa, palautetta ja ehdotuksia yhteistyön kehittämiseksi. Yritysten kanssa on pyritty luomaan yhteistyötä opintojaksoilla yritysvierailujen ja työelämäprojektien kautta sekä kartoittamaan yritysten tarpeita ja mahdollisuuksia ottaa ulkomaalainen korkeakouluopiskelija yrityksen palvelukseen. Lisäksi opiskelijoille on etsitty aktiivisesti harjoittelupaikkoja ja opinnäytetyöaiheita. Opiskelijat ovat myös työskennelleet pienissä työelämäprojekteissa yrityksissä. Projektin alussa projektille tehtiin *arviointisuunnitelma*, jota on päivitetty koko projektin ajan. Projektin kuluessa on arvioitu toimenpiteissä osallistuneiden tyytyväisyyttä ja kerätty kehittämissuhteita. Projektin keskivaiheilla tehtiin ohjaus- ja projektiryhmän itsearviointit. Projektin päätösvaiheessa arvioidaan projektiprosessin tehokkuutta, panoksia suhteessa tuotoksiin. Vaikuttavuutta arvioitaessa verrataan projektin tavoitteita sen tuomiin vaikutuksiin.

Markkinointi ja tiedotus

Ensimmäisen toimintavuoden jälkeen projektiryhmä lisäsi hankkeen näkyvyyttä muun muassa osallistumalla erilaisiin tilaisuuksiin ja tapahtumiin ja tuotti markkinointimateriaalia. Hanke oli mukana järjestämässä IT-alan rekrytointitilaisuutta opiskelijoille. Kevään 2012 hanke julkaisi kansainvälisen korkeakouluopiskelijan työharjoitteluun liittyvät oppaat opiskelijoille ja työelämälle. Näitä oppaita postitettiin alueen yrityksiin ja jaettiin opiskelijoille. Hanke julkaisi mediatiedotteita ja kirjoitti Länsi-Savo-lehteen mielipidekirjoituksen ulkomaalaisten opiskelijoiden näkökulmasta. Hanketta esiteltiin kansallisilla EURES- ja ESR-verkostopäivillä ja opiskelijoiden ja yrittäjien tarinoita tuotiin esiin lehtiartikkeleissa. Seuraavassa taulukossa on listattuna tiedottamisen muoto, julkaisun aiheet ja julkaisupaikat vuosina 2011–2013.

TAULUKKO 2. Tiedotus hankkeen aikana

Tiedottamisen muoto	julkaisun aihe	julkaisupaikka	2011	2012	2013
Lehtiartikkelit	Ulkomaalaisen opiskelijan työpaikka tyssä Suomen kieleen; Ulkomaalaiset opiskelijat; Yrittäjyys ja KV-opiskelijat; Opiskelijan kokemukset työharjoittelusta hyviä; Harjoittelijasta voi kasvaa bisnestytkki; Ystäväperhe auttaa tutustumaan; Simon Faure saunoo ystävien kanssa; Mikkelin bisnesmaailma omi Maria Simonovan; Tietoa tuunaamassa ja kesämökki	Mikkelin kaupunkilehti, Etelä-Savo, Vapaus-lehti, Etevä-Savo (Etelä-Savon kauppakamarin julkaisu), Taloustekijät (Etelä-Savon Yrittäjien julkaisu)	4	5	
Esitteet	yleisesite; koulutusohjelmakohtaiset informatiivisemmat esitteet; Kansainvälinen työntekijä voimavarana yrityksessä; Osaavaa työvoimaa tarjolla -esite	jaettavaksi tilaisuuksissa, sähköpostin liitteenä; 2013 esitteen postituksen jakelussa 320 yritystä	2	1	1
Mediatiedotteet	Yritysten kynnys rekrytoida ulkomaalaisia työntekijöitä on korkea; Ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden sijoittuminen Etelä-Savoon; Ystäväperheitoiminta (2), Kansainvälisten opiskelijoiden on vaikea löytää harjoittelupaikka Etelä-Savossa – yrityksiä kannustetaan rohkeasti vastaamaan haasteeseen; Kansainvälinen opiskelija tuo uusia ideoita ja näkemyksiä yrityksiin; International Student Brings New Ideas and Viewpoints to Companies	paikallinen media, kuten: Etelä-Savon radio (YLE), Länsi-Savo, Viikkoset, Kaupunkilehti; www.mamk.fi; MAMKin johtoryhmä; MAMKin henkilökunnan ja opiskelijoiden intranetit; facebook.com/SavoGlobe	3	2	2
Esitykset	Hankkeen tavoitteet ja toiminta	MAMK – MUC-Iouнас, Etelä-Savon Kauppakamarin koulutusvaliokunta; EURES/ESR-yhteistyökokous (Turku), RekryOn-messut; IBSEN Network, MAMK	2	1	
lehdistötilaisuus	Ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden sijoittumista Etelä-Savoon -tutkimuksen tulokset	MAMK ja Etelä-Savon ELY-keskus	x		
Markkinointimateriaali	juliste ja roll up-hankeesta	tilaisuuksissa		x	
Yritystilaisuus	Yritystapaaminen; Savonlinnan tietotekniikkalan yritykset esittäytyvät MAMKin opiskelijoille; monikulttuurisuuskooulutus	Kasarmin kampus, Mikkelä	1	2	
Opas	Kansainvälinen opiskelija työelämän palveluksessa	postijakelu: 84 eteläsavolaista yritystä		x	
Opas	Training in South Savo – Guidebook for foreign students	jaettu ulkomaalaisille tutkinto- ja vaihto-opiskelijoille		x	
Mielipidekirjoitus	Kansainvälistyykö Etelä-Savo	Lukijalta-palsta/ Länsi-Savo		x	
Artikkeli	Challenges and Experiences of International Higher Education Students' Integration in Finland	SPACE conference, Karlsruhe, Germany			x
Hankkeen julkaisu	Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi - kokemuksia ja esimerkkejä	Theseus.fi; Työ- ja elinkeinoministeriö (ESR, toimintalinja 4-projektiverkosto); kansainväliset verkostot; www.mamk.fi/trainee; Mikki-tietokanta (MAMK)			x

Yritysten suoracontactoinnin kautta tuloksia

Yritysten kontaktointia tehtiin systemaattisesti koko projektin ajan, minkä tuloksena löydettiin opiskelijoille harjoittelumahdollisuuksia, projektiaiheita opintojaksoille ja opinnäytetyöaiheita. Taulukossa 3 on kuvattu kontaktoitujen yritysten määrä ja niiden yritysten määrä, jotka tarjosivat opiskelijalle harjoittelupaikan tai projekti- tai opinnäytetyöaiheen. Lisäksi on kuvattu harjoittelujaksojen ja harjoittelun suorittaneiden opiskelijoiden määrät vuosina 2009–2013 sekä opintojaksoilla suoritettujen projektien ja valmistuneiden opinnäytetyöt.

TAULUKKO 3. Työelämäyhteistyö vieraskielisissä koulutusohjelmissa 2009–2013

toiminto	2009	2010	2011	2012	2013**
Kontaktoitujen yritysten määrä *			32	110	30
Yhteistyöyritysten määrä			8	9	6
Harjoittelujaksojen määrä	3	3	12	17	2
Harjoittelun suorittaneiden opiskelijoiden määrä	3	3	12	15	2
Opintojaksolla toteutetut projektit (lkm/op)		4/12	3/9	6/15	2/4
Valmistuneet opinnäytetyöt	1	3	2	5	2

* yhteydenottoja on tehty samoihin organisaatioihin eri yksiköihin ja yhteydenottojen määrä on suurempi

** 15.4.2013 mennessä

Hankkeen aikana vuosina 2011–2012 yhteensä 27 ulkomaalaista tutkinto- ja vaihto-opiskelijaa suoritti 29 harjoittelujaksoa. Nämä harjoittelujaksot tehtiin 13 eri organisaatioon, joista kolme yritystä oli tietotekniikan alalta ja kaksi kehittämissyhtiötä. Muut organisaatiot edustivat koulutusta, kiinteistönvälitystä, päivittäistavarakauppaa, tuotantoa, hoivapalveluita, konsultointia ja koulutusta. Opiskelijoiden tekemät projektit yrityksille olivat usein markkinaselvityksiä, asiakastutkimuksia, tietoturvasuunnitelmia ja kartoituksia, markkinointiviestintään liittyvien materiaalien suunnittelua, tapahtumien tuottamista ja ympäristöalan selvitysprojekteja. Projektin aikana opinnäytetöitä

tehtiin yhdeksän, joista kolme opinnäytetyötä IT:ssä, neljä liiketaloudessa ja kaksi ympäristöalalla.

Tiedottaminen

Hankkeen aikana yrityksille järjestettiin kolme tilaisuutta. Ensimmäinen tilaisuus oli keväällä 2011, jolloin yrityksiä kutsuttiin keskustelemaan ulkomaalaisten opiskelijoiden mahdollisuuksista yrityksissä ja kartoitettiin yritysten toimintatapoja opiskelijoiden rekrytoinnissa. Toinen tilaisuus järjestettiin IT-alalla, johon kutsuttiin savonlinnalaisia IT-alan yrityksiä ja alan opiskelijoita. Kolmantena tilaisuutena järjestettiin monikulttuurisuuskoulutus syksyllä 2012. Yritysten osallistuminen tilaisuuksiin oli vähäistä ja sen vuoksi projektiryhmä päätti panostaa henkilökohtaiseen kontaktointiin. Projektiryhmä osallistui itse aktiivisesti erilaisiin tapahtumiin, kuten RekryOn-messuille ja alueella järjestettyihin kansainvälisyyteen ja työnvälitykseen liittyviin seminaareihin ja verkostokokouksiin.

Projektiryhmä laati ulkomaalaisten opiskelijoiden harjoitteluprosessin tukemiseksi esitteitä ja oppaan (2012) työnantajalle. Oppaan tarkoituksena oli lisätä tietoutta Etelä-Savossa opiskelevien ulkomaalaisista korkeakouluopiskelijoiden osaamisesta ja heidän tarjoamistaan mahdollisuuksista. Opas sisälsi tietoa ulkomaalaisista ammattikorkeakouluopiskelijoista Etelä-Savossa, yritysyhteistyömuodoista, harjoittelun käytänteistä, harjoittelin etsimisestä, tietoa palkkaamisesta ja vinkkejä ulkomaalaisen opiskelijan kohtaamiseen.

Hankkeen aikana yrityksiä lähestyttiin puhelinsoitoilla, sähköposteilla ja tapaamisilla, joiden yhteydessä tehtiin haastattelututkimus. Projekti sai medianäkyvyyttä usean lehtiartikkelin ja radiohaastattelun avulla. Lisäksi hanke tuotti esitteitä ja tiedotteita, joita postitettiin ja jaettiin alueen yrityksiin. Medianäky-

vyys ja yritysten kontaktointi olivat toimenpiteitä, joilla heräteltiin yritysten mielenkiintoa tehdä yhteistyötä vieraskielisten koulutusohjelmien kanssa.

Opiskelijoita tiedotettiin hankkeesta Ammatillinen kasvu -opintojaksolla, sähköpostitiedottein, opiskelijoiden intranetissä ja henkilökohtaisissa tapaamisissa. Opiskelijat kuuluivat hankkeesta myös toisilta opiskelijoilta. Vuoden 2012 opiskelijoille laadittiin opas, jonka tarkoituksena oli jakaa tietoa työn ja harjoittelupaikkojen hakemisesta Etelä-Savossa. Tarkoituksena oli ohjata opiskelijoita hakemaan töitä ja harjoittelua itsenäisesti oppaan antamien ohjeiden avulla. Opas sisälsi tietoa Etelä-Savon maakunnasta, Suomen työkuulttuurista, työluvista ja verotuksesta sekä tietoa mistä työpaikkoja voi etsiä ja kuinka työtä haetaan Suomessa. Lisäksi oppaassa oli opiskelijoiden tarinoita. Ne opiskelijat, jotka halusivat löytää harjoittelupaikan Etelä-Savosta, kävivät aktiivisesti projektipäällikön ja lehtoreiden luona keskustelemassa vaihtoehtoista ja hakemassa tietoa, mistä harjoittelupaikkaa kannattaisi hakea.

Syksyllä 2012 opiskelijoille järjestettiin infotilaisuus, jossa jaettiin tietoa työnhakemisesta sekä lisäksi annettiin opiskelijoille mahdollisuus tulla keskustelemaan harjoittelupaikan etsimisestä projektiasiantuntijan tai projektipäällikön ohjaukseen. Työpajaan osallistui yhteensä 23 ulkomaalaista opiskelijaa, joista pääosa oli venäläisiä ensimmäisen ja toisen vuoden liiketalouden opiskelijoita. Infotilaisuudessa kerrottiin Etelä-Savon yritysraenteesta, suomalaisesta työkuulttuurista, työluvista, työnantajan oikeuksista ja velvollisuuksista, työsopimuksesta ja verotuksesta. Lisäksi opiskelijoille annettiin vinkkejä, kuinka työtä tulisi hakea Suomessa ja kerrottiin avoimista projekteista ja harjoittelupaikoista, joita oli ilmennyt syksyn 2012 aikana.

Projektin toimintojen juurruttamisesta osaksi koulutusohjelmien toimintaa tehtiin suunnitelma, joka käsitellään vieraskielisissä koulutusohjelmissa. Ystäväperhetoiminnan suosion ansiosta toimintaa on esitetty jatkettavaksi tulevana lukukausina. Projektin aikana tehtyjä tuotoksia, kuten oppaita, päivitetään

jaettavaksi sähköisessä muodossa. Lisäksi projektin aikana tuottamien tutkimusten tuloksia käytetään vieraskielisten koulutusohjelmien kehittämisessä. Tulosten levittämisestä tehtiin suunnitelma, jonka mukaan tuloksia levitetään tämän julkaisun avulla, kirjoittamalla lehtiartikkeleita, julkaisemalla mediatiedotteita muun muassa tutkimusten ja hankkeen tuloksista hyödyntäen paikallisia tiedotuskanavia ja kansallisia verkostoja.

LÄHTEET

Etelä-Savon maakuntaohjelma 2011–2014. Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 103:2010. WWW-julkaisu. www.esavo.fi. Luettu 15.2.2013.

Mikkelin ammattikorkeakoulun KESU 2010 – 2015.

Vienti- ja tuontiyritykset. 2011.Fonecta /Profindex/14.3.2011.

Opetusministeriö 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2009:21. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015. WWW-dokumentti. http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2009/Korkeakoulujen_kansainvalistymisstrategia_2009_2015.html. Ei päivitystietoja. Luettu 21.1.2013.

Tiedote 2011. Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi. Etelä-Savon ELY-Keskus. Tiedote 15.3.2011. <http://www.ely-keskus.fi/fi/tiedotepalvelu/2011/Sivut/UlkomaalaisetopiskelijatEtelä-Savonvoimavaraksi.aspx>

BENCHMARKING ULKOMAALAISTEN OPISKELIJOIDEN ALUEELLE INTEGROINNIN JA TYÖHARJOITTELUN KÄYTÄNTEISTÄ SUOMESSA JA TANSKASSA

Ojamies Osmo, Puttonen Aila

Benchmarking Suomessa ja Tanskassa

Suomessa opiskelee yli 15000 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa, joista vuosittain vajaa 2000 suorittaa tutkinnon (CIMO 2012). Monien heistä toivotaan jäävän Suomeen koulutettuna työvoimana. Jotta opiskelijat integroituisivat Suomeen ja suomalaiseen työelämään ja jäisivät maahan, heidän tulisi saada kontakteja muihinkin suomalaisiin kuin opiskelijatovereihinsa. Heidän tulisi suorittaa myös harjoittelunsa Suomessa. Suurimmiksi haasteiksi ulkomaalaisen opiskelijan palkkaamisessa etenkin pk-yrityksissä on koettu resurssien ja ajan riittävyys sekä kielitaidon puute. Harjoittelupaikkojen löytäminen on osoittautunut erittäin vaikeaksi isommillakin paikkakunnilla, missä mahdollisuudet ovat monipuolisemmat kuin Mikkelin kaltaisissa melko pienissä kaupungeissa.

Koska samankaltaisia ongelmia esiintyy muuallakin, päädyttiin Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -projektissa oman ideoinnin lisäksi tutki- maan ja vertailemaan muiden korkeakoulujen toimintaa ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimiseksi opiskelupaikkakunnalle ja -maahan. Benchmarkin- gin perusidea on oman toiminnan kyseenalaistaminen ja toisilta, tunnetusti hyvin suoriutuvilta organisaatioilta oppiminen oman organisaation toiminto- jen kehittämiseksi. Benchmarkingia käytetään yleisesti prosessien, strategioiden, laatujärjestelmien, tulosten ja tuloksellisuuden tai datan vertailuun (Ben- chnet 2013). Ongelmien parhaat ratkaisut voivat olla hyvin samankaltaisia, tarvittaessa vain paikallisten olojen vaatimilla muutoksilla höystettynä.

Benchmarking sopii hyvin samankaltaisten toimijoiden, kuten korkeakoulujen, prosessien vertailuun ja niiden kehittämiseen (A University Benchmarking Handbook 2010). Mikkelin ammattikorkeakoulussa on benchmarkattu mm. tutkimus- ja kehitystyötä (Väätäsmöinen ym. 2008) ja tekniikan alan opintojen ohjaustoimintoja (Toikka ym. 2002) suomalaisten korkeakoulujen kanssa sekä kansainvälisiä toimintoja suomalaisen ja ulkomaalaisen korkeakoulun kanssa (Puttonen 2007).

Suomalaisiksi benchmarking-kohteiksi valittiin opiskelijamäärältään Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa likimain samankokoinen Seinäjoen ammattikorkeakoulu (SeAMK), jossa opiskelee 4000 opiskelijaa, ja pienempi Kajain ammattikorkeakoulu (KAMK), jossa opiskelee 2000 opiskelijaa. Edellisessä kiinnosti etenkin toiminnot ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimiseksi Pohjanmaalle ja jälkimmäisessä *Kansainvälisten opiskelijoiden integrointi Kainuuseen* -hanke. Molemmista kohteista saatiin hyviä käytännön esimerkkejä toiminnoista ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimiseksi Suomeen ja suomalaiseen työelämään.

Ulkomaiseksi vertailukohteeksi valittiin Tanskan Odense, jossa tutustuttiin sekä oppilaitosten että työvoimatoimiston käytänteisiin. Työharjoittelu tuli pakolliseksi Tanskassa vuoden 2009 jälkeen. Samoihin aikoihin ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on kasvanut nopeasti. Harjoitteluun liittyvien käytänteiden kehittäminen on siksi ollut viime vuosina tärkeää. Tanskassa on samaan aikaan perustettu *Work in Denmark* -toimistot, joiden tavoitteena on saada Tanskaan ulkomaisia korkeasti koulutettuja työntekijöitä ja edistää Tanskassa jo opiskelevien ulkomaalaisten työllistymistä. Oppilaitosten hyviksi osoittautuneet käytänteet liittyivät lähinnä opastamiseen ja tiedottamiseen, työnantajan ja opiskelijan kohtaamiseen, edistämiseen, kielitaidon kohentamiseen ja yleistä viihtyvyyttä edistäviin toimiin.

Hyvät käytänteet Kajaanin ammattikorkeakoulussa

Kajaanin ammattikorkeakoulussa toteutettiin 2009–2011 Manner-Suomen ESR-ohjelman ja Kajaanin ammattikorkeakoulun rahoittama hanke ”Kansainvälisten opiskelijoiden integrointi Kainuuseen”. Projektin tavoitteena oli laajentaa ja monipuolistaa paikallisten yritysten ja KAMK:n yhteistyötä, luoda hyviä käytäntöjä alueen toimijoiden kanssa sekä tukea kansainvälisten opiskelijoiden opiskelumotivaatiota ja opintojen sujuvaa etenemistä.

Työnantajille jaettiin tietoa kansainvälisten opiskelijoiden tuomista mahdollisuuksista sekä annettiin käytännön apua ja tukea kansainvälisten työharjoittelijoiden rekrytoinnissa yrityksiin. Yrityksiä autettiin mm. sopivien opiskelijoiden löytämisessä, työsopimuksen teossa ja opiskelijan palkanmaksussa. Alueen yrityksiin tehtiin myös *vierailuja*, joiden aikana opiskelijat tutustuivat kainuulaisiin yrityksiin ja työmahdollisuuksiin. Vastaavasti yritykset tutustuivat opiskelijoihin ja heidän mahdollisuuksistaan auttaa yrityksiä kansainvälistymisessä.

Yritysten ja opiskelijoiden avuksi kirjoitettiin julkaisut *”Job Hunting in Kainuu”* (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2010a) ja *”Kansainvälinen harjoittelija – Opas työnantajille”* (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2010b). Oppaan avulla opiskelijoita tuettiin harjoittelu- ja osa-aikatyöpaikkojen löytämisessä, sillä oman alansa työharjoittelun lisäksi useat heistä tarvitsevat toimeentulonsa tukemiseksi osa-aikatyötä opiskelun ohella. Opas yrityksille sisälsi etenkin pienyrityksille tärkeitä perustietoja ulkomaalaisen opiskelijan työntekoa, vakuutuksia ja verotusta koskevista säännöistä.

Suomalainen työelämä poikkeaa huomattavasti esimerkiksi aasialaisesta. Opiskelijoille kerrottiin kainuulaisista yrityksistä, suomalaisen työelämän käytänteistä ja kulttuurista, jotta heidän olisi helpompi sopeutua suomalaiseen

yrittäjien harjoittelunsa aikana. Verkossa suoritettavan *työelämäsertifikaatin* (Amiedu 2013) avulla opiskelijat tutustuivat työlainsäädäntöön ja yleisiin työelämän sääntöihin ja käytänteisiin. Sertifikaatti osoittaa tulevalle työnantajalle opiskelijan olevan tietoinen yleisistä työntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista.

Hello Finland -luentosarjassa opiskelijoille tarjottiin käytännön ohjausta työhaakemusten kirjoittamisessa, hyvän CV:n teossa ja harjoittelemalla työhaastattelua varten. *Job Hunt* -sessioissa annettiin ohjeita mm. työpaikkailmoitusten ja työtarjouksien lukemisessa ja työn hakemisessa. CV-klinikka järjestettiin Rekrymessujen yhteydessä.

Suomen kielen oppimista pyrittiin edistämään *Finnish Conversation* -sessioilla ja *Speed Friending* -tapahtumalla, jossa suomalainen ja ulkomaalainen opiskelija keskustelivat pari minuuttia suomeksi ja vastaavasti englanniksi. *Puhu minulle suomea*

-kampanjalla houkuteltiin opiskelijoita ja ammattikorkeakoulun henkilöstöä käyttämään suomea tavatessaan. Kielen oppimista ja kotoutumista edistettiin myös suomen kielen verkko-opinnoilla ja tutustuttamalla opiskelijoita erilaisiin vapaa-ajan palveluihin.

Ystäväperhetoiminnan tavoitteena oli tutustuttaa ulkomaalaiset opiskelijat suomalaiseen perheeseen ja tavalliseen suomalaiseen elämään. Ystäväperhe kutsuu itselleen sopivaan tahtiin opiskelijan kotiinsa tai mukaansa erilaisiin rientoihin. Näin opiskelija voi kehittää sosiaalista verkkoaan ja suomen kielen taitoaan. Perheet tutustuivat opiskelijaan kotimaahan ja sen kulttuuriin ja saivat kieliharjoitteluakin.

Hyvät käytänteet Seinäjoen ammattikorkeakoulussa

Seinäjoen ammattikorkeakoulun hyvät käytänteet ulkomaalaisten opiskelijoiden työharjoitteluun liittyvissä toimissa ja eteläpohjalaisten yritysten aktivoimisessa kansainvälisyyteen olivat osittain samankaltaisia kuin Kajaanin ammattikorkeakoulussakin. Joitain täysin uusia ideoita tai toimintatapoja kuitenkin löytyi. Yleistä tietoisuutta ammattikorkeakoulun kansainvälisistä opiskelijoista levitettiin kirjoittamalla lehtiin artikkeleita tyyliin ”potentiaalisia pohjalaasia”. Paikallisuuteen yhdistettynä artikkelit saattavat kiinnostaa useimpia lukijoita.

Paikalliseen *elinkeinoelämään tutustuminen* järjestettiin Seinäjoella kahden opintopisteen opintojaksona ”Introduction to Economic Sectors in South-Ostrobotnia”, johon kuului ammattiesittelyjä, yritysvierailuja ja niihin liittyviä tehtäviä. Opintopisteet aktivoivat opiskelijoita osallistumaan aktiivisemmin.

Yritysten ja opiskelijoiden välisiä yhteyksiä edistettiin eri tavoin. Työnantajille laadittiin kansainvälisen harjoittelun opas ”Kansainvälisyyttä työelämään” ja tarjottiin tukipalveluita sekä taloudellista tukea kansainvälisen opiskelijan palkkaamiseen. Kartoitettiin maakunnan potentiaalisia työharjoittelupaikkoja ja tulevia työllisyystarpeita. *Trainee Portal* -kohtaamispaikan tavoitteena oli luoda yhteys opiskelijoiden ja yritysten välille ja siten auttaa harjoittelupaikan saamisessa. Harjoittelupaikkaa etsivien opiskelijoiden profiloinnilla tuettiin oikean opiskelijan löytymistä yritykseen. Yrityksille järjestettiin myös mahdollisuus esittää YouTubessa mielipiteitään kansainvälisestä harjoittelusta.

Suomen kielen oppimista edistettiin Pirkanmaalta lähtöisin olevalla *Puhu Minulle Suomea* -kampanjalla kuten Kajaanissakin. Kampanjaan liittyi pinssi, jonka opiskelija voi laittaa rintaansa sekä Suomi – Finland - passi, johon opiskelija keräsi leimoja asioidessaan suomeksi esimerkiksi opintotoimistossa tai kirjas-

tossa. Innovatiivinen muoto kieliopinnoissa olivat *Nojatuolimatkat*. Opiskelijat valmistelivat suomeksi esitelmän omasta maastaan ja kulttuuristaan ja esittivät sen ryhmänä vanhainkodissa. Kiitollinen kuulijakunta innosti opiskelijoitakin.

Kansainvälisen *ystäväperheteroiminnan* tulokset ovat olleet positiivisia ja opiskelijat ovat saaneet suomalaisista perheistä ystäviä. Samalla heille on rakentunut turvallinen tukiverkosto. Perinteisten ydinperheiden lisäksi mukana on ollut eläkeläispariskuntia, yksinhuoltajia ja lapsettomia pareja, joiden tärkein edellytys on englannin kielen taitaminen. Opiskelijoiden parhaat kokemukset koostuivat tavallisista suomalaisen arjen askareista ja tapahtumista. Ystäväperheteroiminta on myös perheille oiva tilaisuus harjoitella käytännön kielitaitoaan.

Tanskalaisten käytänteet ulkomaalaisten opiskelijoiden alueelle integroinnissa

Benchmarking-vierailulla Tanskan Odensessa tutustuttiin ulkomaalaisten opiskelijoiden integrointiin liittyviin hyviin käytänteisiin. Vierailun aikana käytiin sekä oppilaitoksissa Erhvervsakademiet Lillebaeltissa Multimedias laitoksella ja Tietgen Business Collegessa että ulkomaalaisten rekrytointia varten perustetussa valtionhallinnon toimipisteessä Work in Denmark -toimistossa.

Tanskan työministeriö perusti Work in Denmark -toimistot vuonna 2009. Toimistoja on kolme ja ne sijaitsevat Odensessa, Aarhusissa ja Kööpenhaminassa. Toimistot avustavat yrityksiä ulkomaisten työntekijöiden etsimisessä ja ulkomaalaisia henkilöitä työnhaussa. Painopiste on kansainvälisissä opiskelijoissa ja heidän puolisoissaan. Toimistot ovat myös aloittaneet yhden luukun palvelun, *International Citizen Service*, josta saa työvoimapalvelujen ja monipuolisen neuvonnan lisäksi esimerkiksi oleskeluluvan, henkilötunnuksen, ajokortin tai verokortin.

Tanskassa on puute korkeasti koulutetuista asiantuntijoista. Tavoite on rekrytoida korkeasti koulutettuja ulkomaalaisia Tanskaan ja pitää heidät maassa. Tanskalaisen yrityksen kannattaa rekrytoida ulkomaalainen, joka on opiskellut Tanskassa, koska hän ymmärtää maan kulttuurin. Kaikki tanskalaisista korkeakouluista valmistuvat ulkomaalaiset eivät kuitenkaan työllisty Tanskaan, mutta heistä tulee opintojen aikana Tanskan kulttuurin osaajia, jotka voivat edistää tanskalaisten yritysten toimintaa ja kauppaa kotimaassaan.

Kaikissa vierailukohteissa painotettiin, että on tärkeää kannustaa ulkomalaisia opiskelijoita opiskelemaan tanskan kieltä. Vaikka työkieli olisi englanti, niin käytännössä sosiaalisissa tilanteissa ja työpaikoilla puhutaan tanskan kieltä. Maan kielen oppiminen ja opiskelu on signaali työnantajalle hakijan motivoituneesta asenteesta maahan jäämiselle. Tanskan kielen opintoja oli opiskelijoille tarjolla runsaasti, mutta niitä ei hyväksytty sisällytettäväksi varsinaiseen tutkintoon.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimista tanskalaisten joukkoon pidettiin tärkeänä. Tutustumisen edistämiseksi opiskelijat järjestävät yhteisiä illanistujaisia ja perjantai-iltapäivän ohjelmaa. Lisäksi opiskelijoille on järjestetty koulun tiloihin oma soppi, jossa on ruuanlaittomahdollisuus ja tilat rentoutua. Ulkona on myös koripallokenttä, joka aktivoi harrastamaan yhdessä.

Opiskelijoiden odotukset osa-aikatyön ja harjoittelupaikkojen saatavuudesta ovat usein liian optimistisia. Realistiset ennakkotiedot auttavat opiskelijaa uuteen maahan sopeutumisessa. Jo valintakirjeessä varoitetaan opiskelijoita, että sivutulosten hankkiminen on vaikeaa Odensen alueella, sillä perustason töitä on vaikea saada maatalouden kausitöitä lukuun ottamatta. Opiskelijoille tehdystä kyselystä selvisi, että erityisesti opiskelijat itäisen EU:n maista ja Aasiasta haluavat osa-aikatyötä, mutta aasialaiset työllistyvät paremmin. Etenkin kiinalaiset opiskelijat osaavat käyttää verkostoja ja suhteita. Harjoittelu on pääsääntöisesti

palkatonta, joten monet ulkomaalaiset tekevät mieluummin palkallista mutta koulutusta vastaamatonta työtä. Heidän on myös vaikea ymmärtää, miksi harjoittelujakso on palkaton.

Sekä oppilaitokset että Work in Denmark -toimisto tukevat opiskelijoita työ- ja harjoittelupaikkojen hakemisessa. Tosin liiallista tukemista pyritään ainakin oppilaitoksessa välttämään. Opiskelija oppii työnhakua, saa kokemusta epäonnistumisista ja osaa arvostaa koulun kontakteilla saamaansa harjoittelupaikka myöhemmin. Koulutusohjelma antaa saatekirjeen opiskelijan hakemuksen liitteeksi. Jos opiskelija ei kahdessa kuukaudessa löydä paikkaa, hän saa apua ja lisätietoa harjoittelupaikoista koulutusohjelmalta.

Work in Denmark järjestää yliopistoilla kaksi kertaa vuodessa messuja, joihin osallistuu noin sata yritystä. Messujen yhteydessä opiskelijat voivat osallistua työnhakukurssille, joka kestää muutaman tunnin. Opiskelijat saavat myös apua CV:n ja hakukirjeen laatimisessa. Opiskelijan tulee oppia markkinoimaan itseään ja kertomaan, mitä hyötyä heistä olisi yritykselle. He voivat tehdä CV:n verkkoon ja ladata sinne *LinkedIn*issä tehdyn profiilin. Profiili *LinkedIn*issä on tärkeä työnhakuväline Tanskassa, sillä 60–80 % työpaikoista ei ole julkisesti tiedossa vaan työnhakijan pitää myydä itsensä ja osaamisensa yritykseen.

Tanskalaisia työharjoittelukäytänteitä

Perinteisessä työharjoittelumallissa opiskelija etsii harjoittelupaikan itse ja käy yrityksessä säännöllisesti. Tämä on edelleen tärkein ja eniten käytetty malli, jota suositellaan opiskelijoille. Tyypillinen harjoittelujakson pituus on 3 + 3 kuukautta. Opiskelija voi myös tehdä harjoittelua samaan aikaan kahteen eri yritykseen, esimerkiksi 20 t viikossa kummassakin yrityksessä. On todettu, että ulkomaalaisen opiskelijan on helpompi saada harjoittelupaikka kansainvälisen taustan omaavaan yritykseen.

Pariharjoittelu tai ryhmäharjoittelu auttaa ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimisessa ja samalla helpottaa työharjoittelupaikan saamista niille opiskelijoille, joiden tanskan kielen taito ei ole hyvä. Samaan harjoittelupaikkaan voi mennä esimerkiksi kolme opiskelijaa, joista yksi on tanskalainen ja kaksi ulkomaalaista. *Projektipohjaisessa harjoittelussa* opiskelijat tekevät työelämäprojektia 3–4 hengen ryhmänä korkeakoulun tiloissa tai kotona. Harjoittelu sisältää säännöllisiä vierailuja yritykseen.

Kansainvälinen harjoittelu tehdään ulkomailla – useimmiten opiskelijan kotimaassa. Opiskelija voi suorittaa harjoittelun myös *virtuaalisena*, jolloin hän pitää yhteyttä yritykseen esimerkiksi Skypen ja sähköpostin välityksellä. Tyypillinen tehtävä virtuaaliharjoittelulle on tanskalaisen yrityksen www-sivujen kääntäminen opiskelijan äidinkielelle. Jos opiskelija suorittaa harjoittelun virtuaalisena, saattaa työtuntimäärän arviointi olla vaikeaa. Jos taas harjoittelu tehdään kotimaassa, voi olla vaikea selvittää, onko harjoittelua ylipäätään tehty ja minkälaisia työtehtäviä opiskelijalla on todellisuudessa ollut.

Yrittäjänä harjoittelu toteutetaan siten, että opiskelija käynnistää oman yrityksen. Tämä on erittäin vaativa tapa harjoittelun tai opinnäytetyön tekemiseksi. Opinnäytetyöt esitellään yrittäjistä koostuvalle lautakunnalle, ja se päättää opinnäytetyön arvosanan. Useasti yrittäjien mielestä opiskelijan liiketoimintasuunnitelma ei ole käyttökelpoinen, jolloin opiskelija saa huonon arvosanan.

Tanskalaisia projektikäytänteitä

Työpaikan hakemiseen on aikaisempi, edes vähäinen työkokemus Tanskassa ensiarvoisen tärkeää etenkin ulkomaalaiselle. Jos ei ole työkokemusta, niin käytännönläheisen projektin tekeminen yritykselle auttaa työnhaussa. Jo ensimmäisen lukuvuoden aikana opiskelijat kilpailevat 1–2 viikkoa kestävässä projekteissa, jotka liittyvät alueen yrityksiin. Kaikilla opiskelijoilla on sama

tehtävänanto. Jo toisen vuoden opiskelijat etsivät itse yrityksen, jolle tekevät opiskeluprojekteja ja mahdollisesti myöhemmin myös opinnäytetyön.

Opiskelijaprojektien mahdollinen kielteinen vaikutus saman alan pienyritysten toiminnalle on Erhvervsakademiet Lillebaeltin multimediasastolla myös otettu huomioon. Pelisääntönä on se, että laitos käyttää ohjelmien opiskelijalisansseja. Opiskelijoiden tekemät verkkosivustot ovat vain prototyyppejä. Jos yritys haluaa julkaista sivuston, sen lopullinen versio on teetettävä sellaisella yrityksellä, jolla on ohjelmiston täydellinen lisenssi.

Innovaatiokilpailut osana koulutusta

Innovaatiokilpailuja, kuten Innoevent ja Innovation Camp, toteutetaan molemmissa vierailuissamme oppilaitoksissa koulutuksen osana kaikilla vuosikursseilla. Ratkaistavia ongelmia voidaan saada yrityksiltä. Opiskelijaryhmät tuottavat ideoita aivoriihessä ja antavat erilaisia ehdotuksia ongelmien ratkaisemiseksi. Toteuttamiskelpoisten ideoiden löytämisestä voi kilpailumenestyksen ohella olla tuloksena myös harjoittelu- tai opinnäytetyöpaikka.

48 tunnin yritysprojektit

Tanskalaisia oppilaitoksia yhdistettäessä syntyi EU-projektin tuloksena myös konsepti kahden vuorokauden yritysprojektiksi: *48 hours Service Check*. Monialainen yli 20 opiskelijan ryhmä menee yrityksen tiloihin 48 tunniksi ja pyrkii tuottamaan ideoita yrityksen kaikkien toimintojen kehittämiseen. Tarkoitus on pysyä hereillä koko ajan, mutta tauot ovat sallittuja. Stressi tuo lisäpuhtia tekemiseen. Opettajia on mukana kuuden tunnin jaksoissa. He tukevat opiskelijoita, mutta eivät anna ideoita. 48 tunnin aikana on etappeja, jolloin tehdään tilannekatsaus ja opiskelijat esittävät ideoita. Yrityksen edustaja voi hylätä idean tai pyytää jatkojalostusta.

Paikallinen kauppakamari etsii sopivia yrityksiä 48 tunnin projektiin yhteistyössä oppilaitoksen kanssa. Yrityksiä on ollut tarjolla runsaasti. Projekteille on saatu julkisuutta TV- ja radio-ohjelmissa. Opiskelijat eivät saa suoraan opintopisteitä vaan erillisen todistuksen. Aluksi kaikki opiskelijat olivat tanskalaisia, mutta nykyään mukana on myös ulkomaalaisia.

Tutkimuksista ja muista projekteista hankittua vertailutietoa

Projektiryhmä tutustui useisiin ulkomaalaisia opiskelijoita, muita maahanmuuttajia ja heidän työllistymistään koskeviin tutkimuksiin, perehtyi muissa ammattikorkeakouluissa tehtyihin projekteihin ja niiden raportteihin sekä osallistui Haaga-Helia AMK:ssa VALOA-projektin päätösseminaariin.

VALOA-projektin tuottamalle ”TOOLKIT FOR HEIs” -sivustolle (VALOA 2012) on koottu paljon erilaisia ideoita ja toimintamalleja, joista monet ovat samankaltaisia kuin benchmarking-kohteissa tapaamamme käytännöt. Sivustolla käsitellään opiskelijoiden integrointia suomalaiseen yhteiskuntaan, heidän ohjaamistaan työnhakuun ja urasuunnitteluun sekä korkeakoulun ja työnantajien yhteistyötä. Siellä on ohjeita ja esimerkkejä markkinoinnista ja tiedottamisesta työnantajille sekä opaskirja projektiopetuksen toteuttajalle. Ulkomaalaisten opiskelijoiden työharjoittelun kynnyksen madaltamiseksi sivustolla on esitetty sama pariharjoittelun periaate kuin Tanskassa: ulkomaalainen ja kotimainen harjoittelija menevät työparina samaan yritykseen. Myös innovaatiokilpailujen järjestäminen koulutuksen osana ja mahdollisuus harjoittelun suorittamiseen yrittäjänä olivat ”jo Tanskasta tuttuja” menetelmiä.

Tomi Aunio (2011) on opinnäytetyössään tutkinut ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumista ja työllistymistä opinnäytetyössään ”Suomeen integroitumisen ja työllistymisen ongelmat – laadullinen tutkimus Turun ammattikorkeakoulun IT Degree -koulutusohjelman opiskelijoista”. Puutteellinen suomen kielen taito todettiin merkittävimmäksi esteeksi vastavalmistuneiden opiske-

lijoiden työllistymiselle. Muita esteitä olivat IT-alan työnantajien osalta pelko ulkomaalaisia kohtaan sekä kulttuuriset erot. Harjoittelupaikkojen saanti todettiin vaikeaksi. Tutkimuksen haastatteluosuudessa todettiin, ettei eräissä yrityksissä odotettu harjoittelijoista olevan juuri mitään hyötyä. Yhdessä yrityksessä ehdotettiin, että ammattikorkeakoulun pitäisi maksaa yrityksille harjoittelijan ottamisesta.

Olli Mäkinen on kirjoittanut Turun ammattikorkeakoulun COSMOS-projektin tuloksista lehtikirjoituksessaan "Suomi tarvitsee ulkomaalaisia opiskelijoita" (Turun Sanomat 25.1.2013). Myös tässä kirjoituksessa todetaan, että kielitaito tai sen puute nähtiin ylivoimaisesti suurimmaksi esteeksi suomalaisille työmarkkinoille pääsyyn. Muiksi esteiksi mainittiin suomalaisten ennakkoluulot, kulttuurierot ja työelämätaitojen hallinta. COSMOS-projektin benchmarkingissa oli muun muassa vertailtu Ruotsin ja Tanskan suhtautumista ulkomaalaisiin korkeakouluopiskelijoihin. Ruotsissa heidät nähdään vierailijoina, jotka palaavat kotimaihinsa osana Ruotsi-keskeistä globaalia verkostoa. Tanskassa taas on jo yli kymmenen vuotta vallinnut melko voimakas kotouttamispolitiikka: ulkomaalaisten toivotaan opintojensa jälkeen työllistyvän Tanskaan. Koulutus EU:n ulkopuolelta tuleville opiskelijoille on Tanskassa maksullista, joten siellä valtaosa ulkomaalaisista opiskelijoista on Euroopasta.

Benchmarkkauksen tulosten hyödyntäminen

Mikkelin ammattikorkeakoulussa otettiin projektin aikana käyttöön useita muilta opittuja käytänteitä, mutta jossain määrin muunneltuina. Projektista ja kansainvälisistä opiskelijoista tiedotettiin yrityksille ja yleisölle lehtiartikkeleilla ja esitteillä kuten Kajaanissa ja Seinäjoella. Yrittäjille tehtiin ulkomaalaisen työllistämisen opas ja opiskelijoille vastaavasti opas työnhakuun. Yrityksissä käytiin kertomassa ulkomaalaisten opiskelijoiden avusta muun muassa yrityksen kansainvälistymisessä ja yrittäjiä kutsuttiin työpajaan, jossa esiteltiin koulutusohjelmia ja kerrottiin opintoihin liittyvästä harjoittelusta.

Opiskelijoita opastettiin suomalaiseen työelämään tutustumisessa muun muassa työelämäsertifikaatin avulla ja heitä neuvottiin CV:n ja työhakemuksen teossa. Kielitaidon ja yleisen viihtyvyyden parantamiseksi käynnistettiin ystäväperhetoiminta. Tanskalaisista projekti- ja harjoittelukäytänteissä löytyi hyviä uusia toimintamalleja, joista esimerkiksi pariharjoittelua kokeiltiin projektin aikana.

LÄHTEET

Amiedu 2013. Työelämäsertifikaatti. <http://www.amiedu.fi/>. Ei päivitystietoja. Luettu 19.3.2013.

Aunio, Tom 2011. Suomeen integroitumisen ja työllistymisen ongelmat: laadullinen tutkimus Turun ammattikorkeakoulun IT-Degree-koulutusohjelman opiskelijoista. Turun ammattikorkeakoulu. Kirjasto. ja tietopalvelun koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. <http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/34225/-OpinnaytetyoTomiAunio.pdf?sequence=1>. Julkaistu 6.10.2011. Luettu 18.4.2013.

Benchnet 2013. <http://www.benchnet.com/index.htm>. Ei päivitystietoja. Luettu 14.4.2013.

CIMO 2012. Fakta Express. Numero 2/2012. http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/24811_faktaa_express_2_2012.pdf. Luettu 19.3.2013.

Kajaanin ammattikorkeakoulu 2010 a. Job Hunting in Kainuu. Guide for International Students.

Kajaanin ammattikorkeakoulu 2010 b. Kansainvälinen harjoittelija. Opas työntantajille.

Mäkinen, Olli 2013. Suomi tarvitsee ulkomaalaisia opiskelijoita. Turun Sanomat 25.1.2013.

Puttonen Aila 2007. International Activities in Mikkeli University of Applied Sciences. Developing by Benchmarking. Mikkelin ammattikorkeakoulu. A: Tutkimuksia ja raportteja – Research Reports 18.

Toikka, Mirja & Hakkarainen, Satu 2002. Opintojen ohjauksen benchmarking tekniikan alan koulutusohjelmissa: Kymenlaakson, Mikkelin ja Pohjois-Savon ammattikorkeakoulut. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 5/2002. Helsinki: Edita.

A University Benchmarking Handbook. Benchmarking in European Higher Education. 2010. European Centre for Strategic Management of Universities.

http://www.education-benchmarking.org/images/stories/esmu_ebi_ii_final.pdf. Luettu 14.4.2013.

VALOA 2013. WWW-dokumentti. <http://www.studentintegration.fi/solutions-bank/employer-collaboration>. Luettu 10.4.2013.

Väätämäinen, Rauni, Tolvanen Merja & Valkola Pekka. 2008. Laatu arvioiden: Mikkelin ammattikorkeakoulun ja Savonia-ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön benchmarking. Mikkelin ammattikorkeakoulu. A: Tutkimuksia ja raportteja 34.

AMMATTIKORKEAKOULUN JA YRITYSTEN YHTEISTYÖMALLEJA

Kähkönen Anna, Ojamies Osmo ja Puttonen Aila

Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hankkeen projektisuunnitelman mukaan hanke edistää maakuntaohjelman mukaisesti yritysten kilpailukyvyyn vahvistamista ja kansainvälistymistä. Projektin avulla turvataan osaan työvoiman saatavuutta tulevaisuudessa. Siinä luodaan toimintamalli ja rakennetaan toimintakulttuuria ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimiseksi työelämän voimavaraksi. Kauppakamarin (2009) teettämän tutkimuksen mukaan yritykset kokevat ulkomaalaisten harjoittelijoiden rekrytoinnin haasteelliseksi ja kaipaavat ammattikorkeakoululta enemmän tukea, opastusta ja ohjasta ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa tehtävästä työelämäyhteistyöstä.

Hankesuunnitelman yhtenä tavoitteena oli koota ja rakentaa *yhteistoiminnallinen toimintamalli, perehdyttämisohteita ja koota hyviä käytänteitä*. Yhteistoiminnallista toimintamallia rakennettiin hankkeen ajan keräämällä tietoa, testamalla ja kysymällä yritysten mielipiteitä. Tähän artikkeliin olemme koonneet erilaisia malleja, joita olemme analysoineet omien kokemusten näkökulmista. Ammattikorkeakoulun harjoittelun käytäntöihin, niiden ohjaustapoihin ja saatutuihin käytännön tuloksien tietolähteitä ovat olleet aikaisemmat vastaavat projektit ja niiden raportit, verkkosivustot ja benchmarking-vierailut Kaajanissa, Seinäjoella ja Tanskassa. Sen jälkeen näitä uusia ideoita on testattu käytännössä.

Työelämäkumppanien löytyminen vieraskielisiin koulutusohjelmiin

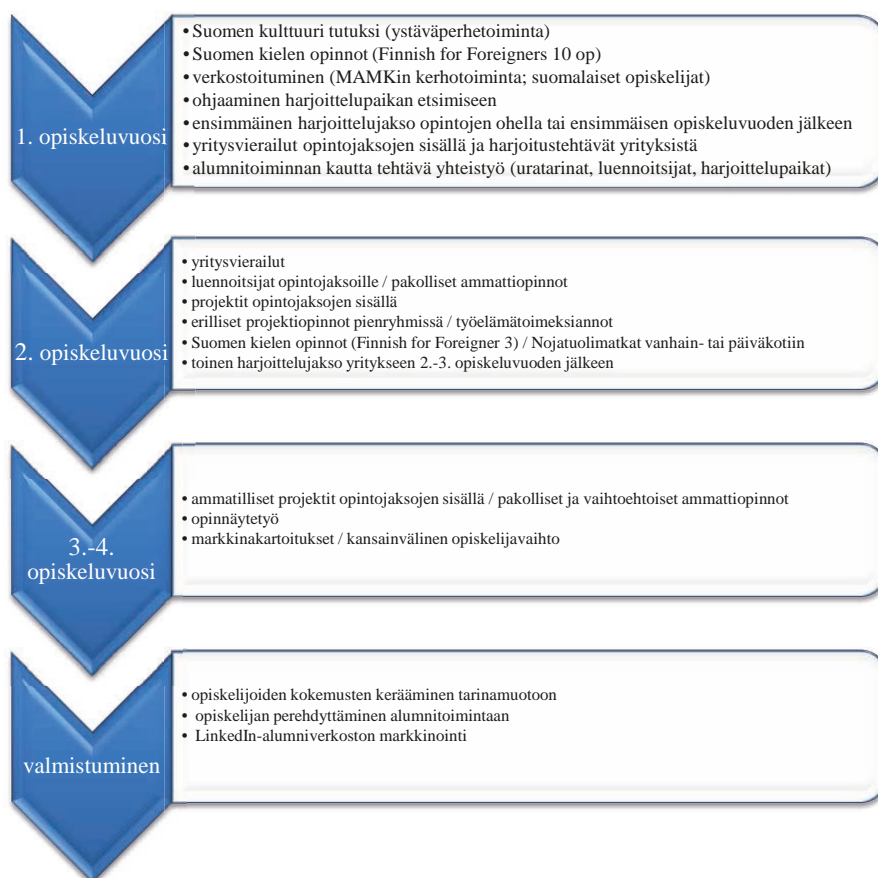
MAMKissa harjoittelupaikan löytäminen on opiskelijan vastuulla, mutta korkeakoulu välittää yritysten ilmoittamia harjoittelupaikkoja opiskelijoille ja ohjaa opiskelijaa löytämään omalle alalle sopivan harjoittelupaikan. Vieraskielisten opiskelijoiden harjoittelupaikan löytäminen on erityisen haastavaa, koska heidän on löydettävä paikka, jossa he voivat opiskella ja työskennellä suomenkielisen ympäristön kanssa.

kielisissä koulutusohjelmissa opiskelijoiden oli erittäin vaikea löytää harjoittelupaikkaa opiskelupaikkakunnalta, mikä usein johti siihen, että opiskelijan täytyi etsiä harjoittelupaikka joko kotimaastaan tai muualta ulkomailta. Vieraskielisten koulutusohjelmien opiskelijat tarvitsevat usein paljon aikaa sopivan harjoittelupaikan löytymiseen, mikä joissakin tapauksissa on siirtänyt valmistumisajankohtaa. Hankkeen yksi tavoite oli auttaa opiskelijoita löytämään kontakteja Etelä-Savosta ja yrityksiä, jotka voisivat hyötyä ulkomaalaisten opiskelijan työpanoksesta. Harjoittelupaikkojen etsimisessä projektiryhmä tuotti esitemateriaalia, kansainvälisen harjoittelun oppaan (2012), osallistui erilaisiin tilaisuuksiin ja kontaktoi yrityksiä suoraan. Yrityksiä lähestyttiin puhelinsitoilla, sähköpostiviesteillä ja tapaamisilla. Hankkeen aikana järjestettiin yritystilaisuus ja monikulttuurisuuskoulutusta sekä opiskelijoiden ja yritysten tapaaminen. Projektiryhmä osallistui alueella järjestettyihin kansainvälisyyteen ja työnvälitykseen liittyviin seminaareihin, messuille ja verkostokokouksiin. Näillä toimenpiteillä pyrittiin löytämään potentiaalisia yrityksiä ja organisaatioita, joiden kanssa yhteistyö myös jatkuisi hankkeen päättymisen jälkeen.

Yhteistoiminnallinen ohjaus- ja yhteistyömalli

Hankkeen aikana rakennettiin yhteistoiminnallista ohjausmallia, jolla sitoutetaan opiskelijoita eteläsavolaiseen työelämään jo opintojen aikana kansainvälistymisen vahvistamiseksi ja osaavan työvoiman turvaamiseksi Etelä-Savossa (Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi 2011). Yhteistoiminnallinen ohjausmalli sisältää työelämäprojekteja, harjoittelujaksoja, opinnäytetöitä ja muuta työelämän kanssa tehtävää yhteistyötä. Ohjausmallin tavoitteena on edistää ulkomaalaisten opiskelijoiden työelämässä tapahtuvaa oppimista ja mahdollistaa työelämään tutustuminen jo opintojen alkuvaiheessa. Ohjausmallin sisältö ja rakenne muotoutuivat MAMKin opiskelijoiden, henkilöstön ja projektissa mukana olevien yritysten palautteen ja projektiryhmän omien havaintojen perusteella.

Mallin rakentuminen alkoi keväällä 2011, jolloin projektiryhmä vieraili neljässä eri organisaatiossa tutustumassa hyviin käytäntöihin ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimista alueen voimavaraksi. Vierailujen lisäksi projekti järjesti tapaamisen, jossa esiteltiin eri harjoittelumalleja yrityksille. Yritysten antamien kommenttien ja palautteen avulla ryhdyttiin tekemään oppaita opiskelijoille ja työelämälle, luomaan erilaisia ohjeistuksia ja tuotteistamaan opiskelijoiden osaamista ja yhteistyömahdollisuuksia yrityksille. Opiskelijoiden integroiminen alueelle ei ole pelkästään koulutusohjelman tekemän työelämäyhteistyön tulos, vaan sen rinnalle on kehitetty Suomen kulttuurin ja kielen oppimisen tukevaa toimintaa, joka on opiskelijalle vapaaehtoista toimintaa.

KUVIO 1. Ammattikorkeakoulun toimintoja ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimiseksi suomalaiseen työelämään

Yhteistoiminnallisesta mallista muodostui kuvaus, kuinka työelämää voi integroida opintoihin eri vuosina. Lisäksi malliin on kuvattu opintojen ulkopuolinen Suomen kulttuuriin ja kieleen liittyvä toiminta, johon opiskelija voi osallistua vapaaehtoisesti. Ensimmäisenä opiskeluvuotena opiskelija aloittaa pakolliset suomen kielen opinnot ja ammatillisen kasvun opintojakson, jossa perehdytetään opiskelija harjoittelukäytäntöihin ja ohjataan etsimään ensimmäistä harjoittelupaikkaa, jota kutsutaan myös perusharjoitteluksi. Ensimmäisenä opiskeluvuotena opiskelija perehtyy ammattialaan, jolloin työelämäyhteistyö voi alkaa yritysvierailuilla, pienillä työelämän tarjoamilla harjoitustehtävillä ja luennoilla. Koulutusohjelma voi hyödyntää opiskelijan integroitumista tuutorja alumnitoiminnan kautta ja ohjaamalla opiskelijan ystäväperhe- ja kerhotoimintaan.

Toisena opiskeluvuotena opintojaksoille voi integroida yritysvierailujen ja työelämän luennoitsijoiden lisäksi ammattialaan liittyviä projekteja. Opiskelija perehdytetään toiseen syventävään harjoittelujaksoon ja ohjataan etsimään harjoittelupaikkaa. Opiskelija voi jatkaa suomen kielen opintoja ja osallistua niiden puitteissa Nojatuolimatkoille paikalliseen vanhain- tai päiväkotiiin.

Kolmantena ja neljäntenä opiskeluvuotena ulkomaalaiset opiskelijat usein haakeutuvat opiskelijavaihtoon. Vaihtojaksoon voi integroida työelämälähtöisen projektin, jossa opiskelija tekee esimerkiksi markkinakartoitusta lähtömaan yritykselle vaihtokohteessa. Opintojen loppuvaiheessa syventävissä ammatinnoissa opiskelijat voivat tehdä entistä haastavampia projekteja ja kehittämistehtäviä yrityksille, jonka lisäksi he voivat tehdä opinnäytetyön alueen yrityksen tarpeisiin. Valmistumisvaiheessa opiskelijoita pyydetään kirjoittamaan omia opintoihin liittyviä tarinoita. Opiskelijat perehdytetään alumnitoimintaan ja heidät ohjataan koulutusohjelman omaan alumnien LinkedIn-ryhmään ja rekisteröitymään alumniksi. Seuraavassa luvussa kerromme tarkemmin erilaisista yhteistyömahdollisuuksista hankkeen aikana keräämämme tiedon ja omien kokeilujen kautta.

Yhteistyömallit

Koulutusohjelmissa työelämän kanssa tehtävä yhteistyö on moninaista. Ensimmäisen vuoden opiskelijat voivat tutustua työelämään yritysvierailuilla, vierailevien luennoitsijoiden avulla, yrityksiltä saatujen harjoitus- ja projektitöiden avulla, projektiopinnoissa, työharjoittelujaksoilla ja tekemällä opinnäytetyön yrityksen tarpeisiin. Parhaiten yhteistyö onnistuisi monivuotiseen yhteistyöhön sitoutuneen kummiyrityksen kanssa (kuvio 2). Kummiyrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka sitoutuu yhteistyöhön esimerkiksi jonkun ryhmän 3,5–4 vuoden opintojen ajaksi. Yhteistyö ei kuitenkaan tarkoita sitoutumista tiuhaan oppimistehtävien tai projektien kehittämiseen tai yritysvierailuihin, vaan vaikkapa vain muutamaan tapahtumaan vuosien aikana. Käytännössä nämä kuvatut toiminnot voivat jakaantua usealle eri yritykselle.

KUVIO 2. Kummiyrityksen rooli opintojen eri vaiheissa

Harjoitustehtävät ja projektityöt

Harjoitustehtävillä tarkoitetaan yrityksiltä saatuja pienehköjä tehtäviä, jotka sopivat tietyn opintojakson aiheeseen. Opettaja ohjaa harjoitustehtävien toteutusta, ja yhteen tehtävään käytetään tyypillisesti 2–40 tuntia. Projektityöt ovat

laajempia, tyypillisesti noin 27–135 tunnin (1–5 opintopisteen) kokonaisuuksia, joiden ohjaamisessa on mukana yleensä myös yrityksen edustaja.

Harjoitustehtävät ja projektityöt tuovat koulutuksen sisältöihin käytännön työelämän ajankohtaisia esimerkkejä ja motivoivat opiskelijoita. Projektityöt voivat myös rakentaa polkuja yrityksissä tapahtuviin harjoittelujaksoihin, opinnäytetöihin ja valmistumisen jälkeiseen työllistymiseen.

Projektityöt voivat kuulua projektiopintojaksoon, jonka tietty opiskelijaryhmä suorittaa samanaikaisesti. Tällaisen projektiopintojakson järjestäminen vuosittain toistuvana ei ole helppoa, etenkin paikkakunnilla, joilla sopivia yrityksiä on vain pieni määrä. Opettajalle on suuri haaste hankkia vuosittain uudet projektiaiheet ja ohjaajat uusista yrityksistä. Tavoitteena pitäisi olla, että tietyt yritykset sitoutuisivat projektitöiden ohjaamiseen useammaksi vuodeksi.

Opetussuunnitelmiin voidaan sisällyttää myös yksilöllisiä tai pienryhmäkohtaisia projektitöitä, joita opiskelijat tekevät yritysten antamista aiheista silloin, kun niitä on tarjolla. Tämä on sekä aikataulun että projektiaiheen laajuuden kannalta joustavaa. Yritys voi myös ottaa opiskelijan harjoittelujaksolle opiskelijan jatkamaan samaa tutkimusta tai aiheesta voidaan lopulta tehdä opinnäytetyö.

Harjoittelujaksot

Ammattikorkeakouluasetuksen 7 §:n mukaan ” Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä” (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003).

MAMKin englanninkielisiin koulutusohjelmiin sisältyy pakollisena 30 opintopistettä ammattitaitoa edistävää harjoittelua, mikä vastaa 20 työviikkoa. Tavallisin harjoittelun muoto on työskentely yrityksessä. Joissakin tapauksissa harjoittelusta maksetaan myös palkkaa. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn (2009) selvityksen mukaan korkeakoulujen vieraskielisten koulutusohjelmien vastuuhenkilöiden mukaan ulkomaalaisten opiskelijoiden haasteet liittyvät huonoon taloudelliseen tilanteeseen ja opiskelukulttuurien törmäämiseen. Monille kansainvälisille opiskelijoille osa-aika ja kesätyöt tai palkalliset harjoittelujaksot ovat erittäin tärkeitä tulonlähteitä. Suomessa opetus on maksutonta, mutta elinkustannukset korkeat. Osa opiskelijoista on suunnitellut rahoittavansa opinnot osittain työnteolla, mutta osa-aikatyön saaminen suomen kieltä osaamatta voi olla yllättävän vaikeaa etenkin pienemmillä paikkakunnilla. Ansaitseminen opintoihin liittyvän ammatillisen harjoittelun avulla olisi opintojen etenemisenkin kannalta ihanteellinen malli, mutta valitettavasti ainakaan nykyisen laskusuhdanteen aikana se ei usein onnistu.

Etätyön muutenkin yleistyessä on vaihtoehdoksi noussut myös harjoittelu, joka tehdään vain osittain yrityksen tiloissa. Suurin osa työtunneista voi tapahtua opiskelijan omassa asunnossa tai oppilaitoksessa. Tällainen harjoittelu muistuttaa paljon yritykselle tehtävää projektityötä. Harjoittelu voidaan tehdä myös opiskelijan kotimaassa tai muualla ulkomailla sijaitsevassa yrityksessä. Tällaiset paikat opiskelija hankkii yleensä itse tai kansainvälisten harjoittelijavaihto-organisaatioiden kautta. Tässä tapauksessa ei synny kosketuspintaa suomalaisen työelämään. Myös harjoittelun arviointi joudutaan tekemään pelkästään opiskelijan laatiman raportin ja harjoittelupaikan antaman työtodistuksen perusteella.

Pariharjoittelussa yritykselle tarjotaan työparina kahta harjoittelijaa, joista toinen on suomalainen ja toisella on erilainen kulttuuri- tai kielitausta. Tällä voidaan erityisesti helpottaa suomen kieltä osaamattoman opiskelijan mahdol-

lisuuksia harjoittelun. Yrityksen työmäärä perehdyttämisessä tai suomenkielisen ohjeistuksen kääntämisessä vähenee, kun työpari toimii myös tulkkina. Sopivan ja yhteistyöhön motivoituneen työparin löytäminen on tässä keskeinen haaste. Rajoituksena saattaa myös olla työtilojen ja -välineiden puute.

Harjoittelua varten opiskelijat voivat myös perustaa oman yrityksen tai osuuskunnan ja myydä omaa osaamistaan yrityksille. Aitojen työtehtävien ja taloudellisen vastuun myötä opiskelijoiden kokemus karttuu. Mikkelin AMK:ssa on kokemuksia suomalaisten opiskelijoiden perustamista osuuskunnista. Myönteisten kokemusten ohella on todettu myös ongelmia, joista keskeisin liittyy osuuskunnan virallisten vastuuhenkilöiden vaihtuvuuteen opintojen päätyessä. Ulkomaalaisten opiskelijoiden perustamia osuuskuntia ei ole kokeiltu.

Harjoittelu osa-aikatyönä lukukauden aikana

Työharjoittelu tapahtuu tavallisimmin kesällä luento-opetuksen päätyttyä. Kiireet ja lomaratkaisut rajoittavat silloin perehdyttämistä ja ohjaamista sekä yrityksessä että oppilaitoksessa. Harjoittelun aloittaminen jo aikaisemmin osa-aikaisena voi olla hyvä ratkaisu. Opiskelija voi perehtyä esimerkiksi puoli päivää viikossa harjoittelupaikkaan ja siellä eteen tuleviin tehtäviin. Hän voi silloin helpommin saada ohjausta ja vastauksia avoimiin kysymyksiin myös opettajilta. Aiheeseen perehtyminen saattaa myös soveltua harjoitustyöksi tai projektiksi johonkin opintojaksoon.

Projektiaiheiden hankkiminen yrityksiltä

Joissakin projektio-pintojaksoissa projektin laajuus on etukäteen määritelty opetussuunnittelussa. Useimmiten koulutuksen rakenne mahdollistaa kuitenkin yrityksiltä saatavien aiheiden joustavan hyödyntämisen niiden laajuudesta riippuen. Aiheet välitetään edelleen sopiville opettajille tai joskus suoraan opiske-

lijoille. Opettajat ja yrityksen edustajat voivat sen jälkeen tarkemmin keskustella siitä, mikä seuraavista lähestymistavoista sopii parhaiten kyseiselle aiheelle:

- Aihe toteutetaan projektina jossakin projektiopintojaksossa, jos se soveltuu siihen sisältönsä ja laajuutensa puolesta.
- Aihetta voidaan mahdollisesti käsitellä myös esimerkkinä jossakin koulutusohjelman teoriaopintojaksossa, johon se liittyy riittävän läheisesti. Yrityksen edustaja voi halutessaan vierailla luennoilla.
- Jos aihe on laaja tai edellyttää yrityksessä tapahtuvaa perehtymistä ja erikoistyövälineiden käyttämistä, sitä ehdotetaan toteutettavaksi harjoittelujaksona tai opinnäytetyönä.
- Yritys voi tarjota mahdollisen harjoittelujakson tai opinnäytetyön osaamisalueelta ensin pienempiä projekteja tai harjoitustöitä. Yrityksen ei kuitenkaan tarvitse vielä tässä vaiheessa sitoutua harjoittelun tai opinnäytetyön toteuttamiseen. Opiskelija voi käyttää harjoitustyötään osaamisnäyttönä ja hakemuksen liitteenä hakiessaan yritykseen harjoittelujaksolle tai opinnäytetyötä tekemään. Yritys voi näin saada harjoittelijan, joka on jo jossakin määrin perehtynyt ja motivoitunut tulevaan työtehtäväänsä.

IT-alan opiskelijaprojektien erityispiirteitä

Ohjelmistojen kehitystyö eroaa opiskelijaprojektien kannalta merkittävästi monesta muusta tekniikan alasta, koska opiskelijoilla on jo käytettävissään keskeinen työkalu: tietokone. Useita ohjelmistojen kehitystyössä tarvittavia ohjelmistojakin on saatavilla ilmaisina verkkojakelu- tai opiskelijaversioina.

Tämän hankkeen aikana yrityksiltä on erityisesti IT-koulutusohjelmaa varten pyydetty muodoltaan ja laajuudeltaan varsin vapaita projektiaiheita yritystä kiinnostavalta aihealueelta. Projektiaiheessa ei välttämättä tarvitse edes määritellä ratkaistavaa ongelmaa tai suunnittelutehtävää. Sen sijaan, etenkin ohjelmankehitysprojekteissa, on keskeistä saada tietoa siitä, millaista osaamista ja mitä ohjelmankehitysympäristöjä, ohjelmointikieliä ja muita työkaluja projektissa toivotaan käytettävän. Erityisen toivottavia ovat projektit, joiden

tekemiseen voi käyttää verkossa vapaasti saatavilla olevia tai oppilaitoksella ennestään käytössä olevia ohjelmistoja. Aiheet on saatava riittävän aikaisin: kesäharjoitteluun valmistauduttaessa mielellään jo edellisenä syksynä.

Joissakin tapauksissa aihe voidaan antaa suoraan siitä kiinnostuneelle opiskelijalle omaehtoisesti työstettäväksi. Tuloksena saattaa olla lyhyt selvitys yritystä kiinnostavasta tekniikasta, pieni tietokoneohjelma tai verkkosivu. Opiskelija voi liittää sen referenssiksi työhakemukseensa yritykselle. Opiskelija voi myös esitellä aikaansaannoksensa opettajalle, joka voi harkita aiheen soveltuvuutta opintosuoritukseksi tai osasuoritukseksi, mahdollisesti sopivalla tavalla laajennettuna tai täydennettynä.

Ohjelmoinnin lisäksi MAMKin IT-opiskelijat perehtyvät tietoverkkoihin ja palvelinjärjestelmiin. Näiltä osa-alueilta on vaikeampaa löytää harjoittelupaikkoja ja opinnäytetöitä. Ilmeisesti yrityksissä koetaan, että opiskelijan perehdyttäminen näihin asioihin vaatisi paljon ohjaustyötä ja aikaa. Myös tietoturvan takia yritykset saattavat rajata tietyt kriittiset osa-alueet vain oman vakinaisen henkilökuntansa tehtäviksi. MAMK onkin organisoinut tietoverkkojen ja palvelimien projekteja ja opinnäytetöitä opiskelijoille IT-laitoksen omassa laboratoriossa.

Kokemuksia ympäristötekniikan opiskelijaprojekteista

Environmental Engineering -koulutusohjelman kolmannen ja neljännen vuoden opintoihin voidaan sisällyttää projektimuotoisesti suoritettavia opintoja, joihin sisältyy erilaisia ulkoisten toimeksiantajien selvitys- ja kehittämistehtäviä. Käytännössä opiskelijat tekevät ryhmitöinä hankkeita eri toimeksiantajien tilauksesta ja saavat tällä tavoin suoria kontakteja työelämään.

Ennen hankkeiden käynnistämistä opettajat keskustelevat toimeksiantajien kanssa ja tiedustelevat sopivia aiheita. Toimeksiantajat käyvät sen jälkeen esittelemässä hankkeensa opiskelijaryhmälle ja opiskelijat valitsevat aiheet omien kiinnostustensa mukaan.

Esimerkiksi keväällä 2013 Environmental Engineering -opiskelijat tutkivat Mikkelin vesilaitokselle ja ELY-keskukselle tehtävässä projektityössään lietteen ravinteiden liukoisuutta ja tekevät markkinatarvekartoitusta ympäristötekniikan osaamiselle yhdessä Environics-yrityksen kanssa.

Projektien toteutus alkaa tiedonhankinnalla ja kirjallisuuskatsauksella, joiden perusteella laaditaan tutkimus/toteutussuunnitelma yhteistyössä toimeksiantajien ja opettajien kanssa. Itse projekti toteutetaan suunnitelman mukaisesti ja tulokset esitetään seminaareissa. Yritysten edustajat ovat olleet tyytyväisiä tilanteeseen ja ovat toivoneet jatkoa tämäntyyppiselle yhteistyölle. Erityisesti ulkomaalaiset opiskelijat tuovat hankkeisiin lisäarvoa hyvällä kielitaidolla ja erilaisten olojen, kulttuurin ja toimintatapojen tuntemuksella. Osa projekteista tehdään yhdessä suomenkielisten opiskelijoiden kanssa.

Business-opiskelijat myynnin ja markkinoinnin tehtävissä

Business management -koulutusohjelma valmentaa liike-elämän asiantuntijoita, jotka työskentelevät joko toisen palveluksessa tai itsenäisinä yrittäjinä kansainvälisissä työtehtävissä. Opintoihin sisältyy monipuolisesti liiketalouden opintoja markkinoinnin, taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon aloilta. Koulutusohjelman vieraskieliset opiskelijat ovat saaneet alueen yrityksiltä pieniä projektitoimeksiantoja, kuten markkinaselvityksiä, asiakastutkimuksia, markkinointiviestintään liittyvien materiaalien tuottamista, asiakastapahtumien järjestämistä ja tulkkauksia ulkomaalaisille vierasryhmille.

Usein ulkomaalaisille opiskelijoille tarjottavat projekti- ja opinnäytetyöaiheet liittyvät yrityksen kansainvälistymiseen. Ulkomaalaiset opiskelijat hyödyntävät omaa kielitaitoaan ja oman maan tuntemusta avustamalla yritystä löytämään tai tutkimaan uusia markkinoita, tekemään markkinointisuunnitelmia ja avustamista myyntityössä. Etelä-Savossa yrityksissä on erityisesti kysyntää venäläisistä, kiinalaisista ja espanjan ja portugalilaisista osaavista opiskelijoista.

Opinnäytetyöt

Opinnäytetyö on opintojen loppuvaiheessa tehtävä ja raportoitava kokonaisuus, joka tavallisimmin on suunnittelu- tai tutkimustyö. Opinnäytetyön laajuus on 15 opintopistettä, mikä keskimäärin vastaa 400 työtuntia. Ammattikorkeakouluasetuksen 7 §:n mukaan ”Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä” (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003 §7).

Opinnäytetyö voidaan tehdä yrityksessä tai etätyönä. Opiskelijan kontakti yritykseen on saattanut alkaa projektityönä tai harjoittelujaksona. Sopivan aiheen löydyttyä opiskelija tekee yritykselle opinnäytetyön ja siinä hyvin onnistuttuaan hän saattaa myös saada työpaikan samassa yrityksessä valmistumisensa jälkeen.

Opiskelijan ja oppilaitoksen roolit harjoittelupaikan ja opinnäytetyöaiheen hankinnassa

Kyky oma-aloitteiseen työpaikan hakemiseen on arvokas oppimistavoite. Ihanetapauksessa opiskelija löytää itseään kiinnostavat yritykset omatoimisesti, laatii hyvän hakemuksen ja CV:n, menestyy hyvin haastatteluissa ja pääsee haluamaansa yritykseen harjoittelemaan. Opiskelija on näin oppinut markki-

noimaan itseään ja ottanut vastuuta itsestään. Harjoittelupaikkaa tai oppinäytetyön aiheen antavaa yritystä ei kuitenkaan aina löydy ilman oppilaitoksen henkilökunnan työpanosta, kontakteja ja yritysmaailman tuntemusta.

Tanskan benchmarking-vierailulla kuulumme hyvän esimerkin vastuunjaosta: ”Kaikkien opiskelijoiden on etsittävä harjoittelupaikkaa itsenäisesti kaksi kuukautta. Jos opiskelija ei tällöin löydä tai saa paikkaa, hän saa apua ja tietoa harjoittelupaikoista koulutusohjelmalta. Opiskelija saa kokemusta epäonnistumisista ja osaa arvostaa koulun kontakteilla myöhemmin saamaansa harjoittelupaikkaa.”

Tämän projektin aikana on yritysten edustajilta useissa eri tilanteissa kysytty, haluavatko he, että yhteystiedot jaetaan kaikille opiskelijoille vai pitäisikö opettajan toimia välittäjänä. Tämä kysymys jakaa mielipiteet. Osa yrityksistä sallii yhteystietojen jakamisen kaikille. Toiset yritykset taas toivovat saavansa vain muutamia, opettajan sopivaksi tietämiä hakijoita. Tähän liittyy rajanveto-ongelma. Opintosuuntautumiseltaan, kielitaidoltaan ja kulttuurien tuntemukseltaan sopivien hakijoiden valikoiminen on luonnollista yritysten palvelemista, mutta vain parhaiten opinnoissaan menestyneiden opiskelijoiden auttaminen ei olisi muita kohtaan tasapuolista.

Yrityksiltä voidaan saada työpaikkailmoituksen tapaisia tiedotteita tarjolla olevista harjoittelupaikoista tai oppinäyteöiden aiheista. Nämä tiedotetaan opiskelijoille mahdollisimman pian ja tasapuolisesti, esimerkiksi sähköpostijakelun ja ilmoitustaulujen avulla tai erityistä harjoittelupaikkatietokantaa käyttäen. Samoin toimitaan ammattikorkeakoulun itsensä tarjoamien harjoittelupaikkojen tiedottamisessa.

Ryhtyminen tietyn koulutusohjelman omaksi kummiyritykseksi sekä useiden projektien ja englanninkielisten harjoittelupaikkojen tarjoaminen vuosittain

edellyttää yritykseltä suurta sitoutumista ja riittävää kokoa. Tällaisten kumppanuuksien aikaansaaminen joidenkin yritysten kanssa on kuitenkin hyvä tavoite. Yrityksen kanssa voidaan myös epävirallisemmin sopia siitä, että yritys pyrkii tarjoamaan harjoittelupaikkoja vuosittain, mikäli yrityksen tilanne ja taloudelliset suhdanteet sen mahdollistavat.

LÄHTEET

Kansainvälinen korkeakouluopiskelija työelämän palveluksessa. Opas työnantajille. 2012. Mikkelin ammattikorkeakoulu.

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2009. Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat suomalaisissa korkeakouluissa. Tietoa ja tilastoja raportti 1/2009.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003.

TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ VIERASKIELISISSÄ KOULUTUS- OHJELMISSA – ESIMERKKEJÄ YRITYSYHTEISTYÖSTÄ

Aaltonen Heli, Huurinainen Seppo, Koivisto Matti, Kähkönen Anna

Mikkelin ammattikorkeakoulun KESU 2012 -raportin mukaan toiminnan tulisi keskittyä yhä enemmän tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja opetuksen integraatioon, jolloin työelämä, tutkimus- ja kehittämishankkeet ja opetus liitetään entistä vahvemmin toisiinsa. Yhteistyötä työelämän kanssa tehdään opintojen aikana muun muassa työelämään palvelevina projekteina ja opinnäytteinä. MAMKissa vieraskielisissä koulutusohjelmissa opiskelijoiden oppiminen työelämäympäristössä on ollut vähäistä. Tutkintoihin sisältyy 20 työviikon (30 op) laajuinen pakollinen työharjoittelujakso, jonka opiskelijat ovat suorittaneet yleensä omassa kotimaassaan, Euroopassa tai Pohjois-Amerikassa. Usein ulkomaalainen opiskelija on löytänyt harjoittelupaikan samasta maasta, jossa hän on suorittanut vaihto-opiskelujakson. Vieraskielisten koulutusohjelmien haasteina ovat olleet vähäiset työelämäkontaktit alueen yritysten kanssa. Ulkomaalaisten opiskelijoiden on ollut vaikea löytää työharjoittelupaikkoja, opinnäytetyöaiheita ja osa-aikatyötä alueen yrityksistä. Koulutusohjelmien on ollut haastavaa löytää yhteistyöyrityksiä, joiden kanssa kommunikoidaan englannin kielellä. Alueen yritysten kynnys rekrytoida ulkomaalaisia työntekijöitä on korkea johtuen kielitaidon ja kulttuurillisten erojen tuomista haasteista.

Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hankkeen aikana työelämän kanssa tehtävää yhteistyötä pyrittiin lisäämään opintojaksojen sisällä. Koulutusohjelmissa muun muassa pohdittiin yhdessä, millaisia työelämäprojektit voisivat olla ja mille opintojaksoille ne istuvat parhaiten. Hankkeen aikana löydettiin yrityksiä, jotka olivat valmiita tekemään yhteistyötä vieraskielisten koulutusohjelmien kanssa, ja yhteistyöyritysten myötä projekteja, asiantuntijaluentoja ja yritysvierailuja pystyttiin toteuttamaan. Opiskelijoille työelämäyhteistyö antaa mahdollisuuden tutustua Suomalaisiin yrityksiin ja suomalaiseen

työkulttuuriin. Projekteissa opiskelijat pääsevät testaamaan omia taitojaan ja yhdistämään teoriaa käytäntöön.

Tässä artikkelissa kerromme erilaisista mahdollisuuksista toteuttaa yritysysteistyötä vieraskielisten koulutusohjelmien näkökulmasta. Lisäksi hankkeen aikana kartoitettiin tehtäviä, joita opiskelijat voivat toteuttaa yrityksissä. Artikkelissa on kolmen eri kirjoittajan näkökulmia ja esimerkkejä yhteistyöstä kansainvälisten opiskelijaryhmien kanssa. Eteläsavolainen yritys, MHG Systems Oy:n yrittäjä Seppo Huurinainen kertoo omia kokemuksiaan yhteistyöstä korkeakoulujen opiskelijoiden kanssa. Lisäksi ammattikorkeakoulun yliopettajat Matti Koivisto ja Heli Aaltonen ovat kirjoittaneet yhteistyöesimerkit Personal selling and sales management- ja Information security -opintojaksoista.

Yhteistyömahdollisuudet vieraskielisten koulutusohjelmien kanssa

Ulkomaalainen korkeakouluopiskelija voi opintojensa aikana olla yhteistyössä yritysten kanssa eri tavoilla. Tutkintoon johtavassa koulutuksessa työelämää voidaan kytkeä opintoihin esimerkiksi toteuttamalla yritysvierailuja ja asiantuntijaluentoja sekä teettämällä opiskelijoilla aitoja työelämästä tulevia oppimistehtäviä ja projekteja. Lisäksi opintojen edetessä opiskelijat voivat suorittaa harjoittelujaksoja ja tehdä opinnäytetyön alueen yritykselle. Ero suomalaisten ja ulkomaalaisten opiskelijoihin välillä on kielitaito ja eri kulttuuritaustan mukaan tuoma erilainen tapa tehdä työtä ja toimia työyhteisössä. Jos nämä aidat ylitetään, on työyhteisöllä mahdollisuus oppia opiskelijalta uutta kulttuuria, tietoa opiskelijan kotimaan markkinoista ja toimintatavoista sekä oppia työskentelemään monikulttuurisessa työyhteisössä. Opiskelijan läsnäolo kehittää usein myös työyhteisön henkilöstön kielitaitoa.

Opiskelijat voivat tehdä erilaisia markkina- ja teknologiaselvityksiä kotimaastaan hyödyntäen äidinkieltään. He voivat toimia ulkomaanmyynnin tukena sekä olla oppaana ja tulkkina uusilla markkinoilla. Ulkomaalaistaustainen liiketalouden opiskelija voi esimerkiksi tehdä

- markkinointiviestintään liittyvien materiaalien suunnittelua
- yrityksen kansainvälistymiseen liittyviä kartoituksia ja markkinaselvityksiä
- avustaa myyntityössä ja myynninedistämistehtävissä
- markkinatutkimuksia ja asiakastytyväisyyskyselyitä
- tuotteistaa palveluita.

Ympäristöalan opiskelija voi tehdä esimerkiksi

- markkina- ja teknologiaselvityksiä
- yrityksen ympäristöasioihin liittyvien toimintojen suunnittelua
- yrityksen toimintojen ympäristövaikutusten selvityksiä ja analyyseja, jotka liittyvät esimerkiksi jätehuoltoon, materiaalivirtoihin ja meluun
- yritysten ympäristötoimintojen ja valintojen aiheuttama taloudellisen merkityksen selvityksiä.

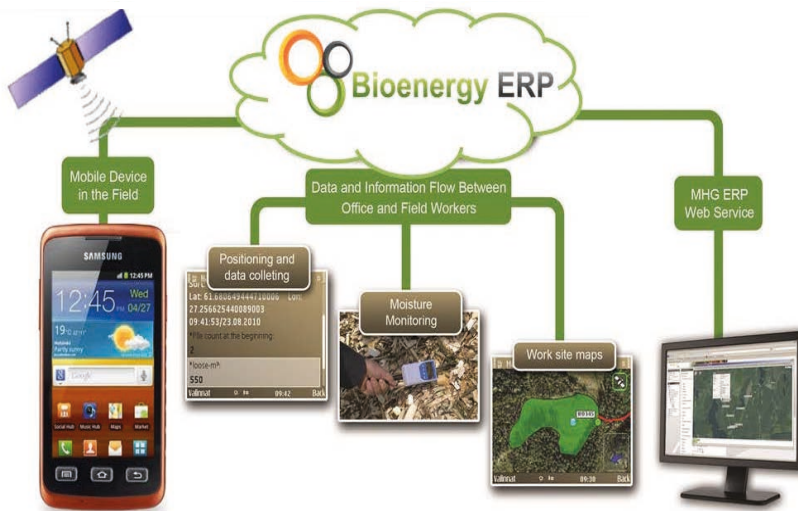
Ulkomaalainen IT-alan opiskelija voi tehdä esimerkiksi

- ohjelmointia, ohjelmistojen testausta ja käyttöliittymien kääntämistä
- verkkosivustoja ja niiden lokalisointia
- tietoturvasuunnitelmia.

Seuraavaksi luvuissa esittelemme esimerkkejä korkeakoulun vieraskielisten koulutusohjelmien ja yritysten välisestä yhteistyöstä.

MHG Systems – kokemuksia ulkomaalaisista harjoittelijoista

MHG Systems Oy on useissa arvostetuissa innovaatiokilpailuissa ratkaisuisiaan palkittu Green ICT- ja Cleantech-yritys. Yritys on erikoistunut biomassoihin perustuvan liiketoiminnan sekä erilaisten kenttätöiden suorittamisen tehostamisen tietojärjestelmä- ja kartta- sekä kaukokartoituspalvelukokonaisuuksiin. Kaikki yrityksen palvelut ovat built-in-house-palveluja, jotka ovat saatavana SaaS-pilvipalveluna tai järjestelmätoimituksena.

KUVIO 1. MHG Systems Oy:n MHG Bioenergy ERP -palvelukokonaisuus

MHG Systemsin palvelut on suunnattu alusta alkaen globaaleille markkinoille, joten yritys on etsinyt aktiivisesti erilaisia kustannustehokkaita vaihtoehtoja tuotekehitykseen ja tunnistetuille potentiaalisille kansainvälisille markkinoille pääsemiseksi. Yhteistyö Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa on ollut alusta pitäen luontevaa, sillä yritys sijaitsee Mikkelin kampuksella ja artikkelin kirjoittajalla on työurallaan kokemusta MAMKista, jossa toimin yliopettajana ja Eurooppa-opintojen vetäjänä 1990-luvun puolivälissä. Myös merkittävä osa yrityksen avainhenkilöistä on valmistunut MAMK:sta ja tullut yritykseen työntekijöiksi harjoittelujakson ja opinnäytetyön jälkeen näytettyään taitonsa ja korkean motivoitumisasteensa – tehneet itsensä tarpeelliseksi yritykselle.

Ulkomaisia opiskelijoita yritys on rekrytoinut harjoittelijoiksi ja opinnäytetyöntekijöiksi Mikkelin ammattikorkeakoulun lisäksi myös Kymen, Savonian ja Vaasan ammattikorkeakouluista sekä Aalto- ja Oulun yliopistosta ja ulkomaisista yliopistoista muun muassa Ruotsista, Hollannista ja Ranskasta. MHG Systems palkittiin 2012 aktiivisuudesta Euroopan Komission rahoittamassa Erasmus-ohjelmassa. Erasmus-kautta opiskelijoita tai nuoria yrittäjiä on

tullut 1–2 kuukautta kestäneeseen vaihtoon Espanjasta, Italiasta ja Bulgariasta. Pari Erasmus-yrittäjää jatkaa edelleen yhteistyötä MHG-palvelujen jälleenmyyjänä. Marie Curie -ohjelman kautta yritykseen on juuri palkattu hollantilainen tuplamaisteri tohtoriopiskelijaksi kolme vuotta kestäväan koulutusohjelmaan, jonka aikana opiskelija kehittää MHG-palveluihin uusia biomassojen toimitusketjujen kestävyys osoittamiseen liittyviä palveluja.

Harjoittelijoita on ollut neljän vuoden aikana kaikkiaan 12 eri maasta, joten monenlaisesta kulttuurista ja ajattelu- ja työskentelytavasta on syntynyt kokemusta. Tyypillisesti harjoittelijat ovat olleet harjoittelujaksollaan 1–2 kuukautta yrityksessä ja kääntäneet MHG Systemsin markkinointi- ja myyntimateriaalia paikalliselle kielelle ja tehneet markkinatutkimuksia ja osallistuneet kampanjoihin. Venäläiset opiskelijat ovat osallistuneet myös useille messuille Pietarissa ja löytäneet sieltä useita liidejä.

Tavoitteena on ollut rakentaa opiskelijoille mahdollisimman pitkäkestoinen harjoittelujakso, joka on sisältänyt ammattiharjoittelujakson ja tuotekehitystä tai markkinointia sekä myyntiä edistävän opinnäytetyön tekemisen yritykselle. Parhaimmillaan ammattikorkeakouluopinnot mahdollistavat lähes vuoden ”suhteen” ja ”täsmäkoulutusputken” rakentamisen yrityksen kanssa, kun mukaan lasketaan harjoittelut, projektityöt ja opinnäytetyö. Kokemuksiemme mukaan mitä pitemmäksi portaittain etenevä yhteistyö opiskelijan kanssa pystytään rakentamaan, sitä paremmat ovat hyödyt niin opiskelijalle kuin yritykselle. Opiskelijasta voi kehittyä parhaimmassa tapauksessa todellinen asiantuntija yritykseen. Asiantuntija, joka hallitsee tuotekehitysvälineet ammattimaisesti tai on perehtynyt itse tuotteeseen tai palveluun niin syvällisesti, että pystyy myymään sitä itsenäisesti. Koulutusputken kautta yritykseen on näin kouliintunut asiantuntija, joka on työpaikan ansainnut tilauskirjojen ja projektitilanteen niin salliessa.

Jokaisen ulkomaalaisen opiskelijan rekrytointia harkitsevan yrityksen on mietittävä, onko se organisaation strategian mukaista ja onko se valmis panostamaan tosissaan opiskelijan perehdyttämiseen ja opastamiseen harjoittelujakson aikana. Luonnollisesti itse rekrytointiprosessi on avainasemassa, onnistuuko yritys löytämään huippumotivoituneen ja kykenevän opiskelijan avoimena olevaan projektiin. IT-alalla tarvitaan lisäksi itsenäistä ongelman ratkaisukykyä, jonka olemme havainneet vaihtelevan suuresti kulttuuritaustoista johtuen.

Opiskelijat yritysten ja organisaatioiden tietoturvaa kehittämässä

Information technology -koulutusohjelman opiskelijat hankkivat opintojensa aikana tietoja ja taitoja yritysten ja organisaatioiden tietoverkoista, digitaalisista palveluista ja niihin liittyvistä tietoturvakysymyksistä. Opintojaksolla Advanced Network Security kolmannen vuoden opiskelijat pääsivät soveltamaan hankkimaansa osaamista todellisessa ympäristössä. Opintojakson opettaja oli sopinut etukäteen opiskelijaprojektin toteuttamisesta seuraavien kolmen organisaation kanssa: DarkMedia, Etelä-Savon maakuntaliitto ja Observis Oy. Opiskelijaprojektin tavoitteena oli kehittää kyseisten organisaatioiden tietoturvaa asiakasyritysten omista lähtökohdista käsin. Projektit toteutettiin 3–4 hengen ryhmissä, ja ne antoivat opiskelijoille mahdollisuuden tutustua aitoon asiakasorganisaatioon ja sen tietoturva-asteisiin.

Projekti eteni kolmivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa opiskelijat tutustuivat kohteena olevaan organisaatioon ja sen palveluihin. Lisäksi opiskelijat laativat esittelyn omasta ryhmästään, joka esiteltiin asiakkaalle ensimmäisessä tapaamisessa. Ensimmäisen tapaamisen tarkoituksena oli tutustuttaa yritys ja opiskelijat toisiinsa sekä määritellä yksityiskohtaisesti kehityshankkeen kohde ja tavoite. Tämä ensimmäinen tapaaminen oli ainoa, johon myös opettaja osallistui, sillä tarkoituksena oli korostaa opiskelijoiden omaa roolia ja vastuuta hankkeen toteuttamisessa.

Toisessa vaiheessa opiskelijat tutustuivat yksityiskohtaisesti kehityskohteesi valittuun tietoturvan alueeseen ja asiakasorganisaation olemassa olevaan ohjeistoon. Näiden tietojen perusteella opiskelijat laativat luonnoksen valitun osa-alueen tietoturvaratkaisujen kehittämiseksi. Luonnos esiteltiin asiakasorganisaation edustajille, jotka esittivät siihen mahdollisia muutoksia ja täsmennyksiä.

Kolmannessa vaiheessa opiskelijat laativat loppuraportin, jossa tuotiin esiin kehityssuunnitelma ja siihen liittyvät toimenpiteet. Loppuraportti luovutettiin asiakasorganisaation edustajille ja opintojakson opettajalle. Lisäksi opettaja keräsi palautetta hankkeesta opiskelijoilta (itsearviointi) ja asiakasorganisaatioilta. Molemmat palautteet vaikuttivat myös opintosuorituksen arviointiin.

Kokemukset hankkeesta olivat yleisesti positiiviset. Opiskelijat arvostivat erityisesti sitä, että he voivat soveltaa teoriassa opittuja asioita käytännön työelämän tarpeisiin. Yritysten kommenttien perusteella tulokset tarjosivat lähtötietoja syvällisemmille kehitystoimenpiteille ja siksi palvelivat myös heidän tarpeitaan. Positiivisten kokemusten perusteella kyseisellä opintojaksolla on tarkoitus jatkaa samanlaista toimintaa jatkossakin. Suurimpana haasteena on löytää sopivat yhteistyökumppanit, joille englannin kielen käyttö työkielenä ei ole ongelma. Tämä projekti toi erityisen hyvin esiin tietotekniikan poikkeuksellisen kansainvälisen luonteen. Samat tekniset ratkaisut, kuten käyttöjärjestelmät, ohjelmistot ja laitteistot, ovat käytössä niin kohdeyrityksissä Suomessa kuin opiskelijoiden kotimaissa. Tämä toimintaympäristöjen yhtenevyys helpottaa yhteistyötä jättäen eri toimijoiden väliset kulttuurierot vähäisempään rooliin

Myyntityö teoriassa ja käytännössä – kokemuksia yritysysteistyöstä

Yksi liiketoimintaosaamisen kivijaloista on myyntityön osaaminen eli taito tarttua markkinoinnin tuottamiin syötteisiin. Myyntiosaamisen ydin on ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja myyntihenkisessä asenteessa. Myyntitaidot ja -tekniikat rakennetaan tälle perustalle. Myyntityön oppiminen tarkoittaaakin organisaation myyntiprosessin kokonaishallintaa, myyntineuvottelutaitoja ja asiakkaan ostoprosessin ymmärtämistä. Tässä artikkelissa käsittelen myyntiosaamisen kehittämiseen liittyvän yritysprojektin käytännön toteutusta: mitä tehtiin ja mitä opittiin.

Ammattikorkeakoulussa myyntitaitoja opiskellaan sekä teoriassa että käytännön harjoituksilla. Yritysysteistyön kautta haetaan tuntumaa siihen, miten teorit toteutuvat käytännössä. Keväällä 2013 englanninkielisessä Business management -koulutusohjelmassa toteutettiin opintojakso "Personal selling and sales management", jonka yhteydessä tehtiin pienimuotoiset projektit kolmen eteläsavolaisen yrityksen kanssa.

Käynnistäminen

Yhteistyön ideoinnin alkusysäys tuli mikkeliläiseltä St Michel Print -kirjapainolta, jonka edustajan kanssa keskusteltiin yhteistyön mahdollisuuksista. Kirjapaino on erikoistunut ohutpaperikirjoihin ja sen päämarkkinat ovat ulkomailla. Yritys oli erinomainen kumppani, kun haluttiin tarkastella yritysten välistä myyntityötä ja kansainvälistä kauppaa.

Yritysprojektit toteutetaan useimmiten pienryhmissä, joten mukaan tarvittiin useampia yrityksiä. Kirjapainon lisäksi yrityskumppaneiksi pyydettiin hyvinvointipalveluja tuottava Anttolanhovi, jonka asiakasryhmät ovat sekä yrityksiä että kuluttajia. Kolmanneksi mukaan saatiin MPY-myymälä, joka keskittyy

pääasiassa palvelujen ja tuotteiden kuluttajamyyniin. Kaikki kolme yritystä edustivat erilaisia näkökulmia myyntityöhön ja niiden myyntiprosessit erosivat toisistaan merkittävästi. Opintojakson lopussa pienryhmät esittelivät projektinsa kaikille ja näin jaettiin kokemuksia myyntiprosessien eroista yrityksissä.

Projektien tavoitteina oli tuottaa pienimuotoisia kehitysehdotuksia yrityksen myyntiprosessin kehittämiseksi. Tehtävänantona oli perehtyä ja analysoida yrityksen myyntiprosessi ja verrata sitä opittuun teoriaan, nostaa esille keskeiset kohdat ja tuottaa kehitysehdotuksia. Opintojakson alussa opiskelijoille esiteltiin yritysvaihtoehdot ja tehtävänanto, minkä jälkeen he saivat jakautua 3–4 hengen pienryhmiin ja valita haluamansa yrityksen.

Perehtyminen

Opintojaksoihin liittyvissä yritysprojekteissa on usein haasteena aikataulutus. Kahdeksan viikon opintojakso on varsin rajallinen aika toteuttaa projekteja, joten työn rajaaminen on oltava selkeä heti alussa. Kokemuksen mukaan tehtävänanto, projektisuunnitelman laatiminen, raportointi ja työn arviointi on määriteltävä ja ohjeistettava mahdollisimman tarkasti. Ohjaajana toimivalla opettajalla on siis oltava selkeä nuotitus työn etenemiseksi aikataulussa.

Perehtyminen projektitehtävään ja yrityksiin aloitettiin yrityskäynneillä, joissa keskusteltiin luonnollisesti englanniksi. Opettaja sopi käyntien aikataulut ja oli mukana kaikilla vierailuilla. Kaikkia opiskelijoita myös kehoitettiin valmistelemaan etukäteen kysymyksiä vierailulla esitettäväksi. Vierailujen ydin oli saada kokonaiskuva yrityksen liiketoiminnasta, tuotteista ja palveluista, keskeisistä asiakasryhmistä ja myynnin organisoinnista, myyntiprosessista ja myynnin käytännön haasteista.

Vierailut aloitettiin kirjapainosta. Koska kirjapaino sijaitsee kampuksen lähellä, koko opiskelijajoukko vieraili yrityksessä. Yrityksen myyntipäällikkö kertoi perusteellisesti tuotteista, markkinoista ja myynnin käytännöistä. Tutustuimme konkreettisesti yrityksen tuotanto-osastoon ja saimme mielikuvan kirjan valmistusprosessista. Saimme myös erinomaisia käytännön esimerkkejä kulttuuristen erojen merkityksestä myyntityössä. Ne opiskelijaryhmät, jotka valitsivat kirjapainon, sopivat myyntipäällikön kanssa jatkotapaamisen saadakseen syventävää tietoa myyntiprosessista.

Toinen yrityksistä, Anttolanhovi, sijaitsee noin 20 kilometriä kampukselta, joten opiskelijoiden kuljetus tuotti omat haasteensa. Anttolanhovissa vieraili vain osa opiskelijoista, kaikkiaan 8 opiskelijan ryhmä. Yrityksen myyntipäällikkö esitteli yrityksen palveluja, kertoi asiakasryhmistä sekä myynnin ja markkinoinnin käytännöistä. Tämän jälkeen kiersimme tutustumassa Anttolanhovin palvelutarjontaan ja muun muassa luksus-huviloihin. Kolmannessa yrityksessä, MPY-myyvälässä, vieraili vain se opiskelijaryhmä, joka valitsi sen kohteekseen. He olivat valmistelleet kysymyksiä ja haastattelivat myymälätoiminnasta vastaavaa henkilöä. Perehtymiskäyntien jälkeen kaikki ryhmät laativat kirjallisen projektisuunnitelman, johon he saivat myös kommentteja ohjaajalta. Tämän jälkeen ryhmät etenivät työssään omassa tahdissaan.

Tulokset ja hyödyt

Pienryhmille oli aikataulutettu omien tulostensa esittämisajat ja lisäksi palautusaika lopulliselle kirjalliselle raportille. Toimeksiantajien edustajat pyydettiin mukaan kuulemaan esityksiä, mutta aikataulut eivät tällä kertaa sopineet heille. Kukin ryhmä kävi läpi projektinsa käyttäen power point -esityksiä ja esitykselle ja keskustelulle oli varattu aikaa 25 minuuttia per ryhmä. Etukäteen oli pyydetty painottamaan esityksessä erityisesti tuloksia eli kehitysehdotuk-

sia. Muita opiskelijoita aktivoitiin kysymään ja keskustelemaan esityksestä ja kehitysehdotuksista. Kaikki ryhmät olivat valmistautuneet varsin hyvin.

Jokainen ryhmä tuotti muutamia kehitysehdotuksia, joista esimerkkeinä ovat uusien markkina-alueiden pohdinta, verkkonäkyvyyden parantaminen, online-kaupan perustaminen, tuotevalikoiman laajentaminen, kanta-asiakkuusohjelma, partnerisuhteiden vahvistaminen ja markkinointivideoiden jakaminen. Lisäksi ehdotettiin erilaisia uusia palvelutuotteita kehitettäväksi.

Loppuraporttien pituus vaihteli 7 sivusta aina 16 sivuun. Osa ryhmistä näytti perehtyneen työhön perusteellisemmin ja osa hieman kevyemmin. Raporteissa oli myös varsin hyvin käyty läpi myyntiprosessin teoriaa ja haettu vastaavuutta kohdeyrityksen käytäntöihin. Ryhmät lähettivät raporteista tuloksiin keskitetyn tiivistelmän (tai koko raportin) toimeksiantajalle.

Yritysten saama hyöty kiteytyy tässä projektissa kahteen asiaan: ensinnäkin luontevan yhteyden saaminen opiskelijoiden tuoreisiin näkemyksiin ja toiseksi projektin tuottamat kehitysehdotukset. Vaikka kehitysehdotuksia ei sellaisenaan voisikaan toteuttaa, saattaa yritys saada niistä kimmokkeita uusiin mahdollisuuksiin. Opiskelijoille projekti tarjosi mahdollisuuden astua ”myyntipäällikön” saappaisiin reaali maailmassa. Itsearvioinneissaan opiskelijat nostivatkin esille erityisesti projektin mielenkiintoisuuden. Hyötynä voidaan nähdä myös, että yksi opiskelijoista sai harjoittelupaikan tämän yrityskontaktin kautta. Opettajalle yritysprojektit ovat tärkeä keino ylläpitää osaamista ja kontakteja elinkeinoelämään.

Yritysprojekti tuo opintojaksolle aina paitsi kaivattua käytännönläheistä sisältöä, niin myös ”kitkakerrointa”. Ulkomaalaisten opiskelijoiden kohdalla kerrointa lisää kielikysymys, koska kaikissa yrityksissä ei englanninkielen käyttö ole arkipäivää. Tämä rajaa mahdollisten yrityskumppanien, ja näin ollen -projektien määrää. Kuvatussa projektissa kielikysymys ei ollut haaste, koska kyseiset yritykset markkinoivat itseään myös ulkomaille ja kielitaito ei ollut ongelma.

Tämän projektin haasteet liittyivät ensisijaisesti tehtävän sisällön haastavuuteen ja toisaalta rajalliseen aikatauluun. Myyntityön kehittäminen on vaativa aihe ja edellyttää syvällistä perehtymistä sekä yrityksen käytäntöihin, teoriaan että myös kokemuspohjaista tietoa. Perehtyminen yhden opintojakson aikana on kuitenkin rajallista. Tämä otettiin huomioon jo tehtävänannossa ja yritysten kanssa keskustelussa, jotta opiskelijoille ei asetettaisi liian suuria vaatimuksia, joista he eivät selviäisi. Tavoitteena oli kuitenkin saada opiskelijoille onnistumisen kokemuksia, kun he pystyvät ymmärtämään myyntiprosessia myös käytännössä. Muilta osin opiskelijoiden ulkomaalaisuus ei aiheuttanut tavanomaista suurempia haasteita.

Yhteenvetona voidaan todeta, että kuvattu projekti oli mielenkiintoinen paitsi opiskelijoiden niin myös opettajan näkökulmasta, ja se liittyi oleellisesti opintojakson ytimeen. Projekti tuotti tuloksia ja hyötyjä kaikille osapuolille. Opiskelijoille näyttäisi jääneen projektista positiivinen muistijälki ja hyviä oppimiskokemuksia.

KANSAINVÄLINEN OPISKELIJA TUO UUSIA IDEOITA JA NÄKEYMYKSIÄ YRITYKSIIN – YRITYSTEN JA ULKOMAALAISTEN OPISKELIJOIDEN KOKEMUKSIA TYÖHARJOITTELUSTA

Kähkönen Anna

Tässä artikkelissa avaan yritysten näkökulmaa kansainvälisten opiskelijoiden ja työvoiman rekrytoimisen onnistumisista ja haasteista sekä opiskelijoiden kokemuksia harjoittelujaksosta suomalaisessa yrityksessä. Artikkelissa nostan esille ajankohtaista tutkimustietoa Suomessa ja ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hankkeen kautta tehdystä tutkimuksesta. Yrittäjien haastattelut liittyivät tradenomiopiskelija Mari Pihlajamäen opinnäytetyöhön *”Ulkomaalaisen korkeakouluopiskelijan integroituminen työyhteisöön”*, joka valmistui joulukuussa 2012. Opiskelijoita haastattelivat hankkeessa toimineet lehtorit vuoden 2012 lopussa.

Mikä estää ja mikä edistää ulkomaalaisen työllistymistä?

EU:n myötä suomalainen yhteiskunta on auennut yhä enemmän, ja harva yritys voi olla riippumaton globaalista markkinataloudesta. Kansainvälinen yritystoiminta on monimuotoisempaa kuin kansallinen ja ulkomaalaiset työntekijät ovat voimavara ja mahdollisuus kansainvälisessä liike-elämässä. Kuitenkaan yhteisöt, yritykset, valtio ja kunnat eivät innokkaasti hyödynnä maassamme olevia ulkomaalaisia resursseja. (Söderqvist 2005, 22.)

Vuonna 2007 ulkomaalaista työvoimaa oli Suomessa noin 3 % koko työvoimasta, mikä on kansainvälisestä näkökulmasta vähäistä. Työikäinen väestö alkoi ikääntymisen vuoksi vähentyä vuoden 2010 tienoilla, ja yhtenä osaratkaisuna on houkutella Suomeen ulkomaalaista työvoimaa. Kilpailun kiristytessä työvoimasta ovat ne yritykset etulyöntiasemassa, jotka ovat tietoisesti kehittäneet Suomessa jo asuvien maahanmuuttajien rekrytointia. Ulkomaisen

työvoiman käytön rajoitteena ovat usein negatiiviset asenteet ja luottamus-pula ulkomaalaista työvoimaa kohtaan sekä ulkomaalaisten kuva Suomesta. Positiiviset kokemukset maahanmuuttajataustaisesta työntekijästä näyttävät helpottavan myös muiden maahanmuuttajien rekrytointia. Tämä työelämän polkujen avaaminen on osoituksena siitä, että maahanmuuttajat kerääntyvät usein samoihin yrityksiin. (Työvoima 2025, 225.)

Pohjois-Savon ELY-keskuksen tekemän kyselytutkimuksen mukaan noin puolet itäsuomalaisista yrityksistä on kiinnostuneita ulkomaalaisten työvoiman palkkaamisesta. Lähes poikkeuksetta kaikki ulkomaalaisen aikaisemmin rekrytoineet yritykset ottaisivat ulkomaalaisen työhön myös vastedes. Kiinnostus on suurinta teollisuuden alalla, ja erityisesti suuret ja kansainväliset yritykset ovat halukkaita käyttämään ulkomaalaista työvoimaa. Osa yrityksistä näkee ulkomaalaisten työvoiman mahdollisuutena erityisesti ulkomaan kaupassa ja lisäksi sen katsotaan tuovan yritykseen sellaista osaamista, jota sieltä ei ennestään löydy. Toisaalta noin kolmasosa itäsuomalaisista yrityksistä ei halua palkata ulkomaalaisia. Näiden yritysten taustalla on huoli kotimaan korkeasta työttömyysasteesta, mutta myös asiakaskunnan asenteet voivat olla este ulkomaalaisen työvoiman käytölle. Itäsuomalaisissa yrityksessä erityisesti Venäjään liittyvän osaamisen tarvetta on monessa yrityksessä. Kieli- ja ammattitaidon merkitys korostuu työntekijää palkatessa, eikä työntekijän taustalla ole niinkään merkitystä vaan sillä, että työt tulevat hyvin tehdyksi. (Kivilä 2012.)

Korkeakouluissa kansainvälistyminen on ollut pinnalla jo 1990-luvun alusta saakka, mutta yrityksissä ei näin ole. Korkeasti koulutetut ulkomaalaistaustaiset työntekijät ovat hajallaan Suomessa ja yksittäisiä henkilöitä on eri työpaikoilla. Kuntasektorilla käytetään pitkäaikaistyöttöminä olevia maahanmuuttajia, ja valtiosektorilla palkkalistoilla on ulkomaalaisia asiantuntijoita. Ulkomaalaiset työnantajan silmin -tutkimuksessa nousi esille työnantajien tarvitsevan apua huomata ulkomaalaistaustaisista nousevat erikoishyödyt, kuten kieli- ja kulttuuriosaaminen. Tutkimuksen mukaan monet yritykset eivät

osanneet sanoa, onko ulkomaalaistaustaisista hyötyä toiminnan kehittämiseksi ja siinä he tuntevat tarvitsevan apua. Työharjoittelun koettiin olevan tärkeä rekrytointikanava ulkomaalaistaustaiselle. Jos ulkomaalainen haluaa valmistuttuaan löytää työpaikan Suomesta, on tärkeää päästä työharjoitteluun opintojen aikana. (Söderqvist 2005, 14;16.)

Opiskelijoiden integroituminen suomalaiseen työelämään

Ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden on vaikea integroitua eteläsavolaiseen työelämään. Kuitenkin Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn (Faktaa Express 2008) koostamien tilastojen mukaan vuonna 2009 valmistuneista korkeakouluopiskelijoista 75 % jäi valmistumisen jälkeen Suomeen. Puolet vastanneista ulkomaalaisista tutkinnon suorittaneista oli työllistynyt vuosi valmistumisen jälkeen, kun vastaava luku suomalaisten opiskelijoiden kohdalla oli 86 %. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrät ovat kasvaneet rajusti kymmenessä vuodessa. 2000-luvun alussa opiskelijoita oli noin 6000, kun vuonna 2010 ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita oli jo yli 15 700. Suomessa eniten ulkomaalaisia opiskelijoita hakeutuu Kiinasta, Venäjältä, Ruotsista ja Viirosta. Aasialaisten ja Afrikkalaisten opiskelijoiden osuus on kasvanut runsaasti kymmenen vuoden aikana.

Vuosina 2006–2012 ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä on yli kaksinkertaistunut MAMKissa. Vuonna 2006 MAMKissa opiskeli 125 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa, joista suurin osa oli kiinalaisia (40 %) ja venäläisiä (15 %). Vuosien saatossa kiinalaisten tutkinto-opiskelijoiden osuus on pienentynyt venäläisten ja vietnamilaisten kasvattaessa osuuttaan. Näiden kansalaisuuksien lisäksi MAMKin ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden suurimmat kansalaisuusryhmät ovat olleet nepalilaiset, nigerilaiset ja virolaiset. Vuonna 2012 tilaston mukaan MAMKissa opiskeli 304 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa. Opiskelijat edustavat yhteensä 31 eri kansalaisuutta, joista suurimmat kansalaisuusryhmät ovat venäläiset (72 %), kiinalaiset (7 %) ja vietnamilaiset (6 %).

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMON tutkimuksen (Aalto 2003, 46) mukaan ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvan työharjoittelun järjestäminen ulkomaalaiselle opiskelijalle on osoittautunut yleiseksi ja kaikille yhteiseksi ongelmaksi. Korkeakoulujen edustajien mukaan harjoittelun järjestäminen on opintojen etenemistä hankaloittava ja pahimmillaan hidastava tekijä. Ulkomaalaisia opiskelijoita on pyydetty arvioimaan, mitkä heidän ominaisuutensa olivat eniten edistäneet työllistymistä, ja keskeisimmiksi nousivat kielitaito, ammatillinen osaaminen, persoonallisuus ja koulutus. Tärkeimpinä kanavina työpaikan hankinnassa opiskelijat olivat maininneet sosiaaliset verkostot, ystävät ja tuttavat sekä oman korkeakoulun.

Työelämäyhteistyö MAMKin vieraskielisissä koulutusohjelmissa

Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hankkeen tekemän lähtökoh-ta-analyysin mukaan vuosien 2009–2010 aikana kuusi liiketalouden opiske-lijaa suoritti harjoittelujakson eteläsavolaisessa yrityksessä. Opinnäytetöitä suoritettiin yhteensä neljä, ja opintojaksoilla suoritettavia työelämäprojekteja alettiin tehdä työelämän toimeksiantoina liiketaloudessa vuonna 2010, jonka jälkeen yhteistyöyritysten kanssa on kasvanut. Vieraskielisten koulutusohjel-mien ulkomaalaiset opiskelijat harvoin löytävät harjoittelupaikkoja Etelä-Sa-von seudulta, ja valmistumisen jälkeen he hakeutuvat Etelä-Suomeen tai pa-laavat kotimaahansa. Ammattikorkeakouluissa harjoittelupaikan etsiminen on opiskelijan omalla vastuulla. Opiskelijat kokevat harjoittelupaikkojen ja töiden hakemisen haastavaksi, sillä he eivät tunne paikallisten yritysten liiketoimin-taa ja työpaikkailmoitukset ovat pääasiassa suomen kielellä. Vieraskielisissä koulutusohjelmissa opiskelukieli on englanti, ja näin ollen ulkomaalaisten suo-men kielen taidot ovat yleensä heikot.

Hankkeen aikana vuosina 2011–2012 harjoittelujakson suoritti yhteensä 27 ul-komaalaista tutkinto-opiskelijaa. Harjoittelujaksojen suorittajat olivat pääasi-assa venäläisiä opiskelijoita (46 %). Harjoittelujaksojen määrän lisääntymisen

selittäviä tekijöitä ovat tiedottamisen kautta levinnyt tietoisuus kansainvälisistä opiskelijoista. Lisäksi vieraskielisten koulutusohjelmien opettajien tekemä yritysten kontaktointi ja verkostoituminen on tuottanut tulosta työharjoittelupaikkojen löytymisessä. Hankkeen aikana opiskelijoita kannustettiin hakemaan harjoittelupaikkoja Etelä-Savosta, ja heille luotiin opas *Training in Finland – Guidebook for International Students*, jossa oli hyödyllistä tietoa töiden hakemisesta opiskelijan näkökulmasta. Lisäksi opiskelijoita kannustettiin opiskelemaan suomen kieltä. Yritysten hyvät kokemukset ovat osaltaan kannustaneet yrittäjiä puhumaan KV-opiskelijoiden puolesta. Etelä-Savon yrittäjien ja Etelä-Savon kauppakamarin antama tuki, asian puolesta puhuminen ja tiedon välittäminen ovat auttaneet ulkomaalaisten opiskelijoiden mahdollisuuksia rekrytoitua yrityksiin.

YRITYSTEN NÄKÖKULMIA ULKOMAALAISTEN OPISKELIJOIDEN REKRYTOINNISTA

Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hankkeen aikana kansainväliset tutkinto-opiskelijat olivat työharjoittelujaksoilla eteläsavolaisissa yrityksissä vuosien 2011–2012 aikana. Mari Pihlajamäki (2012) selvitti yritysten kokemuksia ulkomaalaisista ammattikorkeakouluharjoittelijoista opinnäytetyössään ”Ulkomaalaisen korkeakouluopiskelijan integroituminen työyhteisöön”. Opinnäytetyön tavoite oli tutkia hankkeessa mukana olleiden yritysten kokemuksia ulkomaalaisista opiskelijoista, työskentelystä monikulttuurisessa työyhteisössä ja rekrytointiprosessista. Tutkimus rajattiin niihin yrityksiin, jotka olivat ottaneet Mikkelin ammattikorkeakoulun vieraskielistä tutkintoa suorittavan ulkomaalaisten opiskelijan harjoittelujaksolle vuosina 2011–2012. Tutkimukseen haastateltiin 6 eteläsavolaista yritystä, jotka toimivat LVI-, IT-, kiinteistönvälitys-, kaupan ja opetusalla. Haastatelluista yrityksistä neljällä oli jo aiempaa kokemusta ulkomaalaisista opiskelijoista, mutta kahdella yrityksellä oli ensimmäisen kerran.

Yritysten kokemukset kansainvälistymisestä

Tutkimuksen kokemukset ulkomaalaisista opiskelijoista olivat olleet positiivisia. Yrityksissä työharjoittelun suorittaneet opiskelijat olivat nuoria, täynnä intoa ja osalla oli kova tahto kouluttautua ja päästä työelämässä eteenpäin. Harjoittelija toi tuoreita ajatuksia ja hyödyllisiä ideoita ongelmiin. Lisäksi työyhteisön kielitaito kehittyi ja eri kulttuurin ymmärrys helpottui ulkomaalaisen harjoittelijan avulla. Kaksi haastatelluista yrityksestä ei kuitenkaan ollut kovin tyytyväinen kansainvälisen harjoittelijan työpanokseen, sillä suhde ajankäytön ja tulosten välillä oli ollut heikko. Molemmat painottivat haastattelutilanteen tärkeyttä myös harjoittelijan kohdalla.

*"Jatkossa jo rekrytoinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen palloon,
koska sitä kaivataan. Osittain sitä on löytynyt."*

Ulkomaalaisten harjoittelijoiden työtehtävät vaihtelivat yritysten ja organisaatioiden tarpeiden mukaan, mutta alasta riippumatta melkein kaikissa harjoittelupaikoissa hyödynnettiin ulkomaalaisen opiskelijan omaa äidinkieltä, kuten käännöstöissä, kontaktien hankinnassa kotimaastaan ja markkinatutkimusta tehdessä. Haastateltavat pitivät erittäin hyödyllisenä mahdollisuutta tarjota palveluita asiakkaan kotikielellä ilman tulkkia, mikä myös sai kiitosta asiakailta. Ulkomaalaiset harjoittelijat tiesivät jo valmiiksi, kuinka heidän maassaan toimitaan ja tehdään työtä, mikä on helpottanut yritystä operoimaan ko. maassa. Kaikki haastateltavat eivät kuitenkaan korostaneet opiskelijan äidinkielen tärkeyttä, vaan sitä pidettiin hyvänä lisänä. Näissä yrityksissä opiskelijan tehtäviä olivat muun muassa arkistointi, lajittelu, kuvankäsittely ja tiedottaminen, jotka kuuluivat myös vakituisen henkilökunnan työtehtäviin.

Monikulttuurinen työyhteisö

Söderqvistin (2005, 64) tekemän tutkimuksen mukaan yli 60 % prosenttia suomalaisista työntajista on sitä mieltä, että monikulttuurinen työyhteisö tuottaa herkemmin innovaatioita kuin homogeenisempi työyhteisö. Tutkimuksen mukaan monikulttuurisuus näkyy osassa yrityksistä vahvemmin kuin toisissa, sillä osa yrityksistä on keskittynyt kansainväliseen kauppaan, kun taas osa toimii kotimarkkinoilla.

”Nykyään vaahdotaan kansainvälistymisestä, muttei se ole sen kummempaa kuin mikään muukaan. Ihmiset vaan sattuvat puhumaan eri kieltä. Heidän myötä kansainvälisyys on myös arkipäiväistänyt. Sillä ei ole väliä kuka soittaa ja mistä, kuhan asian ymmärtää!”

Kaikki haastateltavat yritykset pitivät monikulttuurisuutta mahdollisuutena ja etuna yritykselle. Positiivisina asioina nousivat esille uudet näkemykset ja ajatukset sekä henkilökunnan kielitaidon kehittyminen. Kansainvälisillä markkinoilla toimivat yritykset pitivät monikulttuurisuutta välttämättömänä ja edellytyksenä yrityksen toimiessa globaaleilla markkinoilla. Nämä yritykset korostivat myös, että he tarvitsevat osaamista maailmalta menestyäkseen kansainvälisillä markkinoilla, sillä toisen kulttuurin edustaja ymmärtää, miten maassa toimitaan, viestitään ja tehdään päätöksiä. Yhden vastaajan mukaan ei ole väliä mistä harjoittelija tai työntekijä on kotoisin, kunhan hän haluaa oppia.

Yleisesti kulttuurierot vaikuttivat työhön vaihtelevasti. Muutamassa yrityksessä oli havaittu eroja aikakäsityksessä eli opiskelija oli saattanut tulla töihin myöhässä tai vastaavasti lähtenyt liian aikaisin. Osa yrittäjistä oli myös pettyneitä työn heikkoon tuottavuuteen tai oma-aloitteisuuden puutteeseen. Haastateltavien mukaan näissä tapauksissa kulttuurierot näkyivät erilaisissa kasvatusta- ja koulutustaistoissa ja tavassa tehdä työtä. Uskonnolliset paastot ja

ruoka-aineista kieltäytymiset saattoivat aiheuttaa henkilökunnassa ihmetystä, koska tällaisiin tapoihin ei ole ennestään totuttu.

Opiskelijat työskentelivät haastatelluissa yrityksissä englannin kielellä riippumatta siitä mikä oli yrityksen työskentelykieli. Harjoittelijat eivät osanneet suomen kieltä sujuvasti, mutta muutama ymmärsi kirjoitettua kieltä. Suomen kieltä olivat motivoituneet oppimaan ne opiskelijat, jotka halusivat muutenkin jäädä ja integroitua Suomeen pysyvästi. Kielen osaamattomuus hankaloitti työn tekoa muutamassa yrityksessä, mutta muissa yrityksissä se ei tuottanut ongelmia. Sen osaamattomuus vaikutti muun muassa väärin ymmärryksiin, joihin vaikutti myös muun henkilökunnan kielitaidon puutteellisuus.

Työhön perehdyttäminen ei eronnut suomalaisten opiskelijoiden tai työntekijöiden perehdyttämisestä. Yhdessä yrityksessä *perehdytysoppaat olivat vain suomen kielellä*, ja sen vuoksi oppaan asiat täytyi selittää suullisesti. Haastatelluissa ilmeni, että missään työyhteisössä ei järjestetty erillistä koulutusta tai perehdytystä työskentelystä monikulttuurisessa työyhteisössä, mutta osassa yrityksistä työntekijöillä oli aikaisempaa kokemusta edellisistä työpaikoista. Ennakkoluuloja ulkomaalaisia harjoittelijoita kohtaan yritysten henkilökunnalla oli havaittu hyvin vähän, ja ne johtuivat molemminpuolisesta kielitaidon puutteesta.

”Oli ennakkoluuloja vähän havaittavissa, mutta meidän esimies oli tottunut asioimaan ulkomaalaisten kanssa. Oikeastaan ne vaan tuli ja asiat järjesteltiin hyvin. Ensimmäinen harjoittelija kumosi omalla välittömyydellään kaikki ennakkoluulot.”

Asiakkaiden suhtautuminen ulkomaalaisiin opiskelijoihin vaihteli haastateltavien yrittäjien mukaan. Muutamassa yrityksessä ulkomaalaiset harjoittelijat

eivät olleet tekemisissä suomalaisten asiakkaiden kanssa vaan keskittyivät palvelemaan ulkomaalaisia asiakkaita. Kahden vastaajan mukaan heidän asiakkaansa olivat erittäin tyytyväisiä samaansa palveluun omalla äidinkielellään, jolloin luotettavuus kaupanteossa kasvoi. Muutamassa yrityksessä saatiin sekä positiivista että negatiivista palautetta. Osa asiakkaista koki, että ulkomaalaiset vievät työpaikat suomalaisilta ja myös rasistisia mielipiteitä oli kohdistettu ulkomaalaisiin. Lisäksi osa asiakkaista jätti vastaamatta harjoittelijalle tai lähetti vastauksen suomalaiselle työntekijälle. Lähes poikkeuksetta opiskelijat olivat sopeutuneet työyhteisöön hyvin, ja se riippui paljon opiskelijan persoonasta.

Opiskelijoiden rekrytointi

Ulkomaalaiset opiskelijat hakevat yrityksiin yleensä sähköpostitse, puhelimitse tai saapuvat henkilökohtaisesti tiedustelemaan harjoittelupaikkaa tai töitä. Opettajat ovat myös kyselleet harjoittelupaikkoja ja vastaavasti yritykset ovat tiedustelleet harjoittelijoita opettajien välityksellä. Osa yrityksistä saa avoimia työhakemuksia ulkomaalaisilta opiskelijoilta jatkuvasti, kun taas osa ei saa niitä juuri ollenkaan.

”Hakemuksia tulee ulkomaalaisilta opiskelijoilta useita vuoden aikana, mutta järkevä tehtävä pitää olla tarjolla! Pitää olla tehtävä missä hyödytään opiskelijan ammattitaidosta sekä äidinkielestä.”

Osa haastateltavista toivoisi, että opiskelijoiden rekrytointi tapahtuisi opettajien välityksellä ja opettajien apua halutaan jatkossa hyödyntää. Opettajat voivat suositella opiskelijoita ja ilmoittaa, kun on tarjolla yritykselle sopivia harjoittelijoita. Suurimmalla osalle yrityksistä pääasiallinen syy rekrytoida ulkomaalainen opiskelija on hyötyä opiskelijan omasta äidinkielestä. Kansainvälisen opiskelijan työskentely yrityksessä saattoi olla rahaa säästävä tekijä, kun ei tarvittu tulkkia tai ulkopuolista kääntäjää. Opiskelija pystyi myös luomaan yhteyksiä omaan kotimaahansa ja tuntiessaan oman maansa tavat vältyttiin mahdollisil-

ta yhteentörmäyksiltä. Opiskelijoiden osaaminen ja työelämän taidot vastasivat pääasiassa yritysten odotuksia. Yritykset tiedostivat, että on kyse harjoittelijasta ja osaaminen ei välttämättä ollut vielä kovin korkea. Yksi yritys korosti myös, että kun kyvyt, halu ja eteenpäin vievä asenne ovat kohdallaan, ovat ne saattaneet korvata varsinaisen osaamisen.

Yritysten mielestä korkeakoulun tulisi pyrkiä lisäämään tietoisuutta ulkomaalaisista opiskelijoista paikallisille yrityksille ja saada yritysten luottamus puolelleen. Ulkomaalaisten opiskelijoiden profiilia tulisi rakentaa tarkemmin ja kertoa, mitä eri opintolinjojen opiskelijat osaavat. Opettajien roolia yhteistyön rakentamisessa korostetaan.

”Tällä alueella on paljon yrityksiä, joissa puhutaan englantia tai voidaan puhua, mutta heille kynnys ottaa ulkomaalaisia on suuri.”

Yritykset toivoivat, että korkeakoulu ottaisi suuremman roolin opiskelijoiden perehdyttämisessä suomalaiseen työkuulttuuriin. Muutama yritys ehdotti myös nk. TET-jaksoa, jonka pituus olisi 3–5 päivää. TET-jakson aikana ulkomaalaiselle opiskelijalle syntyisi jonkinlainen käsitys työnteosta suomalaisessa yrityksessä. Jakson aikana myös yritysten kynnys rekrytoida vieraskielinen opiskelija saattaisi madaltua. Haastateltavat yritykset ilmoittivat olevansa valmiita ottamaan ulkomaalaisen opiskelijan harjoittelijaksi jatkossakin, mutta painottivat ottavansa harjoittelijan, jos sellaiselle on tarvetta. Yrityksistä ainoastaan yksi oli vakinaistanut harjoittelijan, mutta loput olivat valmiita ottamaan ulkomaalaisen töihin, jos työtilanne ja opiskelijan taidot kohtaavat. Lisäksi suomen kielen osaaminen nähtiin usein tärkeänä osatekijänä rekrytoinnissa.

ULKOMAALAISTEN KORKEAKOULUOPISKELIJOIDEN KOKE- MUKSIA TYÖ-HARJOITTELUSTA ETELÄ-SAVOSSA

Hankkeen aikana 29 ulkomaalaista ammattikorkeakouluopiskelijaa suoritti 1–5 kuukauden mittaisen harjoittelujakson eteläsavolaisessa yrityksessä. Opiskelijoiden kokemuksia harjoittelujaksoista kerättiin haastattelemalla, ja osalle lähetettiin kysely sähköpostilla. Yhteensä vastauksia ja haastatteluita saatiin 14 opiskelijalta Business management-, Environmental engineering- ja Information technology -koulutusohjelmista. Vastaajista lähes puolet (6) oli kansalaisuudeltaan venäläisiä. Muut opiskelijat olivat Kiinasta, Italiasta, Nepalista, Amerikasta, Vietnamista, Azerbaidzhanista, Sudanista ja Ranskasta. Suurin osa vastaajista oli asunut Suomessa yli kolme vuotta (taulukko 1).

TAULUKKO 1. Vastaajien profiili

<i>Muuttuja</i>	<i>Kategoria</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
1. sukupuoli	mies	11	78,5
	nainen	3	21,5
2. koulutusohjelma	Business Management	4	28,5
	Environmental Engineering	5	35,75
	Information Technology	5	35,75
3. lukuvuosi	2. lukuvuosi	3	21,45
	3. lukuvuosi	3	21,45
	4. lukuvuosi	8	57,1
4. kansalaisuus	venäjä	6	43
	Muu (Kiina, Italia, Nepali, USA, Vietnam, Azerbaidzhan, Sudan ja Ranska)	8	57
6. opintopistettä suoritettu harjoittelussa	0 ECTS	1	7,1
	1-10 ECTS	3	21,4
	11-20 ECTS	5	35,7
	21-30 ECTS	5	35,7

Opiskelijoilta kysyttiin rekrytointiprosessista, harjoittelun tehtävistä, kommunikointikielestä ja sopeutumisesta työyhteisöön. Haastatellut opiskelijat olivat

työskennelleet 12 eri organisaatiossa. Yritykset edustivat kiinteistönvälitystä, insinööritoimistoja, kotipalvelua, konsultointia, tuotantoa ja päivittäistavara-kauppaa. Opiskelijat löysivät harjoittelupaikat pääasiassa koulutusohjelman henkilökunnan avustuksella (50 %), ottamalla suoraan yhteyttä yrittäjään tai yrityksen johtoon tai muiden opiskelijoiden kontaktien kautta. Opiskelijat olivat pääasiassa etsineet harjoittelupaikkaa Etelä-Savosta, mutta muutama ilmoitti etsineensä sitä myös muualta Suomesta. Puolet vastaajista oli sitä mieltä, että harjoittelupaikan löytäminen oli aika vaikeaa, mutta osan mielestä aika helppoa. Opiskelijat havainnoivat, että useissa organisaatioissa vaadittiin suomen kielen taitoa ja kokemusta ja ammattitaitoa. Opiskelijoiden mukaan harjoittelupaikkojen tarjonta oli hyvin pientä.

Harjoittelupaikan saantiin vaikuttivat opiskelijan aktiivisuus, taidot, koulutusohjelman antama ohjaus sekä verkostoituminen. Ulkomaalaiset opiskelijoiden harjoittelujakson tehtäviin kuului pääasiassa avustavat tehtävät ja moni vastaaja ilmoitti käyttäneensä työtehtävissään omaa äidinkielen taitoa. Ympäristöalan opiskelijat olivat pääasiassa avustaneet tutkimuksissa etsimällä tietoa, analysoimalla tuloksia ja raportoimalla niitä. IT-alan opiskelijat toimivat muun muassa IT-tukena, suunnittelivat verkkosivuja ja osa opiskelijoista oli ohjelmoinut ja asentanut tietokoneita. Liiketalouden opiskelijat työskentelivät pääasiassa myynnin ja markkinoinnin tehtävissä tekemällä markkinaselvityksiä, kontaktoivat potentiaalisia asiakkaita, tekivät suoramarkkinointia ja markkinointia sosiaalisessa mediassa. Opiskelijoiden mielestä harjoittelun tehtävät vastasivat koulutusohjelman sisältöä ja melkein 80 % vastaajista arvioivat harjoittelun tehtävät kohtuullisen tai hyvin vaativiksi. Avoimien vastauksien mukaan osalla opiskelijoista oli ollut tiukat aikataulut ja vaatimukset työtehtävien suorittamiseksi. Osalle opiskelijoista sopeutuminen ja kommunikointi suomalaisessa työyhteisössä oli haastavaa. Erityisesti kommunikointi suomen kielellä koettiin haastavaksi. Osa opiskelijoista mainitsi positiivisena asiana, että ohjaajalta pystyi kysymään neuvoja milloin tahansa.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden työkieli oli ollut englannin tai suomen kieli, ja lisäksi osa opiskelijoista oli käyttänyt myös venäjän kieltä. Vain kaksi opiskelijaa oli puhunut suomen kieltä koko harjoittelun ajan työkavereiden ja asiakkaiden kanssa, kun taas seitsemän opiskelijaa ilmoitti, etteivät he käyttäneet suomen kieltä ollenkaan. Opiskelijat eivät käyttäneet suomen kieltä, koska eivät joko osanneet sitä tai työn kuva ei vaatinut kielen käyttöä. Puolet vastaajista tunsivat kuuluvansa työyhteisöön. Opiskelijat olivat tyytyväisiä harjoittelujaksoihin, koska heidän oli mahdollista puhua englantia ja heitä ohjattiin hyvin tehtäviin. Osa opiskelijoista toivoi kansainvälisempää työympäristöä ja työllistymismahdollisuuksia työharjoittelun jälkeen.

Opiskelijat arvostivat suomalaisessa työyhteisössä ja työtavoissa tiimityöskentelyä, työilmapiiriä ja työntekijöiden ammattitaitoa. Opiskelijat arvostivat myös työtehtävien monipuolisuutta, annettua vastuuta omasta työstä, täsmällisyyttä, kannustusta ja avoimuutta. Suurin osa vastaajista ei jakanut negatiivisia asioita, mutta yksittäisinä kommentteina mainittiin vähäinen kommunikaatio työkavereiden kesken, koska jokainen keskittyi omaan tehtäväänsä. Yksi opiskelija mainitsi kohdanneensa asiakkaiden ennakkoluuloja ulkomaalaista kohtaan. He eivät esimerkiksi luottaneet harjoittelijan antamaan informaatioon. Yli puolet opiskelijoista (70 %) haluaisi työskennellä suomalaisessa yrityksessä myös tulevaisuudessa. Opiskelijat, jotka eivät halunneet vastedes työskennellä Suomessa, ilmoittivat haluavansa palata omaan kotimaahansa.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Vertaillaessa opiskelijoiden suorittamien harjoittelujaksojen määrää ennen hanketta ja hankkeen jälkeen voi todeta, että harjoittelujaksojen määrä on kasvanut huomattavasti 6 opiskelijasta 29 opiskelijaan. Harjoittelujaksoista lähes puolet oli venäläisten opiskelijoiden suorittamia, mikä tukee Etelä-Savon maakuntaohjelmaa ja Mikkelin ammattikorkeakoulun kehityssuunnitelmaa. Luku myös kuvastaa sitä, että venäläisillä on kysyntää alueella. Vastaajat olivat pää-

osin kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijoita, jotka olivat työskennelleet Suomessa yli kolme vuotta. Opiskelijan on helpompi löytää harjoittelupaikka vietettyään maassa muutamia vuosia.

Jopa puolet opiskelijoista oli löytänyt harjoittelupaikan koulutusohjelman henkilökunnan avustuksella. Osa yrityksistä nosti esille toiveen, että yrityksiin päin olisi kontaktissa mieluummin opettaja, jolla on ehdottaa sopivaa opiskelijaa harjoittelijaksi, kuin että opiskelijat hakevat harjoittelupaikkaa itse. Korkea-koulu kuitenkin edellyttää opiskelijaa etsimään harjoittelupaikan itse, mutta tiedottaa harjoittelupaikkamahdollisuuksista ja ohjaa opiskelijoita löytämään alalle sopivan harjoittelupaikan. Harjoittelupaikan etsiminen on oppimisprosessi, ja sen vuoksi opiskelijalla on vastuu sen löytymisessä. Koulutusohjelman suuri rooli opiskelijan harjoittelupaikan löytymisessä on kuitenkin suuri ja osoittaa, että ulkomaalaiset opiskelijat tarvitsevat enemmän tukea harjoittelupaikan löytymiseen. Ulkomaalainen opiskelija ei tunne alueen yrityskantaa ja mahdollisuuksia samalla tavalla kuin suomalaiset tutkinto-opiskelijat.

Opiskelijoiden mukaan harjoittelun tehtävät vastasivat hyvin oman koulutusohjelman opintoja MAMKissa. Opiskelijat kokivat työtehtävät, työnsuorittamisen aikataulut ja kommunikoinnin suomen kielellä haastaviksi. Pääosin opiskelijat olivat viestineet englannin kielellä, mikä tekee haastavaksi löytää sopiva harjoittelupaikka ulkomaalaisen opiskelijalle. Opiskelijat arvostivat eniten tiimityöskentelyä ja suomalaista työympäristöä, mutta ainoastaan puolet opiskelijoista tunsivat olleen osa työyhteisöä. Tätä tuntemusta osaltaan saattaa selittää niin opiskelijan kuin työyhteisön heikko kielitaito tai opiskelijan persoona. Lisäksi suomalainen tapa tehdä töitä itsenäisesti saattaa olla vierasta eri kulttuuritaustaiselle opiskelijalle. Opiskelijoiden kommenttien mukaan suomen kielen opiskelu on tärkeää heti ulkomaalaisen opiskelijan opintojen alussa, ja koulutusohjelman henkilökunnan rooli korostuu vieraskielisten koulutusohjelmien työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Yritykset kokevat opiskelijoiden läsnäoloa ilmapiiriä piristävinä ja opiskelijoiden tuovan uusia näkemyksiä ja ideoita. Yritykset pitivät hyödyllisenä sitä, että ulkomaalainen opiskelija pystyi käyttämään omaa äidinkieltään myynti- ja markkinointityössä, ja heidän mukaansa opiskelijoiden tietous kohdemaan kulttuurista edisti myyntityötä. Vieraalla kielellä työskentely edisti myös henkilökunnan kielitaidon kehittymistä. Lisäksi ulkomaalaisten asiakkaiden luottamusta lisäsi se, että heitä palveltiin omalla kielellä. Opiskelijoiden kulttuuritausta tulisi ottaa huomioon opiskelijaa perehdyttäessä. Erot aikakäsityksessä, vuorovaikutustaidoissa ja myös kielimuuri toivat haasteita työyhteisöihin.

Korkeakoulu voi edistää ulkomaalaisten opiskelijoiden pääsyä työelämään muun muassa järjestämällä mahdollisuuksia tutustua Suomen kulttuuriin ja kieleen. Yhteistyö ja tutustuminen suomalaisiin opiskelijoihin ja tapaamiset alumnien kanssa sekä ystäväperhetoiminta auttavat ulkomaalaista opiskelijaa löytämään ystäviä, tutustumaan kulttuuriin ja verkostoitumaan alueella. Koulutusohjelman tulisi myös kannustaa, jakaa tietoa ja ohjata opiskelijoita löytämään harjoittelumahdollisuuksia. Tiivis työelämäyhteistyö opintojaksoilla lisää opiskelijan tietoutta alueen elinkeinoelämästä ja sen tarjoamista mahdollisuuksista.

LÄHTEET

Aalto, Pirjo 2003. Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa. Korkeakoulujen politiikat ja käytännöt. Occasional paper 2a/2003. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO.

Faktaa express 2008. Jäävätkö ulkomaalaiset korkeakouluopiskelijat Suomeen valmistuttuaan? Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO.

Kivilä, Niina 2012. "Osaava tekijä alalle kuin alalle on varmasti tervetullut!". Kyselytutkimus ulkomaalaisesta työvoimasta itäsuomalaisille yrityksille. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Pohjois-Savo. WWW-dokumentti. Luettu 27.2.2013.

Pihlajamäki, Mari 2012. Ulkomaalaisen korkeakouluopiskelijan integroituminen työyhteisöön. Opinnäytetyö. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hanke.

Söderqvist, Minna 2005. Ulkomaalaiset työnantajan silmin – "Se on niinku tyyppi, tyyppi ja osaaminen, ei se tutkinto, ei." Helian julkaisusarja A:20.

Työvoima 2025, 2007. Täystyöllisyys, korkea tuottavuus ja hyvät työpaikat hyvinvoinnin perustana työikäisen väestön vähentyessä. Työpoliittinen tutkimus 325. Työministeriö.

SUOMEN KIELI JA TYÖKULTTUURI TUTUIKSI

Isokääntä Tarja ja Anna Kähkönen

Kulttuuri voidaan määritellä tietyn ihmisryhmän yhtäläiseksi elämäntavaksi. Jokainen kulttuuri omaa omat tapansa sanoa ja tehdä asioita. Sopeutuminen vieraaseen kulttuuriin vaatii opettelua. Kohdemaan käyttäytymissäännöt ja tavat on tärkeää sisäistää, jotta sopeutuminen vieraaseen kulttuuriin on mahdollisimman mutkatonta. Vieraassa kulttuurissa pitää unohtaa ennakkoluulot ja varoa epärealistisia odotuksia, yleistämistä ja stereotypioita. Tilapäisesti vieraassa kulttuurissa asuvan eli ekspatriaatin on varottava seurustelemasta ainoastaan oman maan kansalaisten tai muiden ulkomaalaisten kanssa. Vieraassa kulttuurissa asuvan olisi hyvä löytää paikallisia, jotka auttavat ja opastavat käyttäytymissääntöjä erilaisissa tilanteissa. Mukautuminen kulttuuriin perustuu tietoihin ja tarkkailuun, jotka usein johtavat kysymyksiin. Kysymyksillä ekspatriaatti saa uutta tietoa muun muassa perusasioista, maan historiasta, kulttuurista, arvomaailmasta, asenteista ja tavoista. (Mikluha 1996, 9–10.)

Maahanmuuttajan henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten motivaatio, ikä, koulutus pohja ja kielellinen lahjakkuus vaikuttavat kykyyn omaksua paikallista, täysin uutta kieltä. Paikallisen kielen osaaminen antaa runsaasti itseluottamusta, parantaa turvallisuuden tunnetta ja mahdollisuuksia toimia paikallisissa oloissa. Paikallisten sanomalehtien lukeminen auttaa osallistumaan keskusteluihin ja samalla saadaan tietoa paikkakunnan tapahtumista. (Mikluha 1996, 100.)

Korkeakoulut toimivat aktiivisesti monikulttuurisen korkeakouluyhteisön ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi. Maahanmuuttajataustaiset ja Suomeen saapuvat ulkomaiset vaihto- ja tutkinto-opiskelijat, opettajat, tutkijat sekä muu korkeakoulujen ulkomainen henkilöstö ovat voimavara, joka tukee kotikansainvälistymistä. Suomessa asuvien ulkomaalaistaustaisten ihmisen osaamista ja kulttuurien tuntemusta ei ole osattu hyödyntää Suomen kulttuuria

rikastuttavana voimavarana eikä kotimaisten kielten ja kulttuurin opetukseen ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota (Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2014, 11; 14.)

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMON teettämän tutkimuksen (2003) mukaan ulkomaalaisten opiskelijoiden suhteet suomalaisiin saattavat jäädä etäisiksi. Korkeakoulujen edustajat pitivät ongelmallisena vähäistä vuorovaikutusta suomalaisten opiskelijoiden kanssa ja yhteydet suomalaiseen yhteiskuntaan jäivät monille usein ohuiksi. Vastaajat olivat myös sitä mieltä, että toimeentulo-ongelmat haittaavat ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden elämää Suomessa. Ongelmia teettää myös etnisten alakulttuurien muodostuminen ”tukiverkoiksi”, joiden tarjoama apu ei ole riittävän asiantuntevaa suomalaisen yhteiskunnan ja sen toimintatavan, sääntöjen tai rajoitusten kohtaamiseen. Tällaisia tilanteita varten pitäisi voida osoittaa asiantunteva tukihenkilö. Elämiseen ja opintojen kulkuun liittyvät ongelmat liittyvät toisiinsa. Opiskelijan huoli toimeentulosta hiejastuu opintojen etenemiseen. Heikko kielitaito heikentää työllistymismahdollisuuksia ja toimeentuloa sekä vaikeuttaa sopeutumista yhteiskuntaan. Melkein puolet vastaajista oli sitä mieltä, että ulkomaalaisten opiskelijoiden on vaikea integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan ja solmia ihmissuhteita puutteellisen kielitaidon ja suomalaisten haluttomuutena ystävyys-suhteisiin ja kommunikointiin. Venäläisillä opiskelijoilla ei ole suurempia vaikeuksia sopeutua paikkakunnalle, mutta eksoottisimmista maista tulevilla opiskelijoilla on selvästi toisenlaisia sopeutumisvaikeuksia. (Aalto 2003, 49; 51.)

Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hankkeen yhtenä tavoitteena oli löytää Mikkelin ammattikorkeakoulun (MAMK) ulkomaalaisille tutkintoa suorittaville opiskelijoille harjoittelupaikkoja paikallisista yrityksistä ja parantaa opiskelijoiden mahdollisuutta työllistyä alueella valmistumisen jälkeen. Hankkeen alussa havaittiin, että harvalla opiskelijalla on verkostoja alueen paikallisten kanssa. Harjoittelu- ja työpaikkojen löytyminen on vaikeaa ilman

kontakteja, ilman suomen kielen taitoa ja ymmärrystä maan työkuulttuurista. Projektiryhmä tutustui kahden suomalaisen ammattikorkeakoulun, Kajaanin (KAMK) ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMK), käytäntöihin ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimisesta alueelle ja löysi käytäntöjä, joita pilotoitiin MAMKissa. Hyvistä käytännöistä *Nojatuolimatkat, Puhu minulle suomea -kampanja ja työelämäsertifikaatti* todettiin toimiviksi toiminnoiksi kansainvälisten opiskelijoiden integroinnissa Seinäjoelle ja Kajaanissa. Nämä toiminnot otettiin myös osaksi ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -projektia. Tässä artikkelissa esittelemme näitä hankkeeseen otettuja malleja ja kerromme omia kokemuksia ja kehitysehdotuksia.

NOJATUOLISSA MIKKELISTÄ MAAILMALLE

Yksi suuri haaste suomi toisena ja vieraana kielenä -opetuksessa on se, miten tarjota oppijoille mahdollisuuksia kommunikoida äidinkielisten puhujien kanssa ja miten tarjota mahdollisuuksia tutustua tavalliseen suomalaiseen arkeen eri näkökulmista. Yhtenä vastauksena tähän haasteeseen MAMKin suomea vieraana kielenä opiskelevat opiskelijat ovat toteuttaneet vuonna 2012 kahdesti Nojatuolimatkat osana Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hanketta. Nojatuolimatkojen suunnitteluun ja toteutukseen MAMKin henkilökunnasta osallistuivat projektipäällikkö ja suomen kielen opettaja. Suunnitteluvaiheessa kysyttiin myös SeAMK:sta kokemuksia ja viiheitä.

Nojatuolimatkojen idea on, että opiskelija esittelee omaa kotimaataan suomeksi suomalaisille kuulijoille. Yleisönä voi olla esimerkiksi koululais-, päiväkotitai vanhusryhmä. Nämä ryhmät ovat hyviä yleisöjä, koska esittelijöiden pitää varautua siihen, että heidän täytyy pystyä viestimään kokonaan suomeksi. MAMKin opiskelijat esittelivät Nojatuolimatkat kahdessa vanhusten palvelutalossa, keväällä Graanin palvelutalossa ja syksyllä Pietarinpirtissä Mikkelisissä. Toinen tavoite on tarjota suomalaisille mahdollisuuksia kohdata maahanmuuttajia ja tietoa eri kulttuureista syntyperäisten kertomana.

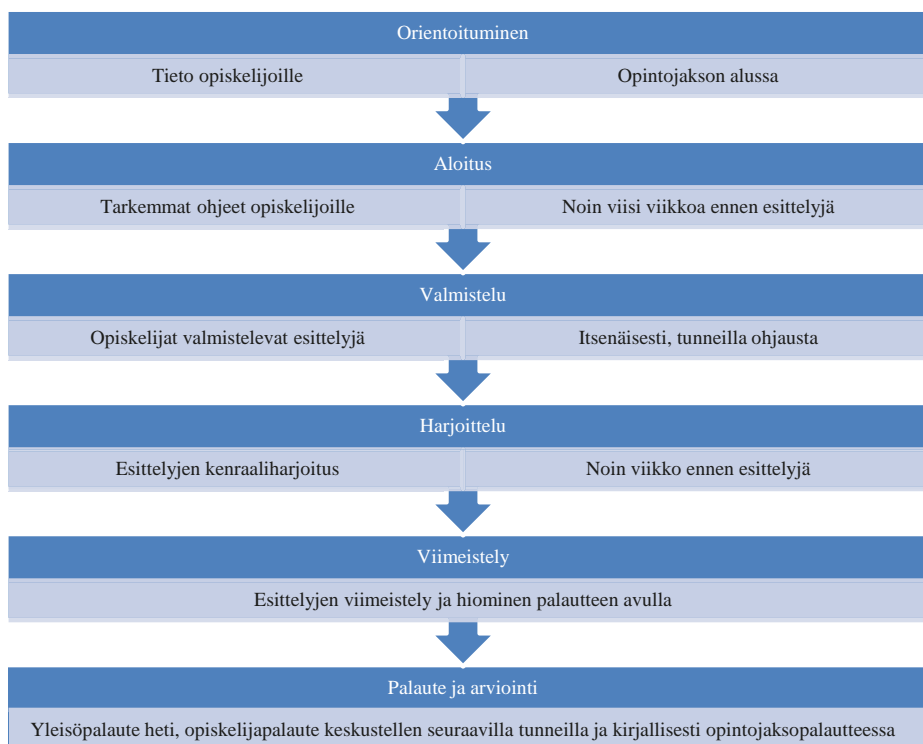
Suunnittelun lähtökohtia

Nojatuolimatkoja päätettiin kokeilla sellaisen opiskelijaryhmän kanssa, joka on jo opiskellut lähes lukuvuoden suomea. Tässä vaiheessa opintoja opiskelijat osaavat jo kielen perusteet melko hyvin, ja viestintätaitojakin on ehditty harjoitella. Suurin osa MAMKin ulkomaalaisista opiskelijoista tulee Venäjältä, joten opiskelijat valmistelivat esitykset ryhminä, joissa ainakin yksi ryhmäläisistä on kotoisin esiteltävästä maasta. Näin esityksiä ei tule yhdellä kertaa monia samasta maasta. SeAMK:n opiskelijat ovat esitelleet Nojatuolimatkat itsenäisesti, mutta päädyimme siihen, että ainakin ensimmäisillä kerroilla opettajan ja ohjaajan on hyvä olla läsnä sekä keräämässä kokemuksia että opiskelijoiden tukena.

Suomen kielen kursseilla, joiden yhteydessä Nojatuolimatkat toteutettiin, oli yhteensä 29 opiskelijaa 12 eri maasta (Armeniasta, Bangladeshista, Irakista, Martiniquelta, Moldovasta, Keniasta, Marokosta, Puolasta, Ranskasta, Venäjältä, Vietnamista ja Virosta). MAMKin englanninkielisten koulutusohjelmien (Business Management, Environmental Engineering ja Information Technology) lisäksi ryhmässä oli Avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoita.

Opiskelijoiden ohjaus, valmistelu ja esittelyt

Opiskelijat saivat tietää Nojatuolimatkoista heti opintojakson alussa ja ohjeet esittelyn valmistelemiseen noin viisi viikkoa ennen esityksiä (kuvio 1). Ohjeena oli kertoa perustiedot maasta ja sen lisäksi valita itse, mihin keskittyä tarkemmin. Yksittäisen esityksen ohjepituus oli noin 15 minuuttia, joten kovin laaja esittely ei voinut olla. Opiskelijat saivat halutessaan käyttää havainnollistamismateriaalia. Ennen varsinaista esittelyä opiskelijat pitivät esittelynsä kenraaliharjoituksena omalle ryhmälle. Näin opiskelijat saivat vielä toisiltaan ja opettajalta vihjeitä viimeistelyyn ja toisaalta yhden esittelykerran lieventämään mahdollista esiintymisjännitystä.

KUVIO 1. Nojatuolimatkat-prosessi opiskelijan näkökulmasta

Opiskelijat esittelivät Nojatuolimatkoilla kahdesti Venäjää ja kerran Bangladeshia, Irakia, Keniaa, Marokkoa, Martiniquea, Moldovaa, Puolaa ja Viroa. Sekä keväällä että syksyllä esiteltiin viisi eri kulttuuria. Kaikissa esityksissä opiskelijat havainnollistivat esittelyään kuvin, joko Power Pointin tai videomateriaalin avulla. Lisäksi joissakin esityksissä oli musiikkia ja yhdessä opiskelijat jopa esittivät näytteen kansantanssista.

Palaute ja arviointi

Keväällä yleisöltä pyydettiin kirjallista palautetta palautelomakkeen avulla. Palautelomakkeessa oli viisi monivalintakysymystä ja tilaa avoimelle palautteelle. Monivalintakysymyksissä kysyttiin esitysten ja tilaisuuden kestosta (liian pitkä/sopiva/liian lyhyt), näkyvyydestä ja kuuluvuudesta (hyvä/huono) ja

mahdollisesta tilaisuuteen uudelleen osallistumisesta (kyllä/ei/ehkä). Syksyn esitykset pidettiin pienessä ja intiimissä tilassa, joten palautelomakkeen sijasta jäimme esitysten jälkeen juttelemaan kuulijoiden kanssa.

Tilaisuuden kokonaispituus arvioitiin pääosin sopivaksi, samoin yksittäisten esitysten pituus. Sen sijaan esitystilan valinnassa pitää huomioida näkyvyys ja erityisesti kuuluvuuteen pitää kiinnittää huomiota: kuuluvuutta piti huonona reilusti yli puolet vastaajista ja näkyvyydestäkin mainitsi useampi. Sen sijaan kyselyyn vastanneista lähes kaikki ainakin harkitsisivat uudelleen osallistumista. Avoimessa palautteessa ja keskustelussa tulikin paljon positiivista palautetta: Ideaa pidettiin hyvänä ja mukavana vaihteluna arkeen. Lisäksi nousi esiin se, että ikäihmisten on vaikea enää matkustaa, joten heistä on mukavaa tehdä tällaisia mielikuvitusmatkoja. Palautteissa mainittiin myös, että tällainen monikulttuurisuustyö on tärkeää. Kehittämistoiveina esitettiin kuuluvuuden parantamisen lisäksi hitaampaa esitystahtia ja enemmän tietoa ihan tavallisesta elämästä.

Opiskelijat pitivät tilaisuutta mielenkiintoisena ja heidän palautteissaan mainittiin myös sen kielitaitoa kohentava vaikutus. Moni todella teki paljon töitä, jotta tulisi ymmärretyksi ja pystyisi sanomaan juuri sen, mitä halusi. Vaikeimpana opiskelijat pitivät yleisön kysymysten ymmärtämistä ja niihin vastaamista, sillä niihin ei täysin pysty ennalta varautumaan.

Kokeilusta käytänteeksi

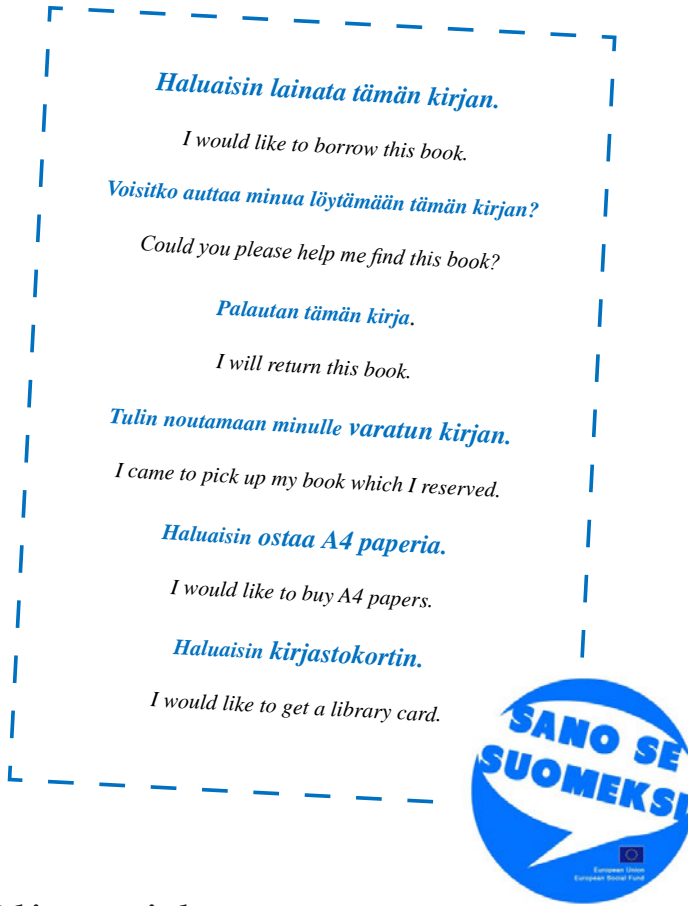
Sekä kuulijoiden että opiskelijoiden palautteet Nojatuolimatkoista ovat rohkaisevia, joten Nojatuolimatkoja kannattaa järjestää jatkossakin. Palvelutalojen lisäksi tai sijasta Nojatuolimatkoja voisi kokeilla myös lasten ja nuorten kanssa. Kohderyhmä kannattaa kuitenkin valita ennen esittelyjen valmistelemista, jotta opiskelijat voivat kohdentaa esityksensä yleisölle. Sisällön, sanavalintojen ja mahdollisen havainnollistamismateriaalin kohdentamista on hyvä painottaa

opiskelijoille. Tärkeää on myös ennen esittelyjä tutustua niin hyvin esittelypaikkaan, että voi varautua mahdollisiin näkyvyys-, kuuluvuus- tai sijoitteluongelmiin.

Hyvänä käytänteenä on harjoitella esittelyjä ennen yleisölle esittämistä. Näissä kahdessa ryhmässä osa esittelyistä kehittyi vielä huomasti harjoituksen ja itse tilaisuuden välissä. Vaikuttaa myös siltä, että esittelyjen valmistelu pienryhmissä toimii hyvin ja vähentää yksittäisen opiskelijan jännitystä. Jatkossa esittelytilaisuutta voisi koettaa saada vuorovaikutteisemmaksi esimerkiksi harjoittelemalla vielä enemmän erilaisiin kysymyksiin vastaamista ja vaikka tutustumalla opiskelijoiden kanssa esittelypaikan arkeen, jolloin kuulijat tuntuisivat tutummilta. Myös esittelyjen jakaminen pariin eri esittelykertaan voisi itsessään vähentää esitysten esitelmämäisyyttä ja jättää paremmin tilaa aidolle vuorovaikutukselle opiskelijoiden ja kuulijoiden välillä. Matka jatkuu.

SANO SE SUOMEKSI -KAMPAJAN AVULLA ROHKAISTIIN ULKOMAALAISIA PUHUMAAN SUOMEA

Sano Se Suomeksi -kampanja toteutettiin Mikkelin ammattikorkeakoulussa vuosien 2011–2012 vaihteessa. Idea kampanjaan lähti Seinäjoen ammattikorkeakoulusta, jossa kampanja oli toteutettu nimellä ”Puhu minulle suomea”. Mikkelissä Kasarmin kampuksella ulkomaalaisten opiskelijoiden ja henkilökunnan työkieli on englanti, mutta opiskelijat opiskelevat suomen kielen alkeet osana tutkintoaan. Opiskelijat kuitenkin harvoin puhuvat suomea ja kampanjan tarkoituksena oli rohkaista ja aktivoida ulkomaalaisia opiskelijoita puhumaan suomen kieltä. Kampanjassa jaettiin sano se suomeksi -rintamerkkejä, joita opiskelijat ja henkilökunta laittoivat rintaansa osoituksena, että he haluavat kommunikoida suomeksi.

KUVIO 2. Tukisanasto ja logo

Kampanjan yhteistyökumppaneiksi pyydettiin Kampuksen kirjastoa, kahviloi-
 ta, opiskelija- ja kansainvälistymispalveluita sekä vieraskielisten koulutusoh-
 jelmien henkilökuntaa. Yhteistyökumppaneiden tiloissa oli tietoa kampanjasta
 ja tukisanastoa (suomi–englanti), johon ulkomaalainen pystyi tarpeen tullen
 tukeutumaan.

Kampanjan lanseeraustilaisuus oli liiketalouden laitoksen projektimestsit -ta-
 pahtuman yhteydessä. Messuilla opiskelijat mm. pystyivät osallistumaan Sano
 se suomeksi -visaan ja heille jaettiin rintamerkkejä ja tietoa kampanjasta. Kam-
 panjassa yhteistyökumppaneille jaettiin tukisanasto, jossa oli toimipisteeseen
 liittyvää sanastoa ja lauseita.

TYÖELÄMÄSERTIFIKAATTIPILOTTI

Keväällä 2011 projektiryhmän tutustuessa Kajaanin ammattikorkeakoulun hyviin käytäntöihin selvisi, että ammatillinen aikuiskouluttaja Amiedu on suunnitellut ja rakentanut työelämäsertifikaatin, joka sisältää keskeisiä asioita suomalaisen työelämän pelisäännöistä sekä suomalaisesta työläinsäädännöstä. Työelämäsertifikaatti on osaamissertifikaatti, ja sen tavoitteena on helpottaa työllistymistä, ja lisätä erityisesti maahanmuuttajien ja ulkomaalaisten työntekijöiden tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Oikeudet saamissertifikaatin käyttöön ostetaan koulutusorganisaatiokohtaisesti ja sertifikaatin käyttöön koulutetaan yhdyshenkilöt.

Etelä-Savossa sertifikaatin on ottanut käyttöön Etelä-Savon ammattiopisto, joka järjesti testaustilaisuuden MAMKin ulkomaalaisille opiskelijoille keväällä 2012. MAMKissa sertifikaattia testattiin 11 hengen pilottiryhmällä, johon sai osallistua tutkintoa suorittavia ulkomaalaisia opiskelijoita. Ennen sertifikaatin suorittamista maahanmuuttajille järjestetään yleensä koulutus, jossa he opiskelivat sertifikaatin sisältöä. MAMKissa ammattikorkeakouluopiskelijat opiskelivat sertifikaatin sisällön itsenäisesti. Sertifikaattitesti järjestettiin kaikille opiskelijoille samanaikaisesti. Sertifikaattitesti kesti 60 minuuttia ja sisälsi 40 kysymystä. Testi suoritettiin tietokoneella, ja se sisälsi nelivalintakysymyksiä. Testin pystyi tekemään neljällä eri kielellä ja opiskelija sai sertifikaattitodistuksen läpäistyään testin. Todistus tulostettiin sillä kielellä, jolla opiskelija suoritti testin, ja sen vuoksi MAMKin opiskelijoita kehoitettiin tekemään testi joko suomen tai englannin kielellä, jotta työnantajat ymmärtäisivät todistuksen sisällön.

Opiskelijat arvioivat työelämäsertifikaattia

Testin jälkeen opiskelijoita pyydettiin arvioimaan työelämäsertifikaattitestin sisältöä, sen suorittamista ja sertifikaatin hyötyjä ammattikorkeakouluopis-

kelijan näkökulmasta. Suurin osa testin suorittajista oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita, jonka vuoksi suurin osa vastaajista ei ollut suorittanut harjoittelujaksoa ennen testiä. Testin suorittajat olivat kansalaisuudeltaan pääosin venäläisiä ja vietnamilaisia, mutta joukossa oli myös yksittäisiä kansalaisuuksia Euroopasta ja Aasiasta. Opiskelijat olivat asuneet Suomessa 1-3 vuotta eli oman opiskeluaikansa. Opiskelijat, jotka eivät olleet suorittaneet harjoittelujaksoa, halusivat suorittaa sen joko Suomessa tai Euroopassa. Opiskelijat halusivat löytää harjoittelupaikan Suomesta ja sen vuoksi hakeutuivat suorittamaan sertifikaattia.

Testin suorittamiseen vaadittiin 36/40 pistettä. Työelämäsertifikaattitestin suoritti 11 opiskelijaa, joista seitsemän läpäisi testin ensimmäisellä yrittämällä. Kahdesta yrittämästä huolimatta 4 opiskelijaa ei päässyt testiä läpi. Hylätyn testituloksen saaneet saivat 29–33 pistettä, eli he pääsivät hyvin lähelle testin läpäisyrajaa. Testin ajankohta toukokuu oli opiskelijoiden mielestä hyvä, mutta yksi opiskelija kommentoi, että testin suorittaminen olisi ollut järkevämpää esimerkiksi helmikuussa, jolloin opiskelijat etsivät harjoittelupaikkoja. Vastajat olivat saaneet etukäteen tarpeeksi tietoa työelämäsertifikaatista, ja heillä oli tarpeeksi aikaa perehtyä työelämäsertifikaatin materiaaliin. Kymmenen opiskelijaa suoritti sertifikaatin englannin kielellä ja yksi venäjän kielellä. Vastajien mukaan oppimateriaali oli selkeä ja looginen. Yhden vastaajan mukaan materiaalissa oli eroja englannin- ja venäjänkielissä versioissa sekä osa tiedoista oli hänen mukaansa vanhaa.

Opiskelijat arvioivat omaa panostaan materiaalin opiskelussa, ja suurimman osan mielestä heidän oma panostuksensa oli hyvä tai tyydyttävä. Testiaika, yksi tunti, oli kaikkien vastaajien mielestä sopivan mittainen, ja kaikilla vastaajilla on tarpeeksi aikaa vastata ja tarkastaa kaikki vastaukset. Testin kysymykset olivat heidän mielestään muotoiltu ymmärrettävästi, ne olivat asianmukaisia ja keskeisiä. Opiskelijoiden mukaan kysymykset eivät olleet liian vaikeita. Työelämäsertifikaatin suorittamisen hyötyinä opiskelijat näkivät paremman

tietämyksen Suomen työlaista, työelämän säännöistä ja työkuulttuurista. Muutamien vastaajan mukaan he uskovat sertifikaatin suorittamisesta olevan hyötyä, kun he hakevat harjoittelu- tai työpaikkaa. Kaikki vastaajat ajattelivat, että sertifikaatin suorittamisesta on hyötyä tulevaisuudessa. Opiskelijat arvioivat, että työnhaku Suomessa helpottuu, kun työnantaja huomaa, että ulkomaalainen on perehtynyt Suomen työkuulttuuriin, tapoihin ja lakeihin.

LÄHTEET

Aalto, Pirjo 2003. Ulkomaiset tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa. Korkeakoulujen politiikat ja käytännöt. Occasional paper 2a/2003. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO.

Mikluha, Arja 1996. Työkulttuurit. Avain menestykseen kansainvälisessä liiketoiminnassa. Helsinki: TT-Kustannustieto Oy.

Opetusministeriö 2010. Opetusministeriön julkaisuja 2009:21. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015. WWW-dokumentti. http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2009/Korkeakoulujen_kansainvalistymisstrategia_2009_2015.html. Ei päivitystietoja. Luettu 21.1.2013.

YSTÄVÄPERHETOIMINTA SUOMEN KULTTUURIIN JA KIELEEN TUTUSTUTTAJANA

Kähkönen Anna

Ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden on haastavaa luoda kontakteja alueen väestöön opiskelupaikan ulkopuolella. Suomessa useassa korkeakoulussa on järjestetty ystäväperhetoimintaa, jonka ajatuksena on löytää kansainvälisille tutkinto- ja vaihto-opiskelijoille paikalliset ystäväperheet. Toiminnan tavoitteena on integroida ulkomaalaisia opiskelijoita alueelle ja antaa opiskelijoille ja perheelle mahdollisuuden tutustua toistensa kulttuureihin ja kieleen. Toiminta on vapaaehtoista ja sitä koordinoivat korkeakoulut, usein niiden kansainvälistymispalvelut.

Mikkelin ammattikorkeakoulussa toiminta aloitettiin tammikuussa 2012, jolloin 21 paikallista perhettä otti vastaan 23 kansainvälistä opiskelijaa. Toiminnasta kiinnostui myös Aalto Yliopiston Mikkelin kampus, jossa opiskelee myös ulkomaalaisia opiskelijoita. Yhteistyö aloitettiin keväällä 2012 ja toisella hakukierroksella myös Aalto yliopiston opiskelijat hakivat mukaan toimintaan. Syksyn 2012 hakukierroksella toimintaan haki mukaan yli 30 perhettä ja 40 opiskelijaa.

Ystäväperhetoiminta palvelee niin opiskelijaa, korkeakoulua kuin alueen väestöä. Alueella on asukkaita, jotka ovat aikaisemmin kyselleet mahdollisuudesta osallistua ko. toimintaan. Toiminnasta kiinnostunut paikallinen väestö haluaa kehittää ja ylläpitää kielitaitoa, tutustua uusiin kulttuureihin ja auttaa kansainvälisiä opiskelijoita sopeutumaan Suomen kulttuuriin ja tapoihin. Korkeakoulun hyötynä on opiskelijoiden parempi sitoutuminen ja verkostoituminen alueelle, minkä toivottaan vähentävän siirtohakemuksia suurten kasvukeskusten korkeakouluihin. Ensisijaisesti toiminnasta kuitenkin hyötyy

opiskelija. Opiskelijalla on ainutlaatuinen mahdollisuus tutustua Suomen ja eteläsavolaiseen kulttuuriin sekä suomen kieleen. Opiskelija saa korkeakoulun ulkopuolisia verkostoja, jotka parhaimmillaan voivat auttaa opiskelijaa löytämään työmahdollisuuksia tai kontakteja harjoittelupaikan löytymiseen. Perhe pystyy auttamaan ja ohjaamaan opiskelijaa käytännön asioissa ja perehdyttämään maan tapoihin.

Ystävänä voi olla lapsiperhe, sinkku, eläkeläispariskunta, yksinhuoltaja, lapseton pari eli kaikki halukkaat voivat osallistua mukaan toimintaan. Tapaamiset jokainen järjestää omaan aikatauluunsa sopiviksi. Toiminta voi olla osallistumista normaaliin perhearkeen, yhteistä harrastustoimintaa, mökkeilyä tai vaikka ruoan laittoa. Ystäväperheellä on mahdollisuus tutustua opiskelijan omaan kulttuuriin. Yhteinen kommunikointikieli on yleensä englanti, mutta se voi kielitaidon mukaan olla myös jokin muu vieras kieli, kuten ranskan, espanjan, venäjän tai saksan kieli.

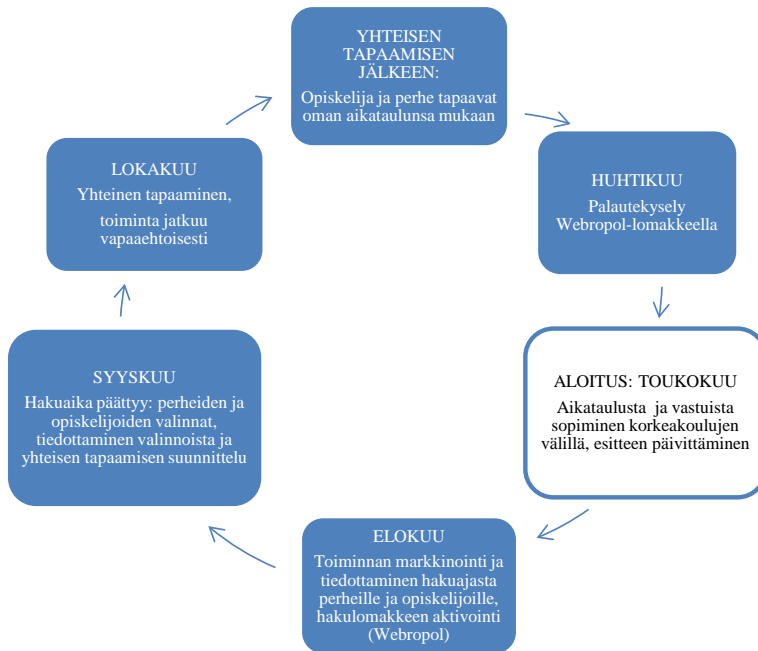
Ystäväperheteroiminnan käytännönjärjestelyt

Toiminnalle on luotu säännöt (liite 1), jotta välttyttäisiin väärinkäsityksiltä ja jotta kynnys toimintaan osallistumiselle olisi mahdollisimman matala. Opiskelijapalautteen mukaan paras aika aloittaa toiminta on syksyllä, jolloin uudet opiskelijat aloittavat koulun käynnin ja suurin osa vaihto-opiskelijoista aloittaa opinnot.

Hankkeen aikana koko hakuprosessia on hoitanut yksi henkilö opiskelijaharjoittelijoiden avustamana. Koko prosessi alkaa keväällä sopimalla hakuaika toimintaan ja päivittämällä toiminnan esitteet (kuvio 1). Sama henkilö on hoitanut myös tiedottamisen korkeakoulun sisällä ja paikallisessa mediassa. Perheitä on haettu pääasiassa järjestöjen, omien henkilökohtaisten kontaktien, mediatiedotteiden, jaettavan esitteen, korkeakoulujen verkkosivujen ja sosiaalisen

median välityksellä. Lisäksi alueen paikallisradio on haastatellut molemmilla hakukierroksilla toiminnan koordinaattoria. Uusille opiskelijoille toiminnasta on tiedotettu valintakirjeen mukana ja opiskelijoiden orientaatioviikolla elokuun lopulla.

Haku aika toimintaan alkaa elokuun alusta ja päättyy syyskuun alkuviikoilla. Hakulomakkeet on luotu sähköisesti (liitteet 2 ja 3), mikä helpottaa ja nopeuttaa hakemusten käsittelyä. Hakuajan päättymisen jälkeen perheet ja opiskelijat sovitetaan yhteen hakulomakkeiden tietojen perusteella. Tiedottaminen perheille ja opiskelijoille hoidetaan myös sähköpostin ja puhelimen välityksellä, mikä nopeuttaa tiedonkulkua. Kahdella ensimmäisellä hakukierroksella opiskelijahakemuksia on tullut enemmän kuin perheiden hakemuksia, minkä vuoksi jokainen halukas perhe on otettu mukaan toimintaan. Osalle perheitä on annettu kaksi opiskelijaa, jotta mahdollisimman moni opiskelija pääsisi mukaan toimintaan. Hakulomakkeessa opiskelijoille ja perheille ilmoitetaan ensimmäisen tapaamisen ajankohta, joka on noin 2–3 viikkoa hakuajan päättymisen jälkeen. Hakuajan päättymisen ja yhteisen tapaamisen välisenä aikana tehdään opiskelija- ja perhevalinnat. Valinnoista ilmoitetaan sähköpostilla ja samassa viestissä lähetetään kutsu iltatilaisuuteen. Perheitä ja opiskelijoita pyydetään ilmoittamaan, jos he eivät pysty osallistumaan yhteiseen tilaisuuteen. Tässä vaiheessa perheelle ilmoitetaan perustiedot opiskelijasta (kansalaisuus, sukupuoli, koulutusohjelma ja koulu sekä opiskelijan nimi). Opiskelijoille ei ole tässä vaiheessa kerrottu perheen tietoja, sillä se olisi työllistänyt toiminnan koordinaattoria liikaa. Tietojen ilmoittamatta jättäminen antaa myös pelivaraa niihin tilanteisiin, jos perhe jostain syystä päättää jättäytyä pois toiminnasta ennen opiskelijan tapaamista. Niissä tapauksissa perheen vaihtaminen ei työllistä liikaa, sillä opiskelija ei tiedä perheen vaihtamisesta ja hänelle ei tarvitse ilmoittaa vaihdoksesta.

KUVIO 1. Ystäväperhetoiminnan vuosikello

Kuviosta 1 selviää ystäväperhetoiminnan koko vuoden toiminta. Yhteisen tapaamisen jälkeen opiskelija ja perhe tapaavat oman aikataulunsa mukaisesti, ja keväällä heiltä kysytään palautetta toiminnan kehittämiseen.

Ystäväperhetoiminnan kehittäminen

Opiskelijoilta ja perheiltä on kysytty palautetta toiminnan kehittämiseksi kyselyillä ja haastattelemalla sekä perheitä että opiskelijoita. Palaute sekä perheiltä että opiskelijoilta oli positiivista ja niissä kannustettiin jatkamaan toimintaa.

Ystäväperheet haluavat tutustua uuteen kulttuuriin ja käyttää kielitaitoa

Ystäväperhetoimintaan osallistui vuoden 2012 aikana yhteensä 54 perhettä. Sosionomiopiskelijat Merja Orbinsky ja Johanna Pirinen tekivät sekä sähköisen kyselyn että haastattelivat toimintaan mukaan tulleita perheitä. Haastattelui-

hin osallistui yhteensä kuusi suomalaista perhettä ja kyselyyn vastasi yhdeksän perheen edustajaa. Lisäksi sosionomiopiskelijat havainnoivat lokakuussa pidettyä perheiden ja opiskelijoiden yhteistä tapaamistilaisuutta.

Perheet olivat saaneet tiedon toiminnasta pääasiassa Etelä-Savon radion haastattelun ja Etelä-Savon radion nettisivujen kautta. Kyselyyn vastanneet perheiden koko vaihteli yhdestä viiden hengen perheisiin. Suurin osa perheistä asui joko Mikkelin keskustassa tai taajamassa 3–6 km:n päässä keskustasta. Ensivaikutelma toiminnasta oli perheiden mukaan jännittävä ja myönteinen. Perheet pitävät toimintaa positiivisena ja haluavat tarjota kansainvälisille opiskelijoille mahdollisuuden aitoon vuorovaikutukseen suomalaisten kanssa ja mahdollisuuden tutustua suomalaiseen kulttuuriin. Suurimpia syitä toimintaan mukaan osallistumiselle olivat uuteen kansalaisuuteen tutustuminen, kielen harjoittelun mahdollisuus ja omien lasten kasvattaminen kohtaamaan eri kansalaisuuden edustaja. Lisäksi monilla perheillä oli toive saada jakaa tietoa opiskelijalle Suomen yhteiskunnasta ja elämästä eli puhtaasti vastavuoroisuuden periaate. Useimmilla perheillä oli omia kokemuksia vaihto-oppilasvuosisista vieraassa kulttuurissa asumisesta, ja tätä kautta oli syntynyt halu helpottaa ulkomaalaisia sopeutumaan Suomeen ja Mikkeliin.

Perheillä ei ollut etukäteen toivetta kansalaisuudesta. Perheiden mukaan toiminta oli myös hyvin järjestettyä ja toimivaa. Kaikki perheet saivat riittävästi etukäteistietoa toiminnasta ja heille riitti etukäteen tieto opiskelijan nimestä, sukupuolesta, kansalaisuudesta ja koulutusohjelmasta, jossa hän opiskeli. Muutamat perheet olisivat halunneet tietää lisäksi opiskelijan iän ja harrastukset.

Ystäväperhetoiminnassa järjestetään tilaisuus, jossa opiskelijat ja perheet tapasivat toisensa ensimmäistä kertaa. Tilaisuudessa projektin koordinaattorit kertoivat toiminnasta ja sen säännöistä. Puolet vastaajista oli sitä mieltä, että järjestettyjä tilaisuuksia pitäisi olla useampia ja ehdottivat yhteiseksi toiminnaksi muuan muassa yhteistä liikuntaa, keilailua ja ruoanlaittoa. Tämä tapaaminen

olisi hyvä järjestää jonkin ajan kuluttua toiminnan käynnistämisestä. Tapahtumassa olisi hyvä vaihtaa ajatuksia ja kokemuksia muiden toiminnassa mukana olijoiden kesken. Tapaamisen toivottiin olevan vapaamuotoista jutustelua esimerkiksi pelailun merkeissä. Samassa tilaisuudessa olisi mahdollisuus saada vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin. Yksi vastaaja ehdottaa, että tapaamisia voisi järjestää ulkomaalaisten tärkeiksi kokemien teemojen ympärille, kuten harrastusten, työllistymisen ja erilaisten käytännön ongelmien ratkomiseksi. Perheet myös ymmärtävät sen, että tapahtumien järjestäminen vie aikaa ja energiaa, joten niiden järjestäminen ei ole välttämätöntä. Yhteisessä tilaisuudessa perheille ja opiskelijoille jaettiin toiminnan säännöt. Nämä säännöt koettiin tarpeeksi informatiiviseksi ja hyödylliseksi.

Perheiden kokemukset toiminnasta

Ystäväperheiden avoimen palautteen mukaan molempien kiireelliset aikataulut koettiin haastaviksi. Erilaisuus ja kulttuurierot ovat auttaneet ymmärtämään erilaisuutta. Perhe on tuonut esille omia suomalaiseseen kulttuuriin ja suomalaisuuteen liittyviä asioita, ja he ovat tutustuneet opiskelijan kulttuuriin muun muassa ruoan ja leivonnaisten kautta. Kielitaidon koetaan elpyneen ja aktiviteetteina mainitaan mm. retket laavulle ja urheiluharrasteet. Yhden perheen mielestä toiminta pitäisi aloittaa jo syyslukukaudella, jotta olisi mahdollisuus tavata opiskelijaa useammin. Lisäksi jos opiskelija ei mene kotimaahansa joulun ajaksi olisi perheellä mahdollisuus kutsua opiskelija kylään joulun pyhien aikaan, sillä joulun ja vuodenvaihde ovat aikoja, jolloin koti-ikävä saattaa yllättää.

Kaikki kyselyyn vastanneet perheet olivat tavanneet opiskelijan yhteisen tapaamisen jälkeen ja tapaamisia oli kertynyt yhdestä yli viiteen kertaan kolmen kuukauden aikana. Kaikki perheet olivat kokeneet toiminnan antoisaksi ja heidän mielestään toimintaa ei pitäisi kontrolloida. Perheiden mukaan sekä opiskelijat että perheet ovat olleet aktiivisia osapuolia toiminnassa ja vain muutama

vastaaja on kokenut kulttuurierot haastaviksi. Ne, jotka kokivat kulttuurierot haastavina, kertoivat että tapaamisia on ollut vaikea järjestää kiireisten aika-
taulujen vuoksi. Yhden vastaajan mukaan ikäero opiskelijan ja perheen välillä koettiin liian suureksi ja kemia ei kohdanneet heidän välillään. Yhden vastaajan mukaan opiskelijan motiivi osallistua toimintaan oli löytää harjoittelu-
paikka ja yksittäisen henkilön mahdollisuudet vaikuttaa opiskelijan työpaikan saamiseen ovat rajalliset ja haastava tekijä ystävyysjatkumisen kannalta.

Osa perheistä, jotka olivat toimineet ystäväperheenä vuoden ajan, olivat edelleen yhteydessä opiskelijaan muun muassa sosiaalisen median välityksellä. Ajan riittämättömyys oli yleensä syynä jättäytyä pois toiminnasta. Toiminnan lopettaneet perheet eivät kuitenkaan poissulkeet mahdollisuutta jatkaa toiminnassa myöhemmin. Yleisesti perheet kokivat toiminnan positiiviseksi eikä pettymyksiä ja väärinkäsityksiä ollut koettu.

Opiskelijoiden kokemukset toiminnasta

Toimintaan osallistui yhteensä 63 ulkomaalaista opiskelijaa vuoden 2012 aikana. Näistä opiskelijoista tyttöjä oli 41 ja poikia 22. Eri kansalaisuuksia oli yhteensä 15, joista suurimpia kansalaisuusryhmiä olivat venäläiset, vietnamlaiset, kiinalaiset ja ranskalaiset. Kahdeksan opiskelijaa vastasi Business management -opiskelijoiden Valeria Marusevan ja Alexandra Kugaevskayan tekemään kyselyyn ystäväperhetoiminnasta, jonka lisäksi seitsemän opiskelijaa haastateltiin. Kyselyyn vastanneista kolme oli miehiä ja kahdeksan naisia vastaajien keski-ikä ollessa 20 vuotta. Opiskelijat osallistuivat mukaan toimintaan, koska he olivat kiinnostuneita Suomen kulttuurista, halukkaita oppimaan ja harjoittelemaan suomen kieltä, halu löytää uusia ystäviä ja viettää heidän kanssaan aikaa. Kyselyn vastausten mukaan tytöt ovat enemmän kiinnostuneita tutustumaan uuteen kulttuuriin ja saamaan uusia kokemuksia. Noin puolet vastanneista oli tavannut ystäväperheen neljä kertaa ja muutama vastaaja kuusi kertaa.

Opiskelijoiden mukaan sekä opiskelijat että perheet olivat molemmat aktiivisia osapuolia kommunikoidessaan toistensa kanssa, mutta muutama opiskelija kertoi itse olleensa aktiivisempi osapuoli. Melkein kaikki kyselyyn vastanneet ja osa haastatelluista olisi halunnut tietää jotain perheestään ennen ensimmäistä tapaamista, kuten perheenjäsenten lukumäärän, iät ja ammatit sekä perheen harrastukset, lemmikkieläimet ja kuinka he viettävät vapaa-aikaa. Muutaman opiskelijan mukaan ennakkotietoa perheestä ei tarvita, koska se tekee ensimmäisestä tapaamisesta mielenkiintoisemman ja jännittävämmän, kun osapuolet eivät tiedä toisistaan mitään.

Suurin osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista on sitä mieltä, että ammattikorkeakoulun pitäisi järjestää yhteisiä aktiviteetteja opiskelijoille ja perheille. Opiskelijoiden mukaan toiminta voisi olla sisä- tai ulkotiloissa esim. liikunnan parissa. Yksi opiskelija ehdotti teatteriesitystä, jossa opiskelijat ja ystäväperheiden jäsenet esiintyvät erilaisissa rooleissa. Kaikki opiskelijat olivat kuitenkin sitä mieltä, että toiminnan koordinaattorin ei tarvitse aktiivisesti kommunikoida perheiden ja opiskelijoiden kanssa. Haastatellut opiskelijat olivat kuitenkin pääasiassa sitä mieltä, että järjestävän organisaation ei tarvitse järjestää tapahtumia, sillä toiminta on opiskelijan ja perheen välinen asia. Lisäksi opiskelijoiden mielestä tilaisuuksien järjestäminen on työlästä koordinaattorille. Kuusi opiskelijaa kahdeksasta oli erittäin tyytyväisiä ystäväperhetoimintaan ja kahdella opiskelijalla oli neutraali suhtautuminen. Opiskelijoiden mielestä paras aika aloittaa toiminta on syksyllä, kun uudet tutkinto-opiskelijat ja vaihto-opiskelijat aloittavat opinnot.

Yleisesti ystäväperhetoiminta on auttanut vastaajia integroitumaan suomalaiseen kulttuuriin ja edistänyt suomen kielen opiskelua. Opiskelijoiden mielestä toiminta antoi heille mukavan mahdollisuuden oppia suomalaisista ja heidän elämäntyylistään sekä perhetraditioista, oppia suomea ja viettää aikaa mielekkäällä tavalla. Haasteena toiminnassa oli yhteisen ajan löytäminen. Opiskelijat

olivat kiireisiä opintojensa vuoksi, ja perheillä oli omat kiireensä. Yksi opiskelija mainitsi, että perheen kielitaito oli ollut heikko ja kommunikointi oli vaikeaa.

Opiskelijoiden mukaan ystäväperhetoimintaa tulisi markkinoida näkyvämmiin kampuksella, sillä kaikki opiskelijat eivät olleet huomanneet ilmoitusta opiskelijoiden intranetissä eivätkö olleet kuulleet toiminnasta henkilökunnalta. Opiskelijat ehdottivat, että toimintaa mainostetaan postereilla ja flajereilla. Toiminnasta tulisi myös tiedottaa uusien opiskelijoiden orientaatioviikolla, jolloin opiskelijat ovat innokkaita ja valmiita uusiin haasteisiin. Opiskelijoiden mukaan yhteinen tilaisuus toiminnan alussa oli järjestetty hyvin ja ilmapiiri tilaisuudessa oli hyvin lämmin. Opiskelijat tykkäsivät musiikkiesityksestä, sillä se antoi myös yhden aiheen keskustelulle ystäväperheen kanssa. Opiskelijat myös korostivat opiskelijan ja perheen valintatilannetta, sillä osa opiskelijoista olisi halunnut ystäväkseen lapsiperheen tai perheen, jossa on lemmikkejä. Opiskelijoiden hakulomakkeessa pitäisi kysyä enemmän opiskelijan mieltymyksiä ja toiveita perheestä. Lisäksi hakulomakkeessa voisi olla kohta, jossa kysytään, haluaako opiskelija taustatietoa perheestä ennen ensimmäistä tapaamista. Taustatieto voisi sisältää iän, ammatin, perheenjäsenet, harrastukset ja syyn miksi perhe haluaa olla mukana toiminnassa. Palautteen mukaan toimintaa tulisi markkinoida aktiivisemmin myös vaihto-opiskelijoille.

Pohdintaa

Ystäväperhetoiminta aloitettiin vuosi sitten, ja osallistujamäärän ja palautteen perusteella toiminnalle oli tarvetta Mikkelissä. Ammattikorkeakoulun näkökulmasta myös koulutusohjelmat hyötyvät toiminnasta, sillä se lisää opiskelijoiden tyytyväisyyttä ja kannustaa myös opiskelemaan suomen kieltä. Opiskelijalla on mahdollisuus tutustua suomalaisiin tapoihin ja kulttuuriin, mikä helpottaa opiskelijaa hakemaan harjoittelu- ja työpaikkaa suomalaisesta yrityksestä tai organisaatiosta.

Haasteena toiminnan järjestämisessä on ajankäytön hallinta ja toiminnasta kiinnostuneen koordinaattorin löytäminen. Ystäväperheiden rekrytointi ja toiminnasta tiedottaminen vie paljon aikaa. Riskinä on, että perheiltä ei tule tarpeeksi hakemuksia. Ongelmia on pyritty välttämään luomalla ohjeet toimintaan. Ohjeissa mainitaan muun muassa, että toiminta on vapaaehtoista toimintaa eikä perhe ole velvollinen kustantamaan opiskelijan koulunkäyntiä, asuntoa tms. Perhe ei myöskään voi käyttää opiskelijaa työvoimana, jos siitä ei sovita erikseen. Toiminnassa ei ole kuitenkaan ilmennyt muita ongelmia kuin kommunikointihaasteet ja yhteisen ajan löytäminen.

Ystäväperhetoiminta on kuitenkin koettu jännittävänä ja miellyttävänä tapana tutustua uusiin kulttuureihin. Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat jo aikuisia, joten heille on suhteellisen helppo järjestää toimintaa, joka jatkuu omalla painollaan. Ystäväperhetoimintaa voisi kehittää niin, että sitä markkinoidaan myös alueen yrityksille. Näin yritykset voisivat ottaa kummiopiskelijan ja oppia vähitellen toimimaan monikulttuurisessa ympäristössä. Yritysten ja opiskelijoiden välinen ystäväperhetoiminta voisi madaltaa opiskelijoiden harjoittelurekrytointin kynnystä.

LIITE 1**Ystäväperheteroiminnan säännöt****Friend Family Activity Guidelines**

1. The Friend Family Activity -programme aims to promote internationalization and knowledge of new cultures among both the students and host families.
2. The Friend Family Activity -programme is voluntary, and the students and families themselves decide how and when they meet.
3. The friend family and student are introduced to each other in the following way: they will be given each other's contact information and the first meeting will be arranged by the staff of Mikkeli University of Applied Sciences and Aalto University School of Economics Mikkeli Campus. After that, the families and students get together at their convenience.
4. The family has no financial obligations towards the student; studies, accommodation and recreational activities are paid by the student himself or herself.
5. The family may not use the student as workforce (e.g. as a baby sitter) unless both parties consent to the arrangement and conclude a written agreement.
6. The well-being, safety and cultural differences of both parties must always be taken into consideration.
7. If some problems or questions arise, the family and the student should turn to the responsible staff of the home university of the student in Mikkeli.

Feedback will be collected from the families and students in writing during the spring/autumn 201x. This will help to develop and improve the programme.

Contact information:

LIITE 2**Opiskelijoiden hakulomake****Get a local Friend Family in Mikkeli!**

The **Friend Family Activity** gets together international students and families in Mikkeli. The aim is to help foreign students learn more about the Finnish culture and family life. In addition, the students can make a great impression of their countries' image on the host families.

Foreign degree, double degree and exchange students at Mikkeli University of Applied Sciences and at Aalto University, Mikkeli Campus are eligible for the Friend Family Activity. You can apply for the friend family by filling in and submitting the application form by e-mail by **14 September** to your schools contact person (below). The selection of the students will be done by 21 September 2012 and the students are informed by e-mail.

Unfortunately, we cannot guarantee a friend family for every applicant. Families are assigned to students in order of application, taking into consideration the requests of both the families and the students.

A get-together event will be organized for all of the friend families and students 3rd of October at Kasarmin Kampus, Mikkeli.

Contact at MUAS

Name, position and contact information

Contact at Aalto University, Mikkeli Campus

Name, position and contact information

LIITE 2**Opiskelijoiden hakulomake****APPLICATION FOR FRIEND FAMILY**

Fill in this form electronically or type in clear handwriting.

First name: _____ Last name: _____

University: _____

Degree Programme: _____

Status:

- degree student
 double degree student
 exchange student

Gender: Male Female

Age: _____

Duration of stay in Finland: from (d/m/y) _____ to (d/m/y) _____

Home town and country: _____

Native language: _____

Other languages: _____

Address in Finland: _____

E-mail address: _____

Mobile number: _____

Do you have any special interests and/or hobbies?

Any special wishes concerning the family?

Do you have any allergies (e.g. pets, food)? Yes No

Please, specify: _____

I allow my contact information to be given to the host family candidate.

Date: _____ Signature _____

Return the application form by 14 September to firstname.lastname@mamk.fi
This application is binding.

LIITE 3**Perheiden hakulomake****HAKEMUS YSTÄVÄPERHEEKSI**

Mikkelin Ammattikorkeakouluun ja Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun Mikkelin kampukselle saapuu joka lukuvuosi ulkomaalaisia tutkinto- ja vaihto-opiskelijoita ympäri maailman. Haemme heille ystäväperheitä Mikkelin alueelta. Ystäväperhetoiminnan tarkoituksena on tutustuttaa opiskelija suomalaiseen kulttuuriin, kieleen ja elämäntapaan paikallisen ystävän mukana. Ystävänä voi olla perhe, sinkku, eläkeläispariskunta, yksinhuoltaja, lapseton pari – siis kaikki halukkaat voivat toimia Ystävänä! Tapaamiset jokainen järjestää omaan aikatauluunsa sopiviksi. Toiminta voi olla osallistumista normaaliin perhearkeen, yhteistä harrastustoimintaa, mökkeilyä tai elokuvien katsomista. Tämä on myös oiva mahdollisuus päästä kurkistamaan opiskelijan omaan kulttuuriin. Yhteinen kommunikointikieli on yleensä englanti, mutta se voi kielitaidon mukaan olla myös jokin muu vieras kieli (esim. ranska, espanja, venäjä, kiina).

Heräsikö mielenkiintosi? Lomakkeen palautus **14.9. mennessä** osoitteeseen:

Mikkelin ammattikorkeakoulu

Yhteystiedot

Nimi: _____

Osoite: _____

puh: _____ sähköposti: _____

Perheenjäsenet: _____

kotieläimet: _____

Kielitaito: _____

Harrastukset: _____

Opiskelijaa koskevia toiveita: _____

Päiväys: _____ Allekirjoitus: _____

Mikkelin ammattikorkeakoulu ja Aalto yliopisto järjestävät perheille ja opiskelijoille ensimmäisen tapaamisen 3.10. iltatilaisuutena Kasarmin kampuksella Mikkelissä. Lisätietoa tilaisuudesta lähetetään ystäväperhetoimintaan osallistuville hakuajan päätyttyä.

Lisätietoja ystäväperhetoiminnasta:

yhteystiedot

HANKKEEN ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Keto Ulla ja Kähkönen Anna

YLEISTÄ HANKKEEN ARVIOINNISTA

Arviointi on hankkeen olennainen osa, koska se auttaa toteuttamaan hankkeen niin, että asetetut tavoitteet saavutetaan. Arvioinnilla ohjataan hankkeeseen liittyvää toimintaa ja lisätään toiminnan tehokkuutta. (Kantola ym. 2009, 15.) Arvioinnin motiivit voivat olla ulkoisia tai sisäisiä. Ulkoisia motiiveja ovat esim. rahoittajalle tapahtuvaan raportointiin liittyvät seikat, ja sisäisen arvioinnin motiivina on toiminnan kehittäminen ja pyrkimys tavoitteiden saavuttamiseen.

Arviointiin liittyviä käsitteitä määritellään Kuitusen ja Hyytisen (2004, 21) mukaan seuraavasti: Tulos nähdään tutkimushankkeen konkreettisena lopputuloksena, tutkimustuloksena. Tuotos on konkreettinen tuote, joka rakentuu tutkimustuloksen pohjalle, esimerkiksi hankkeesta syntynyt kirjallinen raportti kuvaamaan hankkeen lopputuloksia. Hankkeen vaikutuksia ovat epäsuorat tuotteet, tapahtumat, olosuhteet ja/tai muutokset, jotka ovat seurausta suorista lopputuloksista ja aiemmista TKI-vaikutuksista. Vaikuttavuudella ymmärretään laajoja ja yleisiä yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia, jotka kuvaavat mm. sitä, missä määrin intervention, esim. ohjelman, politiikan tai organisaation vaikutukset ovat edistäneet sen erityisten ja yleisten tavoitteiden saavuttamista.

Hankearviointi on ns. kehittävä arviointia, joka tukee päätöksentekoa ja toiminnan kehittämistä ja jatkuvaa parantamista. Hanketoimijat osallistuvat arviointiin, ja näin sitoutuminen kehittämiseen alkaa jo arviointivaiheesta. Arvioitsijoina ovat projektissa toimivat henkilöt, ohjausryhmä, yh-

teistyökumppanit, tulosten ja tuotosten käyttöönottajat, kohderyhmään kuuluvat, rahoittajat ja tilaajat. Lisäksi arviointia voivat tehdä ulkoiset arvioijat. Arviointia voidaankin jäsentää sen mukaan, ketkä arviointia tekevät. Ulkoinen arvioitsija on hankkeen ulkopuolinen taho. Sisäisen arvioinnin toimijat ovat hankkeessa mukana olevia. (Kivipelto 2008, 17.) Tässä yhteydessä sisäisten arvioijien tekemää arviointia nimitetään itsearviointiksi. Itsearviointia kannattaa toteuttaa jo projektin aikana, jolloin arvioidaan projektiprossia. Hankkeen loppuvaiheen itsearvioinnissa puolestaan arvioidaan projektin tuloksia, tuotosta, vaikutuksia ja vaikuttavuutta. Itsearvioinnin onnistumisen edellytyksiä Laamasta (1997, 39) mukailten ovat mm.:

- itsearviointi ei ole erillinen toimenpide, vaan se on kiinteä osa hankkeen toteutusta
- tehdyn itsearvioinnin kehittämiskohteet johtavat kehittämistoimenpiteisiin hankkeen aikana ja uusissa hankkeissa
- itsearviointiin osallistuvat ”oikeat” henkilöt ja heillä on aikaa ja osaamista itsearvioinnin toteuttamiseen.

Kehittämissuuntautuneella arvioinnilla saadaan tietoa toimintaan liittyvistä vahvuuksista ja heikkouksista. Tavoitteena on, että arviointitietoa hyödynnetään heti toiminnan kehittämiseen. Itsearviointiprosessi jo sinällensä saattaa joissakin tapauksissa kehittää toimintaa, mutta yleensä vaaditaan systemaattisia kehittämistoimia. (Huusko 2009, 55.) Kun itsearviointia tehdään systemaattisesti ja otetaan mukaan hankeorganisaation eri tasoja, voidaan uskoa parempaan onnistumiseen kehittämistyössä. Hankkeen kannalta voi olla vaarallista, että muutostarpeet havaitaan liian myöhään. Arvioinnin yhteydessä syntyy tehokasta ajatusten vaihtoa, joka auttaa osallistujia sopeutumaan helpommin myös tuleviin muutoksiin ja kehittämishaasteisiin.

Arviointitietoa kootaan eri menetelmillä ja eri toimijoilta, mutta menetelmät valitaan hankkeen luonteen ja tavoitteiden mukaan. Arviointiaineistoa voidaan koota kyselyillä, haastatteluilla, itsearvioinnilla, vertaisarvioinnilla (benchmarking). Lisäksi käytetään toimintaa ja tuloksia kuvaavia tunnuslukuja, joista

esimerkkeinä osallistujamäärät, koulutuspäivät, läpäisyluvut ja työllistyneet. Arviointiaineistona voidaan käyttää myös projektin kuluessa syntyneitä dokumentteja, muistioita, väliraportteja ja seurantatietoja.

Hanketta arvioitaessa huomio kiinnitetään suunnitteluun, hankeprosessin onnistuneisuuteen, tuloksiin ja tuotoksiin sekä vaikutuksiin ja vaikuttavuuteen. Hankkeen suunnitelmaa arvioidaan toteutettavuuden ja riskien näkökulmasta. Hankkeelle laadittua arviointisuunnitelmaa päivitetään hankkeen edetessä. Prosessin aikana arvioidaan tavoitteiden saavuttamista, kohderyhmän tavoittamista, aikataulussa pysymistä, budjetissa pysymistä ja asiakastyytyvyyttä (tilaajat, kohderyhmä) jne. Päätösvaiheessa arvioidaan prosessin tehokkuutta ja panoksia suhteessa tuotoksiin. Vaikuttavuutta arvioitaessa verrataan hankkeen tavoitteita sen tuomiin vaikutuksiin. Arviointi antaa tietoa, mitä projektista opittiin ja miten kannattaa menetellä uusissa projekteissa.

HANKKEEN ARVIOINTISUUNNITELMA

Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi -hankkeen suunnitelman toteuttamisen onnistumisen tueksi laadittiin alkutilanteen kartoitus. Kartoituksen tarkoitus oli myös helpottaa projektin vaikuttavuuden selvittämistä. Kaikkien projektiin osallistuvien koulutusohjelmien tehtävänä oli selvittää vuosittain eriteltyinä

- ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tekemät projektityöt eteläsavolaisille yrityksille ja organisaatioille (lukumäärä ja sisältö)
- ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden tekemät harjoittelut eteläsavolaisissa yrityksissä (opintopisteet, työtehtävät)
- ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden eteläsavolaisina toimeksiantoina tekemät opinnäytetyöt.

Tavoitteiden saavuttamista, aikataulussa ja budjetissa pysymistä sekä asiakastyytyvää arvioitiin projektin aikana tehtävien toimenpiteiden yhteydessä. Arviointitoimenpiteistä laadittiin erillinen suunnitelma, jonka avulla projektin eri vaiheita seurattiin. Arvioinnissa keskeistä oli tiedottaminen, benchmarking-vierailujen tuottama hyöty, ohjausmallin rakentamisprosessin sujuvuus ja ohjauksen tueksi laaditun materiaalin toimivuus. Lisäksi huomiota kiinnitettiin työelämäprojektien kartoittamisen onnistumiseen ja saatujen projektien toimivuuteen, uusien toimintamuotojen rakentamisprosessin onnistumiseen, toiminnan kehittämiseen palautteen avulla, toimintamallin tulemiseen osaksi kumppaneiden tavallista toimintamallia eli arkipäiväistä toimintaa (vastuuhenkilöt määritelty yms.), uudenlaisen osaamisen syntymiseen, jolloin osaaminen siirtyy toimintaa hankkeen jälkeen pyörittäville, ja asiakastyytyvyyden lisäämiseen.

Projektin päätösvaiheeseen suunniteltiin projektiryhmän itsearviointi, jonka tavoitteena oli selvittää muun muassa, miten hyvin projektin aikana onnistuttiin etenemisen seurannassa, viestinnässä, toiminnan kehittämisessä palautteen avulla, toisilta oppimisessa (benchmarking-vierailut), projektiprosessin hallinnassa, projektin osapuolten sitouttamisessa projektin aikana tapahtuvaan toimintaan samoin kuin projektin jälkeiseen toimintaan, kehittämään parempia toimintamalleja (tuleeko nyt enemmän opinnäytetöitä, projekteja, harjoitteluja), luomaan toimintamalleja, jotka ovat osa kumppaneiden tavallista toimintamallia, arkipäiväistä toimintaa (vastuuhenkilöt jne.), synnyttämään uudenlaista osaamista, jos siirtyy toimintaa hankkeen jälkeen pyörittäville. Lisäksi päätösvaiheeseen suunniteltiin arvioitavan projektin onnistumista vertaamalla panoksia saatuihin tuloksiin ja tuotoksiin. Kaikkien projektiin osallistuvien koulutusohjelmien osalta tarkasteltiin myös päätösvaiheessa ulkomaalaisten opiskelijoiden tekemien projektitöiden lukumäärää ja sisältöä, suorittamia harjoitteluja ja valmistuneet opinnäytetyöt.

ARVIOINTI HANKKEEN AIKANA

Projektin aikana tehtyjen toimenpiteiden arviointi keskittyi tavoitteiden saavuttamiseen, aikataulussa ja budjetissa pysymiseen sekä asiakastytyvyyteen. Oheiseen taulukkoon (taulukko 1) on koottu projektin alkuvaiheen toimenpiteet, niiden kuvaus ja arviointi.

TAULUKKO 1. Projektin arviointi projektin aikana

Toimenpide	Arviointikohteet	Arvioinnin tulos
Tiedottaminen	Verkkosivut Lehtiartikkelit Mediatiedotteet Yrityskontaktointi	Ensimmäisenä vuonna tiedottamisen toimenpiteitä oli liian vähän ja tiedottaminen painottui enemmän henkilökohtaiseen ja sähköpostiviestintään sekä verkkosivujen kehittämiseen.
Benchmarking-vierailujen tuottama hyöty	Sano Se Suomeksi -kampanja, Työelämäsertifikaatin testaus Ystäväperhetoiminta Oppaat työelämälle ja opiskelijoille muut hyvät käytänteet	Benchmarking-matkoilla saatu tieto vahvisti omia ajatuksia ulkomaalaisten opiskelijoiden integroimiseksi alueelle. Lisäksi projektiryhmä sai hyödyllistä tietoa niistä toimenpiteistä, jotka eivät olleet toimineet muissa korkeakouluissa.
Ohjausmallin rakentamisprosessin sujuvuuden ja ohjauksen tueksi laaditun materiaalin toimivuus	Ohjausmallin rakentamisen aloitus Yritysten edustajien tapaaminen Projektikokoukset	Erilaisten vaihtoehtojen kartoittamisen kautta aloitettiin mallinnus, työ vasta alkuvaiheessa, mutta kokonaisuus alkoi hahmottua.
Työelämäprojektien kartoittamisen onnistuminen ja saatujen projektien toimivuus	Opintojaksoihin liittyvät toimeksiannot	Yhteistyön käynnistyminen oli vaikeaa yleisen talous- ja työllisyystilanteen vuoksi. Tarve systemaattiseen kontaktointiin ja yhteydenpitoon havaittiin.
Uusien toimintamuiden rakentamisprosessin onnistuminen	Ystäväperhetoiminta Nojatuolimatkat	Aloitettiin ystäväperhetoiminnan ja Nojatuolimatkojen suunnittelu ja ystäväperhetoiminnan hakuajat avattiin. Toiminta käynnistyi, ei vielä tuloksia.
Asiakastytyvyyden lisääminen	Yritystapaamiset 5/2011 11/2011	Yritykset toivoivat yhteistyön rakentuvan opetushenkilöstön yhteydenottojen kautta. Toinen yritystapaaminen Savonlinnassa ei toteutunut heikon osallistujamäärän vuoksi.
Budjetissa pysyminen	Seuranta	Hankkeen toiminta ja kustannukset pysyivät suunnitellussa hankesuunnitelman mukaisessa budjetissa muilta osin, paitsi hankkeen kaikkia henkilöstökustannuksia ei käytetty.

Hankkeen ohjausryhmä teki väliarvioinnin joulukuussa 2011 ja projektiryhmä tammikuussa 2012. Benchmarking-vierailujen tuottama hyöty nostettiin esille molemmissa arvioinneissa, koska vierailuista saatiin projektiin uusia toimintoja, jotka toivat lisäarvoa ulkomaalaisten opiskelijoiden integroitumiseen Suomen kulttuuriin ja kieleen. Väliarvioinnissa nousi esille, että projektiryhmän toiminta käynnistyi hyvin ja projektiin perehtyminen on alkanut. Toisaalta koettiin, että tiedottamiseen ja markkinointiin tuli panostaa enemmän ja lisätä systemaattista kontaktointia yrityksiin. Toisen yritystapaamisen peruuntuminen Savonlinnassa vahvisti käsitystä siitä, että yritykset eivät mielellään osallistuneet tilaisuuksiin, vaan halusivat tavata projektin toimijoita kahden kesken. Ystäväperhetoiminta ja nojatuolimatkat otettiin tässä vaiheessa mukaan projektiin. Ennen vuoden 2011 loppua ystäväperhetoimintaan oli hakenut noin 30 opiskelijaa, mikä osoitti sen, että toiminnalle oli kysyntää MAMKin ulkomaalaisten opiskelijoiden keskuudessa. Seuraavaksi kerrotaan tarkemmin ohjausryhmän ja projektiryhmän väliarvioinnin tuloksista.

Ohjausryhmän väliarviointi

Hankkeen ensimmäisen toimintavuoden jälkeen ohjausryhmä koki, että sen kokoonpano on monialainen ja keskustelu on ollut rakentavaa. Projektin toiminta oli edennyt pääpiirteissään suunnitelmien mukaisesti, mutta suositeltiin, että jatkossa se lisäisi markkinointia. Projektille toivottiin enemmän näkyvyyttä. Opettajien ja opiskelijoiden jalkautuminen yrityksiin koettiin tärkeäksi. Ohjausryhmä kannusti lisäämään yritysvierailuja, jotta ulkomaalaiset opiskelijat tutustuisivat paikalliseen elinkeinoelämään ja opettajat voisivat tuoda esille työharjoittelujaksojen hyötyjä yrittäjille. Ohjausryhmä kiinnitti myös huomiota projektin paikallisuuteen ja kehotti ulottamaan projektin toiminnan koko maakunnan alueelle.

Projektiryhmän väliarviointi

Projektiryhmä arvioi projektin toimintaa ensimmäisen toimintavuoden jälkeen tammikuussa 2012. Projektiryhmän mielestä ryhmän toiminta oli ollut hyvää. Projektiryhmän mukaan projektin toimenpiteet olivat muotoutuneet konkreettisimmiksi ja benchmarking-vierailuista saatua hyötyä pidettiin tärkeänä projektin jatkon kannalta. Projektiryhmä oli kuitenkin sitä mieltä, että panostus projektiin oli liian vähäistä, koska opettajien oli vaikea muun työn lomassa irrottautua projektin toimenpiteisiin. Erityisesti koettiin, että projektin näkyvyyteen ja yritysten kontaktointiin tuli panostaa enemmän.

Projektiryhmän sisäinen tiedonkulku koettiin erinomaiseksi, ja projektille asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin tai tyydyttävästi. Ryhmän jäsenten mielestä yrityksiä olisi tullut kontaktoida enemmän ja käyttää siihen enemmän aikaa. Markkinointiponnistuksia olisi pitänyt tehdä enemmän erityisesti verkossa ja osallistua tapahtumiin ja tilaisuuksiin, joissa voisi verkostoitua paikallisten yritysten ja organisaatioiden kanssa. Projektin toiminnan kannalta olisi ollut hyvä, jos projektiin olisi osallistunut useampia henkilöitä kultakin laitokselta. Vahvuutena koettiin projektiryhmän toimivuus ja yhteistyö. Projektissa oli kehitetty merkittäviä uusia toimintatapoja, mutta niiden avulla on tulevaisuudessa saatava aikaan selvästi useampia harjoittelupaikkoja. Projektissa on tehty paljon toimenpiteitä, kuten benchmarking-matkat, ohjeiden kirjoittaminen, tiedottaminen yrityksille ja suora yhteydenpito yrityksiin.

Projektiryhmän jäsenet arvioivat myös, kuinka hyvin oman koulutusohjelman tavoitteet saavutettiin projektissa. Business management -koulutusohjelmassa harjoittelupaikkojen tavoitteet, viisi harjoittelujaksoa vuodessa, oli saavutettu ja muutama opiskelija oli saanut myös osa-aikatyötä projektin aikana. Opintojaksoille oli saatu työelämäprojekteja, ja yhä useampi opettaja oli luonut kontakteja työelämään. Opiskelijoita oli kannustettu käyttämään suomen kieltä, ja heillä oli mahdollisuus verkostoitua paikallisten kanssa ystäväperhetoiminnan kautta. Pro-

jektin tiedottamisen kautta ulkomaalaiset opiskelijat aktivoituivat etsimään töitä ja harjoittelupaikkoja Etelä-Savosta. Information technology- ja Environmental Engineering -koulutusohjelmissa harjoittelupaikkatavoitteita, viittä harjoittelujaksoa, ei saavutettu ensimmäisenä vuonna. Syynä tähän oli liian myöhäinen yhteydenotto yrityksiin.

Projektiryhmä arvioi myös senhetkisiä vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Vahvuutena nähtiin opiskelijoiden aktiivisuus lähestyä yrityksiä lähettämällä avoimia harjoittelupaikkahakemuksia ja vieraillemalla yrityksissä paikan päällä. Kehittämiskohteiksi nostettiin projektiryhmän oma aktiivisuus yritysten kontaktoimisessa, projektin näkyvyyden lisääminen ja yhteistyömallien kehittäminen. Yritysyhteistyötä tuli syventää ja luoda todellisia harjoittelupaikkoja. Opiskelijoiden tulisi myös osata markkinoida omaa osaamistaan paremmin. Konkreettisia tuloksia olivat opiskelijoiden harjoittelupaikat ja työelämäprojektit, tiedottaminen sekä ystäväperhetoiminnan ja Sano se suomeksi -kampanjan käynnistäminen. Benchmarking-matkat ja yrityksille järjestetty tilaisuus järjestettiin ensimmäisenä vuotena, mutta toinen yritystilaisuus täytyi perua pienen ilmoittautujamäärän vuoksi. Työelämälle ja opiskelijoille suunnatut oppaat kirjoitettiin vuosien 2011 ja 2012 vaihteessa.

Projektin tunnettuuden lisäämiseksi koulutusohjelmissa tiedotettiin projektista opiskelijoille, koulutusohjelman opettajille ja työelämän edustajille. Lisäksi projekti otettiin huomioon opetussuunnitelman toteutuksessa muun muassa niin, että opiskelijat tekivät opintojaksoilla oppimistehtäviä hankkeen tunnettuuden lisäämiseksi. Jatkossa projektiryhmän tulisi vielä aktiivisemmin osallistua alueella järjestettäviin tilaisuuksiin ja valjastaa sosiaalinen media projektin käyttöön. Katsottiin myös, että koulutusohjelmien henkilökunnalle tulee tiedottaa projektista enemmän, samalla kun tiedotetaan yrityksille.

HANKEEN LOPPUARVIOINTI

Loppuarvioinnissa kiinnitettiin huomiota tiedottamiseen, benchmarking-vierailujen tuottamaan hyötyyn, ohjausmallin rakentamisprosessin sujuvuuteen ja ohjauksen tueksi laaditun materiaalin toimivuuteen. Lisäksi arvioitiin työelämäprojektien kartoittamisen onnistumista ja saatujen projektien toimivuutta, uusien toimintamuotojen rakentamisprosessin onnistumista, toiminnan kehittämistä palautteen avulla ja toimintamallin tulemistä osaksi kumppaneiden normaalia toimintaa (vastuuhenkilöt määritelty yms.). Arvioinnin kohteena oli myös uudenlaisen osaamisen syntyminen, jolloin osaaminen siirtyy toimintaa hankkeen jälkeen pyörittäville ja asiakastyytyvyyden lisäämiseen.

Päätösvaiheessa arvioitiin myös projektin onnistumista vertaamalla panoksia saatuihin tuloksiin ja tuotoksiin. Seuraavia seikkoja tarkastellaan kaikkien projektiin osallistuvien koulutusohjelmien osalta ajalta 1.1.2011–31.12.2012:

- ulkomaisten opiskelijoiden projektityöt eteläsavolaisille yrityksille ja organisaatioille (lukumäärä ja sisältö)
- ulkomaisten opiskelijoiden harjoittelut eteläsavolaisissa yrityksissä (opintopisteet, työtehtävät)
- ulkomaisten opiskelijoiden eteläsavolaisina toimeksiantoina tekemät opinnäytetyöt.

Lisäksi selvitettiin vieraskielisten koulutusohjelmien eronneiden opiskelijoiden määrät. Projektin päätösvaiheessa projektiryhmä arvioi toimintaa ryhmässä keskustellen. Tämän jälkeen vastauksia täydennettiin vielä kirjallisesti. Ohjausryhmä tekee loppuarvioinnin viimeisessä ohjausryhmän kokouksessa toukokuussa 2013, minkä vuoksi sen tuloksia ei ole mukana tässä raportissa.

Hankkeen tulosten arviointi

Hankkeen alkaessa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden oli vaikea löytää harjoittelupaikkoja sekä projekti- ja opinnäytetyöaiheita Etelä-Savosta. Yritysten kynnys rekrytoida ulkomaalaisia opiskelijoita oli korkea johtuen kie- litaidon ja kulttuurierojen tuomista haasteista. Projektin alussa yritykset eivät olleet kovin tietoisia MAMKissa opiskelevista opiskelijoista. Projektin tavoit- teena oli löytää 15 eteläsavolaista yhteistyöyrittystä, jotka tarjoavat opiskeli- joille harjoittelupaikan, työelämälähtöisen projektin tai opinnäytetyöaiheen. Vuoden 2012 lopussa projektissa oli mukana 17 yritystä, joista 13 oli ottanut ulkomaalaisen opiskelijan harjoittelujaksolle. Lisäksi oli yrityksiä, jotka tarjo- sivat pieniä projekteja, ottivat vieraskielisiä opiskelijaryhmiä yritysvierailuille ja tulivat luennoimaan opintojaksoille. Taulukossa 2 on esitetty hankkeen mää- rälliset tavoitteet ja tulokset.

TAULUKKO 2. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden työelämäyh- teistyö ennen hanketta (2009–2010) ja hankkeen aikana (2011–2013)

toiminto	2009	2010	TA yht.	2011	2012	2013**
Projektiryhmän yrityskontak- toinnit (yritysten määrä) *				32	110	30
Yhteistyöyritysten määrä			15	8	9	6
Opiskelijoiden työharjoittelu- jaksoiden määrä	3	3	15	12	17	2
Työharjoittelun suorittaneet opiskelijat	3	3	15	12	15	2
Opintojaksoilla toteutetut projektit (lkm/op)		4/12		3/9	6/15	2/4
Valmistuneet opinnäytetyöt	1	3		2	5	

Hankkeessa arvioitiin sekä määrällisiä että laadullisia tavoitteita. Projektin tavoite löytää 15 yhteistyöyrittystä oli realistisesti asetettu. Vuosien 2011 ja 2012 aikana yhteensä 27 opiskelijaa suoritti 29 harjoittelujaksoa 13 yrityksessä. Osa yrityksis- tä otti useamman opiskelijan harjoitteluun ja kaksi opiskelijaa suoritti kaksi eri harjoittelujaksoa. Harjoittelijat olivat pääasiassa venäläisiä opiskelijoita (46 %) ja

kiinalaisia (14 %) muiden kansalaisuuksien osuuden jäädessä alle 2 %. Suurin osa opiskelijoista oli 19–24-vuotiaita ja vain neljä opiskelijaa oli yli 25-vuotiaista. Tarkasteltaessa ulkomaalaisten opiskelijoiden harjoittelujaksojen pituuksia huomataan, että Business management- ja Information technology -koulutusohjelmien opiskelijat ovat löytäneet pääasiassa kolmen kuukauden harjoittelujaksoja. Environmental engineering -koulutusohjelman opiskelijat ovat tehneet sekä yhden kuukauden lyhyitä harjoittelujaksoja sekä pitkiä, jopa yhtäjaksoisesti viiden kuukauden harjoitteluja. Harjoittelujaksot suorittaneet olivat sekä miehiä (60 %) että naisia (40 %), joten näyttää siltä, että molempien sukupuolten tasa-arvo toteutui.

Yhteistyöyritysten määrä oli vuosina 2011 ja 2012 yhteensä 17. Määrää selittää se, että osa yrityksistä tarjosi opiskelijoille projekteja ja opinnäytetöitä harjoittelujakson sijasta. Hankkeessa mukana olleet yritykset olivat pääasiassa mikkeliläisiä yrityksiä ja edustivat eri toimialoja. Ulkomaalaisen opiskelijan harjoittelujaksolle ottaneet yritykset edustivat eri aloja, esimerkiksi teknologia-, kiinteistönvälitys-, päivittäistavara-alaa. Yritysten joukossa oli mukana myös tuotantolaitoksia ja koulutusorganisaatioita. Hankkeessa pyrittiin myös luomaan kontakteja koko Etelä-Savon alueelle, muun muassa Savonlinnaan ja Pieksämäelle, mutta välimatka oli rajoittava tekijä yhteistyölle. Ulkomaalaisten opiskelijoiden tekemien projektitöiden määrä kasvoi hieman verrattuna vuosina tehtyjen 2009–2010 projektien määrään. Projektin aikana tehtiin seitsemän opinnäytetöitä eteläsavolaisten yritysten toimeksiantoina. Määrä siis lisääntyi projektin aikana.

Yhteensä projektin eri toimintoihin, ystäväperhetoimintaan, nojatuolimatkoihin, info-tilaisuuksiin, työelämäsertifikaattitestiin ja Sano Se Suomeksi -kampanjan toteutukseen, osallistui 160 opiskelijaa, joista miehiä oli 70 ja naisia 90. Lisäksi noin 20 opiskelijaa antoi työpanoksensa projektille osallistumalla ystäväperhetoiminnan ja Sano Se Suomeksi -kampanjan suunnitteluun, markkinointiin, kehittämiseen ja arviointitoimenpiteisiin. Vuoden 2012 aikana tehtiin yksi opinnäytetö *”Ulkomaalaisen korkeakouluopiskelijan integroituminen suomalaiseen työelämään”*.

Projektin yhtenä tavoitteena oli myös siirtohakemusten määrän lasku eli tavoitteena oli opiskelijoiden sitouttaminen suorittamaan tutkinto loppuun MAMKissa. Vieraskielisten koulutusohjelmien opiskelijoiden eronneiden tilastojen mukaan vuosien 2010–2012 aikana voidaan havainnoida, että siirtohakemusten määrä on laskenut tasaisesti hankkeen aikana Business management -koulutusohjelmassa vuodesta 2010 (10,5 %) vuoteen 2012 (5,8 %). Information technology- ja Environmental engineering-koulutusohjelmien luvuissa on vuosittaista vaihtelua ja niistä on vaikea tulkita selkeää suuntaa. Vertailuväli on kuitenkin lyhyt eikä vuosien välisiä eroja voi mitata hankkeen aikaan saamaksi tulokseksi, vaan eronneiden opiskelijoiden määrään vaikuttavat eri tekijät.

Projektin toteutuksen ja yhteistyön onnistuneisuus

Projektin alussa muodostettiin pieni projektiryhmä, joka suunnitteli toimintaa ja toteutti suurimman osan projektin toimenpiteistä. Projektiryhmä kokoontui noin kerran kuussa ja toimi koko hankkeen ajan lähes samalla kokoonpanolla. Ryhmän jäsenten sitoutuneisuuden vuoksi projekti saavutti sille asetetut tulokset hyvin ja sai lisättyä projektiin toimintaa, joka toi lisäarvoa ulkomaalaisille opiskelijoille. Ohjausryhmällä oli selkeä rooli projektin arvioinnissa, eri näkökulmien esille tuonnissa ja suunnan näyttäjänä projektin eri vaiheissa. Ohjausryhmä antoi hankkeen toimintaa tukevia ohjeita, ideoita ja palautetta tarvittaessa. Lisäksi Työ- ja elinkeinoministeriön MATTO-tukiverkoston TL4-Itä-Suomen verkostoyhteistyö kehitti projektin toimintaa ja antoi mahdollisuuden jakaa tietoa ja tutustua muiden toimintalinjan työperäisen maahanmuuton hankkeiden toimintaa ja hyviin käytänteisiin.

Hankkeeseen osallistuneet yritykset ja organisaatiot valittiin yritysten omien tarpeiden mukaan. Projektin aikana 2011–2012 vieraskielisten koulutusohjelmien opettajat kontaktoivat alueen yrityksiä ja organisaatioita, toivat esille kansainvälisten opiskelijoiden osaamista ja kartoittivat potentiaalisia harjoittelupaikkoja sekä projekti- ja opinnäytetyöaiheita. Vuoden 2012 aikana yrityskontaktointi

systematisoitiin ja hankkeeseen palkattiin puoleksi vuodeksi projektiasiantuntija, jonka avulla pystyttiin tekemään laajempaa yrityskontaktointia ja tarvekartoitusta. Hankkeen aikana otettiin yhteyttä yhteensä noin 140 yritykseen, mutta luku on todellisuudessa suurempi, sillä eri alojen opettajat olivat yhteydessä saman yrityksen eri yksiköihin (taulukko 2). Yrityksille lähetettiin esitteitä ja oppaita kaksi kertaa. Hankkeen järjestämiin tilaisuuksiin osallistui muutaman kymmentä työelämän edustajaa, minkä vuoksi henkilökohtaiset yhteydenotot nähtiin tuottavampana tiedottamisen ja yhteistyön rakentamisen muotona.

Tiedottamisen toteuttamisen arviointi

Tiedotussuunnitelmassa määriteltiin, että hanketta ja sen tavoitteita pyritään tuomaan esille lehdistössä, eri tilaisuuksissa, ELY-keskuksen koordinoimalla KV-foorumilla, Etelä-Savon Kauppakamarin ja Etelä-Savon Yrittäjien julkaisuissa ja verkkosivuilla. Tiedottamisen muodot ja määrät on kerrottu tämän julkaisun ensimmäisessä artikkelissa *Hankkeen lähtökohta-analyysi, toiminta ja tulokset*. Hankkeen ensimmäisen toimintavuoden aikana projektista olisi voinut tiedottaa enemmän. Ohjausryhmän palautteen perusteella projektiryhmä panosti enemmän henkilökohtaiseen markkinointityöhön, koska koettiin, että se tuottaa parhaat tulokset yhteistyökumppaneiden löytymiseksi.

Kulttuurin ja kielen tuntemus

Ystäväperhetoiminnassa oli kaksi hakuaikaa, ja yhteensä toimintaan osallistui noin 50 perhettä ja 60 opiskelijaa. Osallistujamäärän ja palautteen perusteella toiminnalle oli kysyntää niin opiskelijoiden kuin paikallisten perheidenkin keskuudessa. Ammattikorkeakoulun näkökulmasta myös vieraskieliset koulutusohjelmat hyötyvät toiminnasta, sillä toiminta lisää opiskelijoiden tyytyväisyyttä ja kannustaa opiskelemaan suomen kieltä. Opiskelijalla on mahdollisuus tutustua suomalaisiin tapoihin ja kulttuuriin, mitkä osaltaan helpottavat ulkomaalaista opiskelijaa hake-

maan harjoittelu- ja työpaikkaa Suomesta ja lisää opiskelijoiden integroitumista alueelle. Nojatuolimatkat järjestettiin kaksi kertaa Finnish for Foreigners -opintojaksolla. Nojatuolimatkojen avulla opiskelijat motivoituvat suomen kielen opiskeluun, mutta pääsivät myös tutustumaan paikallisiin lapsiin ja vanhuksiin päiväkodeissa ja palvelutaloissa, mikä lisää opiskelijoiden tietoa alueen palveluista.

Suunnitelman mukaan projektin päättyessä arvioidaan toimintamallin tulemistä osaksi kumppaneiden tavallista toimintaa. Projektin aikana vieraskielisille koulutusohjelmille syntyi kattava yhteistyöverkosto alueen yrityksistä. Tätä yhteistyöverkostoa aiotaan jatkossa kehittää ja laajentaa. Vastuuhenkilöiden määrittely tapahtuu hankkeen päättyessä. Hankkeen aikana syntyi uudenlaista osaamista muun muassa opiskelijoiden osaamisesta ja esimerkkejä projekteista, joita yritykset voivat tarjota vieraskielisten koulutusohjelmien opintojaksoille. Koulutusohjelmissa mietittiin ja testattiin opintojaksoja, joihin työelämäprojekteja on mielekästä sovittaa. Lisäksi projektiryhmä tuotti oppaita ja esitteitä, joita voidaan jatkossa käyttää ja päivittää tarpeen mukaan. Harjoittelupaikan hakemiseen liittyvää materiaalia voidaan käyttää esimerkiksi Professional Growth -opintojaksolla. Hankkeen aikana tehty tuotos on suoraan siirrettävissä vieraskielisten koulutusohjelmien käyttöön. Ystäväperhetoimintaa organisoidaan jatkossa MAMK-tasoisesti ja yhteistyötä jatketaan Aalto yliopiston Mikkelin kampuksen kanssa. Nojatuolimatkojen jatkosta vastaa kieltenopettajat. Toiminnan materiaalit ja palautteet ovat kielten opettajien käytettävissä.

Asiakastyytyväisyyttä mitattiin eri tilaisuuksien ja toimintojen yhteydessä, ja palautteen avulla pyrittiin kehittämään toimintaa. Opiskelijoita ja yrittäjiä haastateltiin harjoittelujaksojen haasteista ja onnistumisista. Opiskelijoille syntyi mahdollisuuksia kehittää osaamistaan aidoissa työelämäprojekteissa ja työelämäkumppanit saivat osaavaa kansainvälistä työvoimaa yrityksen tarpeisiin. Lisäksi opettajat oppivat työskentelemään yritysten kanssa ja loivat omaa yhteistyöverkostoa.

Projektiryhmän loppuarviointi

Projektiryhmän loppuarviointi suoritettiin maaliskuussa 2013, vaikka projektin toimintaa vielä jatkettiin julkaisun kirjoittamisella, tiedottamisella ja yhteydenpidolla yrityksiin. Projektiryhmän loppuarviointi tehtiin yhdessä pohtien ja keskustellen. Projektiryhmä arvioi, että hanke pääsi rahoituspäätöksen mukaisiin tavoitteisiin melko hyvin. Ryhmän mukaan Etelä-Savon yritysraakenteen vuoksi harjoittelupaikkoja ja projekti- ja opinnäytetöitä oli vaikea löytää ulkomaalaisille opiskelijoille. Kuitenkin harjoittelujaksoja ja projekteja saatiin ja suoritettiin edellisiin vuosiin verrattuna huomattavan paljon enemmän. Hankkeesta tiedottamisesta johtuen yritykset ovat tietoisempia ulkomaalaisista opiskelijoista ja heidän yrityksille tarjoamista mahdollisuuksistaan. Hankkeen aikana vieraskielisissä koulutusohjelmissa on lisätty yritysvierailuja ja työelämäprojekteja opintojaksoilla sekä ohjattu opinnäytetöitä alueen yrityksille. Nämä ovat lisänneet ulkomaalaisten opiskelijoiden kontakteja paikallisiin yrityksiin, ja muutamia opiskelijoita on työllistynyt pysyvästi opintojen päättymisen jälkeen alueelle. Hankkeessa ei toteutettu verkkofoorumia, koska muiden suomalaisten korkeakoulujen kokemukset foorumeista eivät olleet rohkaisevia.

Hankkeen konkreettisia tuloksia olivat

1. Oppaat työelämälle ja opiskelijoille
Training in South Savo – Guidebook for International Students
Kansainvälinen opiskelija työelämän palveluksessa -opas työelämälle
2. Ystäväperhetoiminta
3. Nojatuolimatkat vanhainkodissa – suomen kielen opiskelun yhteydessä opiskelijat esittelivät omaa kotimaataan ja kulttuuriaan
4. Yhteistoiminnallinen ohjausmalli, jossa huomioidaan ulkomaalaiset opiskelijat, vieraskieliset koulutusohjelmat ja alueen yritykset
5. CV-pajan ja työnhakuinfon materiaalit koulutusohjelmien tarpeisiin
6. Kontaktit yrityksiin vieraskielisissä koulutusohjelmissa

Hankkeen avulla saavutettiin pysyviä muutoksia arkipäivän toimintaan, kun työelämäyhteistyö vieraskielisten koulutusohjelmien opintojaksoilla lisääntyi pienten työelämää palvelevien projektien kautta. Projektin aikana on avautunut uusia harjoittelupaikkoja ulkomaalaisille opiskelijoille yrityksistä, jotka eivät ole tehneet aikaisemmin yhteistyötä vieraskielisten koulutusohjelmien kanssa. Lisäksi hankkeen konkreettisia toimintamalleja, kuten ystäväperhe-toimintaa ja nojatuolimatkoja toteutetaan jatkossa hyväksi havaitun toimintamallin mukaisesti. Tuotosten ja tulosten käyttöönotto ja hyödyntäminen varmistettiin tekemällä suunnitelma jatkotoimenpiteiksi. Tuotoksia esitellään koulutusohjelmissa, ja tuotosten käyttöönottoa voidaan esitellä esimerkiksi Professional Growth -opintojaksolla. Ystäväperhetoimintaa esitetään jatkettavaksi opiskelijoiden koordinoimana toimintana esimerkiksi MAMKin kerhotoiminnan alaisuudessa.

Pitkällä aikavälillä hankkeen laajempia vaikutuksia on tiivistynyt ja monipuolistunut yhteistyö yritysten kanssa. Yritykset ovat tietoisempia yhteistyömahdollisuuksista ja vieraskielisten opiskelijoiden osaamisesta. Ulkomaalaisten opiskelijoiden työelämävalmiudet ovat parantuneet työelämäprojektien, harjoittelun ja opinnäytetöiden kautta. Osa alueen yrityksistä on palkannut opiskelijoita harjoittelijaksi ja muutamat jopa pysyvästi. Näissä yrityksissä nähdään ulkomaalaisen palkkaaminen vaihtoehtona tulevaisuudessakin.

Hanke MAMKin kehittämissuunnitelman tukena

Projektiryhmä arvioi, miten hanke tuki Mikkelin ammattikorkeakoulun kehittämissuunnitelmaa (2012). Projektiryhmän mielestä projektin toimenpiteet ja tulokset edistivät strategian toteutumista melko hyvin. MAMKin kehittämissuunnitelmasta nostettiin esiin väittämiä, jotka yhdistettiin projektin toimintaan (taulukko 3).

TAULUKKO 3. Hankkeen yhteys MAMKin kehittämissuunnitelmaan

Kehittämissuunnitelma /MAMK	Hanke
<p><i>Mikkelin ammattikorkeakoulun tavoitteena on olla kansallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyinen ja vetovoimainen.</i></p>	<p>Hankkeen aikana on lisätty työelämäyhteistyötä, mikä tuottaa hyötyä sekä MAMKille, yrityksille että opiskelijoille. Toimiva ja aktiivinen työelämäyhteistyö lisää vieraskielisten koulutusohjelmien vetovoimaa.</p>
<p><i>MAMKin tavoitteena on lisätä koulutus- ja muiden palvelujen tuotteistamista ja myyntiä sekä panostaa yhteistyöverkostojen toimivuuteen Suomessa ja ulkomailla.</i></p>	<p>Hankkeen aikana vieraskielisten koulutusohjelmien opintojaksoja, projekteja ja opinnäytetyöaiheita tuotteistettiin ja niistä tiedotettiin yrityksille. Opintojaksoille etsittiin projekteja työelämästä. Hanke on osaltaan kehittänyt MAMKin yhteistyöverkostoja Suomessa ja Tanskassa. Hankkeen toimintaa on esitelty mm. IBSEN-verkostossa, jonka on jäsenet ovat Euroopasta, Pohjois-Amerikasta ja Koreasta. Hanke on myös toiminut aktiivisesti Etelä-Savon ELY-keskuksen koordinoimassa KV-Foorumissa ja Työ- ja elinkeinoministeriön MATTO-tukiverkostossa, joka on koonnut Itä-Suomen toimintalinja 4:n työperäisen maahanmuuton ESR-hankkeet yhteen noin kaksi kertaa vuodessa.</p>
<p><i>MAMKin tavoitteena on olla vetovoimaisin, tuloksellisin ja laadukkain ammattikorkeakoulu valituissa osaamiskeskitymissä.</i></p>	<p>Venäjä mainitaan kaikkia osaamiskeskitymiä läpileikkaavana toimintana. Mikkelin ammattikorkeakoulussa ulkomaalaisista opiskelijoista noin 70 % on kansalaisuudeltaan venäläisiä. Kansainvälisistä opiskelijoista venäläisillä opiskelijoilla on eniten kysyntää alueen yrityksissä, sillä hankkeen aikana suoritetuista harjoittelujaksoista 46 % oli venäläisten opiskelijoiden suorittamia.</p>
<p><i>”Tuloksellisuudella tarkoitetaan, että koulutuksen läpäisyaste on korkea, opiskelijat valmistuvat normiajassa ja työllistyvät koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Mittareina ovat koulutusohjelmien hakijamäärä, koulutuksen läpäisyaste, opintojen eteneminen ja suoritettujen tutkintojen määrä.”</i></p>	<p>Projektin yhtenä tavoitteena oli opintojen keskeyttämisen väheneminen. Lisääntyneellä työelämäyhteistyöllä, ystävähetoiminnalla, nojatuolimatkoilla ja opettajien työelämäkontakteilla on positiivista vaikutusta opiskelijoiden tyytyväisyyteen. Harjoittelupaikkojen määrän lisääntymisellä on vaikutusta opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksien parantumiseen alueella ja Suomessa.</p>
<p><i>MAMKin kesun mukaan työelämä ja opetus liitetään entistä vahvemmin toisiinsa.</i></p>	<p>Hankkeen aikana työelämäyhteistyötä on vahvistettu ja opintojaksoilla on tarjottu enemmän hankkeistettuja työelämäprojekteja.</p>

MAMKin KESUn (2010) mukaisesti hanke vahvisti osaltaan vieraskielisten koulutusohjelmien vetovoimaa mahdollistamalla opiskelijoille enemmän harjoittelumahdollisuuksia ja muita kytköksiä työelämään. Lisäksi opiskelijoiden mahdollisuus tutustua paikallisiin perheisiin opintojen aikana sitouttaa opiskelijoita paremmin Suomeen ja Etelä-Savoon. Alueen yritykset ovat hankkeen jälkeen tietoisempia ulkomaalaisten opiskelijoiden osaamisesta ja vieraskielisten koulutusohjelmien tarjoamista yhteistyömahdollisuuksista. Hanke toimi myös kansainvälisesti tiedottaen hankkeen toiminnasta ja tuloksista kansainvälisessä konferenssissa ja verkostoissa. MAMKin painopiste Venäjäosaamisessa ja -yhteistyössä korostui hankkeessa

Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat Etelä-Savon maakuntaohjelman näkökulmasta

Projektiryhmä arvioi hankkeen toteutumista *Etelä-Savon maakuntaohjelman 2011–2014* näkökulmasta. Etelä-Savon maakuntastrategian mukaan Venäjän, erityisesti Pietarin alueen ja pääkaupunkiseudun läheisyys tarjoavat mahdollisuuksia matkailun ja kaupallisten palvelujen kehittämiseen. Menestyminen kiristyvässä kilpailussa ja globaaleilla markkinoilla vaatii yhteistyön tekemistä ja verkostoitumista maan rajojen ulkopuolelle. Kilpailuedun saaminen vaatii jatkuvaa osaamisen kehittämistä ja ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden turvaamista (Maakuntaohjelma 2010). Hankkeen aikana venäläisten liiketalouden, ympäristö- ja tietotekniikka-alojen harjoittelijoiden ja opinnäytetöiden tekijöiden osaamista on hyödynnetty alueen yrityksissä. Opiskelijan myötä työyhteisön kielitaito kehittyy, opitaan toimimaan eri kulttuurin edustajan kanssa ja opiskelijaa voidaan hyödyntää verkostojen rakentamisessa, myynnissä ja markkinoinnissa. Opiskelijan läsnäolo vahvistaa organisaation monikulttuurisuutta ja mahdollistaa uusien ideoiden ja toimintamallien syntymisen. Ulkomaalaiset opiskelijat mahdollistavat työnvoiman saatavuutta, joka on haasteena Etelä-Savossa.

Etelä-Savon maakuntaohjelman (2010) mukaan maakunnan tavoitteena on nuorten pitäminen maakunnassa laadukkaalla ja vetovoimaisella koulutustarjonnalla. MAMKin vieraskieliset koulutusohjelmat kiinnostavat erityisesti venäläisiä ja aasialaisia opiskelijoita, joiden osuus kaikista vieraskielisistä opiskelijoista on yli 80 %. Hankkeen avulla osa näistä opiskelijoista on löytänyt muun muassa harjoittelumahdollisuuksia alueelta ja yli 40 % työharjoittelujaksoista oli venäläisten opiskelijoiden suorittamia. Pieni osa opiskelijoista on myös työllistynyt alueen yrityksiin.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Suomen talous- ja työllisyystilanteen vuoksi hankkeen alussa oli vaikea löytää harjoittelupaikkoja ja yhteistyön käynnistäminen yritysten kanssa oli hidasta. Talouden elpymisen ja projektiryhmän aktiivisen työn myötä yritykset olivat valmiimpia vastaanottamaan ulkomaalaisia opiskelijoita harjoittelujaksoille. Opettajien kannustaminen yritysyhteistyöhön edisti myös pienten kehitysprojektien integroimisen englanninkielisille opintojaksoille. Hankkeen aikana muutama opiskelija teki myös opinnäytetyönsä eteläsavolaiselle organisaatiolle.

Ohjausryhmällä oli merkittävä rooli projektityöskentelyn kehittämisen kannalta. Projektiryhmän kokoonpano oli pieni, mutta sen vuoksi keskustelu oli hedelmällistä ja avointa. Hankkeen ensimmäisen vuoden jälkeen tehdyn arvioinnin ja kehittämistoimenpiteiden jälkeen projektiryhmä sai konkreettisia ohjeita toiminnan kehittämiseksi, joka kannusti ryhmää tekemään tuloksellisempaa työtä. Hankkeen toisena vuonna tuloksetkin olivat parempia ensimmäiseen vuoteen nähden, mikä näkyy muun muassa opiskelijoiden suorittamien harjoittelujaksojen määrässä. Hankkeella oli suhteellisen pienet resurssit, ja niihin nähden projektissa on tapahtunut paljon kahden vuoden aikana. Osassa hankkeen toiminnoissa käytettiin työresursseina liikelaitoksen harjoittelijoiden

joita, jotka mahdollistivat joustavan kommunikoinnin ystäväperhetoiminnan toimijoiden välillä sekä kattavan dokumentoinnin toiminnasta.

Vertailtaessa opiskelijoiden suorittamien harjoittelujaksojen määrää ennen hanketta ja hankkeen jälkeen voidaan todeta, että harjoittelujaksojen määrä on kasvanut huomattavasti 6 harjoittelujaksosta 29 harjoittelujaksoon. Venäläisillä opiskelijoilla on kysyntää alueella, sillä lähes puolet harjoitteluista oli venäläisten opiskelijoiden suorittamia, mikä tukee Etelä-Savon maakuntaohjelmaa ja Mikkelin ammattikorkeakoulun kehityssuunnitelmaa. Hankkeella on ollut merkitystä opiskelijoiden integroinnissa, sillä opiskelijakyselyn mukaan puolet opiskelijoista oli löytänyt harjoittelupaikan koulutusohjelman henkilökunnan avustuksella ja he kokivat tarvitsevansa opettajien apua. Ulkomaalainen opiskelija ei tunne alueen yrityskantaa ja mahdollisuuksia samalla tavalla kuin suomalaiset tutkinto-opiskelijat, ja sen vuoksi he kaipaavat enemmän tukea harjoittelupaikan etsimisessä.

Yritykset kokivat opiskelijoiden tuovan uusia näkemyksiä ja ideoita yrityksen toimintaan ja piristävän ilmapiiriä. Ulkomaalaisten opiskelijoiden vahvuutena nähtiin oman äidinkielen käyttäminen ja oman kulttuurin tuntemus myynti- ja markkinointityössä. Opiskelijan läsnäolo yrityksessä edisti myös työyhteisön kielitaitoa ja kulttuurin tuntemusta. Hanke edisti ulkomaalaisten opiskelijoiden pääsyä työelämään hankkimalla harjoittelupaikkoja mutta myös luomalla mahdollisuuksia perehtyä Suomen kulttuuriin ja kieleen. Tutustuminen suomalaisiin opiskelijoihin ja tapaamiset alumnien kanssa sekä ystäväperhetoiminta auttavat ulkomaalaista opiskelijaa löytämään ystäviä, tutustumaan kulttuuriin ja verkostoitumaan alueella. Koulutusohjelman tulisi jatkossa jakaa tietoa, ohjata ja kannustaa opiskelijoita löytämään harjoittelumahdollisuuksia alueen yrityksistä. Tiivis työelämäyhteistyö opintojaksoilla lisää opiskelijan tietoa alueen elinkeinoelämästä ja sen tarjoamista mahdollisuuksista.

Hankkeen arviointisuunnitelma oli kattava ja selkeä. Arviointitoimenpiteissä oli mukana opiskelijoita, jotka toteuttivat eri toimintojen, kuten ystäväperhe-toiminnan kyselyitä ja haastatteluja. Opiskelijoiden osallisuus vähensi projektiryhmän työtaakkaa, mutta mahdollisti myös aitojen työelämäprojektien tarjoamisen opiskelijoille. Opiskelijat antoivat myös omia näkemyksiä toiminnan kehittämiseen, ja heidän kanssaan käydyt keskustelut laajensivat projektiryhmän tietämystä vieraskielisten koulutusohjelmien opiskelijoiden haasteista ja koetuista onnistumisista.

LÄHTEET

Etelä-Savon maakuntaohjelma 2011 – 2014. Etelä-Savon maakuntaliiton julkaisu 103:2010. WWW-julkaisu. www.esavo.fi.

Huusko, Mira 2009. Itsearviointi suomalaisissa yliopistoissa: arvoja, kehittämistä ja imagon rakentamista. Jyväskylä: Suomen kasvatustieteen seura ry.

Kantola, Ismo, Keto, Ulla & Nykänen, Marjo 2009. Avaimia arvioinnin tehokkaampaan hyödyntämiseen. Turun ja Mikkelin ammattikorkeakoulujen benchmarking. Korkeakoulujen arviointineuvoston julkaisuja 10:2009. Tampere.

Kivipelto, Minna 2008. Osallistava ja valtaistava arviointi. Johdatus periaatteisiin ja käytäntöihin. WWW-dokumentti. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75668/T17-2008-VERKKO.pdf?sequence=1>. Ei päivitystietoa. Luettu 4.4.2013.

Kuitunen, Soile & Hyytinen, Kirsi 2004. Julkisten tutkimuslaitosten vaikuttavuuden arviointi. Käytäntöjä, kokemuksia ja haasteita. WWW-dokumentti. <http://www.vtt.fi/liitetiedostot/vtt/netrat2230.pdf>. Ei päivitystietoa. Luettu 4.4.2013.

Laamanen, Kai 1997. Kohti huippusuorituksia. Suomen Laatuyhdistyksen Koulutus Oy. Lahti: Esa Print Oy.

Mikkelin ammattikorkeakoulun KESU 2010–2015.

KIRJOITTAJAT

Aaltonen Heli, KTT, yliopettaja
Mikkelin ammattikorkeakoulu
heli.aaltonen@mamk.fi

Huurinainen Seppo, FL, MML, toimitusjohtaja
MHG Systems Oy
seppo.huurinainen@mhgsystems.com

Isokääntä Tarja, HuK, tuntiopettaja
Mikkelin ammattikorkeakoulu
tarja.isokaanta@mamk.fi

Keto Ulla, TTM, lehtori
Mikkelin ammattikorkeakoulu
ulla.keto@mamk.fi

Koivisto Matti, TkT, yliopettaja
Mikkelin ammattikorkeakoulu
matti.koivisto@mamk.fi

Kähkönen Anna, Tradenomi (YAMK), projektipäällikkö
Mikkelin ammattikorkeakoulu
anna.kahkonen@mamk.fi

Ojamies Osmo, DI, lehtori
Mikkelin ammattikorkeakoulu
osmo.ojamies@mamk.fi

Puttonen Aila, DI, lehtori
Mikkelin ammattikorkeakoulu
aila.puttonen@mamk.fi

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU
MIKKELI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES. MIKKELI. FINLAND

PL 181, SF-50101 Mikkeli, Finland. Puh.vaihde (tel.vx.) 0153 5561

Julkaisujen myynti: Kirjasto- ja tietopalvelut, Kampuskirjasto, (Patteristonkatu 2), PL 181, 50101 Mikkeli, puh. 040 868 6450 tai email: julkaisut@mamk.fi sekä Tähtijulkaisut verkkokirjakauppa, www.tahtijulkaisut.net. Julkaisut toimitetaan yksityishenkilöille postiennakolla. Laitoksille ja yrityksille lähetämme laskun.

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULUN JULKAISUSARJA

A: Tutkimuksia ja raportteja ISSN 1795-9438
Mikkeli University of Applied Sciences, Publication series

A: Tutkimuksia ja raportteja – Research reports

- A:1 Kyllikki Klemm: Maalla on somaa. Sosiaalinen hyvinvointi maaseudulla. 2005. 41 s.
- A:2 Anneli Jaroma – Tuuja Vänttinen – Inkeri Nousiainen (toim.) Ammattikorkeakoulujen hyvinvointiala alueellisen kehittämisen lähtökohtia Etelä-Savossa. 2005. 17 s. + liitt. 12 s.
- A:3 Pirjo Käyhkö: Oppimisen kokemuksia hoitotyön kädentaitojen harjoittelusta sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden kuvaamina. 2005. 103 s. + liitt. 6 s.
- A:4 Jaana Lähteenmaa: "AVARTTI" as Experienced by Youth. A Qualitative Case Study. 2006. 34 s.
- A:5 Heikki Malinen (toim.) Ammattikorkeakoulujen valtakunnalliset tutkimus- ja kehitystoiminnan päivät Mikkelissä 8. – 9.2.2006. 2006. 72 s.
- A:6 Hanne Orava – Pirjo Kivijärvi – Riitta Lahtinen – Anne Matilainen – Anne Tillanen – Hannu Kuopanportti: Hajoavan katteen kehittäminen riviviljelykasveille. 2006. 52 s. + liitt. 2 s.
- A:7 Sari Järn – Susanna Kokkinen – Osmo Palonen (toim.): ElkaD – Puheenvuoroja sähköiseen arkistointiin. 2006. 77 s.
- A:8 Katja Komonen (toim.): Työpajatoimintaa kehittämässä - Työpajojen kehittäminen Etelä-Savossa -hankkeen kokemukset. 2006. 183 s. (nid.) 180 s. (pdf)
- A:9 Reetaleena Rissanen – Mikko Selenius – Hannu Kuopanportti – Reijo Lappalainen: Puutislepinnoinnusten kehittämisen. 2006. 57 s. + liitt. 2 s.
- A:10 Paula Kärmeniemi – Kristiina Lehtola – Pirjo Vuoskoski: Arvioinnin kehittäminen PBL-opetussuunnitelmassa – kaksi tapausesimerkkiä fysioterapeuttikoulutuksesta. 2006. 146 s.
- A:11 Eero Jäppinen – Jussi Heinimö – Hanne Orava – Leena Mäkelä: Metsäpolttoaineen saatavuus, tuotanto ja laivakuljetusmahdollisuudet Saimaan alueella. 2006. 128 s. + liitt. 8 s.
- A:12 Pasi Pakkala – Jukka Mäntylä: "Kiva tulla aamulla..." - johtaminen ja työhyvinvointi metsänhoitoyhdistyksissä. 2006. 40 s. + liitt. 7 s.
- A:13 Marja Lehtonen – Pia Ahoranta – Sirkka Erämaa – Elise Kosonen – Jaakko Pitkänen (toim.): Hyvinvointia ja kuntoa kulttuurista. HAKKU-projektin loppuraportti. 2006. 101 s. + liitt. 5 s.
- A:14 Mervi Naakka – Pia Ahoranta: Palveluketjusta turvaverkoksi -projekti: Osaaminen ja joustavuus edellytyksenä toimivalle vanhus-palveluverkostolle. 2007. 34 s. + liitt. 6 s.

- A:15 Paula Anttila – Tuomo Linnanto – Iiro Kiukas – Hannu Kuopanportti:
Lujitemuovijätteen poltto, esikäsitteily ja uusiotuotteiden valmistaminen. 2007. 87 s.
- A:16 Mervi Louhivaara (toim.): Elintarvikeyrityksen opas Venäjän markkinoille. 2007. 23 s.
+ liitt. 7 s.
- A:17 Päivi Tikkanen: Fysioterapian kehittämishanke Mikkelin seudulla. 2007. 18 s. + liitt.
70 s.
- A:18 Aila Puttonen: International activities in Mikkeli University of Applied Sciences.
Developing by benchmarking. 2007. 95 s. + liitt. 42 s.
- A:19 Iiro Kiukas – Hanne Soininen – Leena Mäkelä – Martti Pouru: Puun lämpökäsittelyssä
muodostuvien hajukaasujen puhdistaminen biosuotimella. 2007. 80 s. + liitt. 3 s.
- A:20 Johanna Heikkilä, Susanna Hytönen – Tero Janatuinen – Ulla Keto – Outi Kinttula –
Jari Lahti – Heikki Malinen – Hanna Mylly – Marjo Eerikäinen: Itsearviointityökalun
kehittäminen korkeakouluille. 2007. 48 s. + liitt. (94 s. CD-ROM)
- A:21 Katja Komonen: Puhuttu paikka. Nuorten työpajatoiminnan rakentuminen
työpajakerronnassa. 2007. 207 s. + liitt. 3 s. (nid.) 207 s. + liitt. 3 s. (pdf)
- A:22 Teija Taskinen: Ammattikeittiöiden ruokatuotantoprosessit. 2007. 54 s.
- A:23 Teija Taskinen: Ammattikeittiöt Suomessa 2015 – vaihtoehtoisia
tulevaisuudennäkymiä. 2007. 77 s. + liitt. 5 s. (nid.) 77 s. + liitt. 5 s. (pdf.)
- A:24 Hanne Soininen, Iiro Kiukas, Leena Mäkelä: Biokaasusta bioenergiaa eteläsuomalaisille
maaseutuyrityksille. 2007. 78 s. + liitt. 2 s. (nid.)
- A:25 Marjaana Julkunen – Panu Väänänen (toim.): RAJALLA – aikuiskasvatus suuntaa
verkkoon. 2007. 198 s.
- A:26 Samuli Heikkonen – Katri Luostarinen – Kimmo Piispa: Kiln drying of Siberian Larch
(*Larix sibirica*) timber. 2007. 78 p. + app. 4 p.
- A:27 Rauni Väättä – Arja Tiippana – Sonja Pyykkönen – Riitta Pylvänäinen – Voitto
Helander: Hyvän elämän keskus. ”Ikä-keskus”, hyvinvointia, terveyttä ja
toimintakykyä ikääntyville –hankkeen loppuraportti. 2007. 162 s
- A:28 Hanne Soininen – Leena Mäkelä – Saana Oksa: Etelä-Savon maaseutuyritysten
ympäristö- ja elintarviketurvallisuuden kehittäminen. 2007. 224 s. + liitt. 55 s.
- A:29 Katja Komonen (toim.): UUDISTUVAT OPPIMISYMPÄRISTÖT – puheenvuoroja ja
esimerkkejä. 2007. 231 s. (nid.) 221 s. (pdf)
- A:30 Johanna Logrén: Venäjän elintarviketurvallisuus, elintarvikelainsäädäntö ja -valvonta.
2007. 163 s.
- A:31 Hanne Soininen – Iiro Kiukas – Leena Mäkelä – Timo Nordman – Hannu
Kuopanportti: Jätepoltoaineiden lentotuhkat. 2007. 102 s.
- A:32 Hannele Luostarinen – Erja Ruotsalainen: Opiskelijoiden oppimisen ja osaamisen
arviointikriteerit Mikkelin ammattikorkeakoulun opiskelija-arviointiin. 2007. 29 s. +
liitt. 25 s.
- A:33 Leena Mäkelä – Hanne Soininen – Saana Oksa: Ympäristöriskien hallinta. 2008. 142 s.
- A:34 Rauni Väättä – Merja Tolvanen – Pekka Valkola: Laatua arvioiden. Mikkelin
ammattikorkeakoulun ja Savonia-ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön
benchmarking. 2008. 46 s. + liitt. 22 s. (nid.) 46 s. + liitt. 22 s. (pdf)

- A:35 Jari Kortelainen – Yrjö Tolonen: Vuosiluston kierresyisyys sahatavaran pinnoilla. 2008. 23 s. (pdf)
- A:36 Anneli Jaroma (toim.): Virtaa verkostosta. Tutkimus- ja kehitystyö osana ammattikorkeakoulujen tehtävää, AMKtutka, kehittämisverkosto yhteisellä asialla. 2008. 180 s. (nid.) 189 s. (pdf)
- A:37 Johanna Logrén: Food safety legislation and control in the Russian federation. Practical experiences. 2008. 52 p. (pdf)
- A:38 Teija Taskinen: Sähköisten järjestelmien hyödyntäminen ammattikeittiöiden omavalvonnassa. 2008. 28 s. + liitt. 2 s. (nid.) 38 s. +liitt. 2 s. (pdf)
- A:39 Kimmo Kainulainen – Pia Puntanen – Heli Metsäpelto: Etelä-Savon luovien alojen tutkimus- ja kehittämissuunnitelma. 2008. 68 s. + liitt. 17 s. (nid.) 76 s. +liitt. 17 s. (pdf)
- A:40 Nicolai van der Woert – Salla Seppänen – Paul van Keeken (eds.): Neuroblend - Competence based blended learning framework for life-long vocational learning of neuroscience nurses. 2008. 166 p. + app. 5 p. (nid.)
- A:41 Nina Rinkinen – Virpi Leskinen – Päivikki Liukkonen: Selvitys matkailuyritysten kehittämistarpeista 2007–2013 Savonlinnan ja Mikkelin seuduilla sekä Heinävedellä. 2008. 41 s. (pdf)
- A:42 Virpi Leskinen – Nina Rinkinen: Katsaus matkailutoimialaan Etelä-Savossa. 2008. 28 s. (pdf)
- A:43 Kati Kontinen: Maaperän vahvistusratkaisut huonosti kantavien maiden puunkorjuussa. 2009. 34 s. + liitt. 2 s.
- A:44 Ulla Keto – Marjo Nykänen – Rauni Väättäminen: Laadun vuoksi. Mikkelin ammattikorkeakoulu laadunvarmistuksen kehittäjänä. 2009. 76 s. + liitt. 11 s.
- A:45 Laura Hokkanen (toim.): Vaikuttavaa! Nuoret kansalaisvaikuttamisen kentillä. 2009. 159 s. (nid.) 152 s. (pdf)
- A:46 Eliisa Kotro (ed.): Future challenges in professional kitchens II. 2009. 65 s. (pdf)
- A:47 Anneli Jaroma (toim.): Virtaa verkostosta II. AMKtutka, kehitysimpulseja ammattikorkeakoulujen T&K&I –toimintaan. 2009. 207 s. (nid.) 204 s. (pdf)
- A:48 Tuula Okkonen (toim.): Oppimisvaikeuksien ja erilaisten opiskelijoiden tukeminen MAMKissa 2008–2009. 2009. 30 s. + liitt. 26 s. (nid.) 30 s. + liitt. 26 s. (pdf)
- A:49 Soile Laitinen (toim.): Uudistuva aikuiskoulutus. Eurooppalaisia kokemuksia ja suomalaisia mahdollisuuksia. 2010. 154 s. (nid.) 145 s. (pdf)
- A:50 Kati Kontinen: Kumimatot maaperän vahvistusratkaisuna puunkorjuussa. 2010. 37 s. + liitt. 2 s. (nid.)
- A:51 Laura Hokkanen – Veli Liikanen: Vaikutusvaltaa! Kohti kansalaisvaikuttamisen uusia areenoja. 2010. 159 s. + liitt. 17 s. (nid.) 159 s. + liitt. 17 s. (pdf)
- A:52 Salla Seppänen – Niina Kaukonen – Sirpa Luukkainen: Potilashotelli Etelä-Savoon. Selvityshankkeen 1.4.–31.8.2009 loppuraportti. 2010. 16 s. + liitt. 65 s. (pdf)
- A:53 Minna-Mari Mentula: Huomisen opetusravintola. Ravintola Tallin kehittäminen. 2010. 103 s. (nid.) 103 s. (pdf)
- A:54 Kirsi Pohjola: Nuorisotyö koulussa. Nuorisotyö osana monialaista oppilashuoltoa. 2010. 40 s (pdf).

- A:55 Sinikka Pöllänen – Leena Uosukainen. Oppimisverkosto voimaannuttajana ja hyvinvoinnin edistäjänä. Savonlinnan osaverkoston toiminnan esittely Tykes -hankkeessa vuosina 2006–2009. 2010. 60 s. + liitt. 2 s. (nid.) 61 s. liitt. 2 s. (pdf)
- A: 56 Anna Kapanen (toim.). Uusia avauksia tekemällä oppimiseen. Työpajojen ja ammattiopistojen välisen yhteistyön kehittyminen Etelä- ja Pohjois-Savossa. 2010. 144 s. (nid.) 136 s. (pdf)
- A:57 Hanne Soininen – Leena Mäkelä – Veikko Äikäs – Anni Laitinen. Ympäristöasiat osana hevostallien kannattavuutta. 2010. 108 s. + liitt. 11 s. (nid.) 105 s. + liitt. 11 s. (pdf)
- A:58 Anu Haapala – Kalevi Niemi (toim.) Tulevaisuustietoinen kehittäminen. Hyvinvoinnin ja kulttuurin ammattikorkeakoulutuksen suuntaviivoja etsimässä. 2010. 155 s + liitt. 26 s. (nid.) 143 s. + liitt. 26 s. (pdf)
- A:59 Hanne Soininen – Leena Mäkelä – Anni Kyyhkynen – Elina Muukkonen. Biopolttoaineita käyttävien energiantuotantolaitosten tuhkien hyötykäyttö- ja logistiikkavirrat Itä-Suomessa. 2010. 111 s. (nid.) 111 s. (pdf)
- A:60 Soile Eronen. Yhdessä paremmin. Aivohalvauskuntoutuksen tehostaminen moniammatillisuudella. 2011. 111 s + liitt. 10 s. (nid.)
- A:61 Pirjo Hartikainen (toim.). Hyviä käytänteitä sosiaali- ja terveysalan hyvinvointipalveluissa. Tuloksia HYVOPA-hankkeesta. 2011. 64 s. (pdf)
- A:62 Sirpa Luukkainen – Simo Ojala – Antti Kaipainen. Mobiilihoiva turvallisen kotihoidon tukena -hanke 1.5.2008–30.6.2010. EAKR toimintalinja 4, kokeiluosio. Loppuraportti. 2011. 78 s. + liitt. 19 s. (pdf)
- A:63 Sari Toijonen-Kunnari (toim.). Toiminnallinen kehittäjäkumppanuus. MAMKin liiketalouden koulutus Etelä-Savon innovaatioympäristössä. 2011. 164 s. (nid.) 150 s. (pdf)
- A:64 Tuula Siljanen – Ulla Keto. Mikkeli muutoksessa. Muutosohjelman arviointi. 2011. 42 s. (pdf)
- A:65 Päivi Lifflander – Pirjo Hartikainen. Savonlinnan seudun palveluseteliselvitys. 2011. 59 s. + liitt. 6 s. (pdf)
- A:66 Mari Pennanen – Eva-Maria Hakola. Selvitys matkailun luontoaktiiviteettien, Kulttuurin ja luovien alojen Yhteistyön kehittämismahdollisuuksista ja -tarpeista Etelä-Savossa. Hankeraportti. 2011. 29 s. + liitt. 18 s. (pdf)
- A:67 Osmo Palonen (toim.). Muistilla on kolme ulottuvuutta. Kulttuuriperinnön digitaalinen tuottaminen ja tallentaminen. 2011. 136 s. (nid.) 128 s. (pdf)
- A:68 Tuija Vänttinen – Marjo Nykänen (toim.). Osaamisen palapeli. Mikkelin ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmien kehittäminen. 2011. 137 s.+ liitt. 8 s. (nid.) 131 s. + liitt. 8 s. (pdf)
- A:69 Petri Pajunen – Pasi Pakkala. Prosessiorganisaatio metsänhoitoyhdistyksen organisaatiomallina. 2012. 48 s. + liitt. 6 s. (nid.)
- A:70 Tero Karttunen – Kari Dufva – Antti Ylhäinen – Martti Kemppinen. Väsyttävästi kuormitettujen liimaliitosten testimenetelmän kehitys. 2012. 45 s. (nid.)
- A:71 Minna Malankin. Venäläiset matkailun asiakkaina. 2012. 114 s. + liitt. 7 s. (nid.) 114 s. + liitt. 7 s. (pdf)
- A:72 María del Mar Márquez – Jukka Mäntylä. Metsätalouden laitoksen opetussuunnitelman uudistamisprosessi. 2012. 107 s. + liitt. 17 s. (nid.)

- A:73 Marjaana Kivelä (toim.). Yksin hyvä – yhdessä parempi. 2012. 115 s. (nid.) 111 s. (pdf)
- A:74 Pekka Hartikainen – Kati Kontinen – Timo Antero Leinonen. Metsätiensuunnitteluopas – metsä- ja piennartiet. 2012. 44 s. + liitt. 20 s. (nid.) 44 s. + liitt. 20 s. (pdf)
- A:75 Sami Luste – Hanne Soininen – Tuija Ranta-Korhonen – Sari Seppäläinen – Anni Laitinen – Mari Tervo. Biokaasulaitos osana energiaomavaraista maatilaa. 2012. 68 s. (nid.) 68 s. (pdf)
- A:76 Marja-Liisa Kakkonen (toim.). Näkökulmia yrittäjyyteen ja yritys yhteistyötoimintaan. 2012. 113 s. (nid.) 106 s. (pdf)
- A:77 Matti Meriläinen – Anu Haapala – Tuija Vänttinen. Opiskelijoiden hyvinvointi ja siihen yhteydessä olevia tekijöitä. Lähtökohtia ja tutkittua tietoa ohjauksen ja pedagogiikan kehittämiseen. 2013. 92 s. (nid.) 92 s. (pdf)
- A:78 Jussi Ronkainen – Marika Punamäki (toim.). Nuoret ja syrjäytyminen Itä-Suomessa. 2013. 151 s. (nid.) 151 s. (pdf)
- A:79 Anna Kähkönen (toim.). Ulkomaalaiset opiskelijat Etelä-Savon voimavaraksi. Kokemuksia ja esimerkkejä. 2013. 127 s. (nid.) 127 s. (pdf)

Julkaisusarjat:

- A** Tutkimuksia ja raportteja | *Research Reports*
- B Artikkeleita, opinnäytetöitä, tiedotteita | Articles, Bachelor's or Master's Thesis, Bulletins*
- C Oppimateriaalia | Study Material*
- D Vapaamuotoisia julkaisuja | Free-form Publications*

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

Myynti:

Patteristonkatu 2, 50100 Mikkeli, PL 181, 50101 Mikkeli

Puh. 040 868 6450

julkaisut@mamk.fi

ISBN 978-951-588-376-6 (nid.)

ISBN 978-951-588-377-3 (PDF)

ISSN 1795-9438

YKL: 38; 69.1, UDK: 37; 658